

کوڤارە کا هەیقانە یا رەوشەنبىرى گشتى يە ل ئامىدىي دەردەقىفت

سترانىبىز زۇيا بۇ سىلاش:
ئىكەمین جار من ستراپ گوتى ل روزا شەھيانا من بۇو

دخازن
كوردستانى
بەرەف بى
دەسەلاتى و
بەرەلاپى پېمەن

بەرب
ئاشابۇونا
دەولەتا كوردى
و پىلاپىن
دۆزمنان

ئەمەل بۇتانى:

ئەزدىپىئىم
بەرەھەمى
ئەپىسىرى دەھوك
تارادەيەكى باشە،
شىايىھ بېيتە
خودىكى جىشاڭى

کہ لتووی نیک نہ قہ بول کرنے و رکمانیا نو پوزیون

خالد دیرهش

بیگومان ۲۰ سال بو نه زمونه کا سیاسی ل هه ر و هلاته کی بیت، ژیه کی گه له ک کورته، نه خاسمه بو و هلاته کی مینا و هلاتی مه کو ب دریزیا ب سه دان سالان ل بن پوستالین دا گیر که ری دا ژیایی و دژوارترین هیزیت شوه فینی و سه رکردیت دکتاتور دهسته لات ل سه ر کری و ب هه من هیز و شیانان کار ل سه ر منه ژی و هزرا که سی فی و هلاتی کری، و یا وان ټیایی دسه ری دا بچین و هه لبہت فی کاری دوز منان کینجا خو هیلا یه تا کو نه فرو یا مه و با ورد که م کو دی بو چه ندین به رهبابیت دیتر ژی مینیت.

زېه رئىزىيەن دەھىنە كىن گو رەوش و نازادىا كوردىستانى بەرب ئەقرازىيەكى گەلەك رەك بچىت و شىانىت مەزن دەھىنە كىن گو رەوش و نازادىا كوردىستانى بەرب ئەقرازىيەكى گەلەك رەك بچىت و شىانىت گەھشتىنار مانجىت نەتهوى گەلەك دويىر و ب زەممەت بکەفن، چونكى يا وەلى ھاتى نوكە دەستەلەتا كوردىستانى ب تىيەكى چاقى د نىرىيە ئۇپۇزسىونى و ئۇپۇزسىيون ژى دەستەلەلتى ب دوزمنى خۇ دزانىت، كو دېنىيات دا ژى ئەقە يا دروست نىنە، هەردۇو ئالى، كو ھەر ئىك ژى د جەن خودا نوينەريا ھندەك ژ خەلکى كوردىستانى دىگەن، كور و كچىت قىن تاخى نە و زېلى قىن وەلاتى ج تاخ و وەلاتىت دېتر وان ھەمبىز ناكەت، قىيىجا گەلەك يا فەرە كو ئەم ب ھەمى باوەرى قە بەرب ئىك و دوو قەبۈلگۈنى فە بچىن و ج گومان تىدا نىنە يى پىر و ب لەزتر پىنگاڭاھەكى بەر ب قىن سەمتى قە بچىت دى روپىن وى يى شارستانى و ديموکراسى پىر دناف دەھىت جقاڭى دا گەش بن و قىيانا خەلکى كوردىستانى دى گەلەك و گەلەك زىدەتلىكىت و داگىران ۋېپۇ پاشەرۇز و بەرۋەدندا گەل و وەلاتى، نە كىيماسى و خۇ ب لاواز زانىنە، بەرۋەقاڙى داگىران ل يېنناقى نار مانجىت يېر وزىت وەلاتى هىز و قەزىدە يو وى ئالى.

ب دلهکی خوش فه جارهکا دیتر دان وستاندان ل نافیهرا ههردوو ئالیان دەستپېکریه فه و هەمی خەلکی کوردستانی (زېلی دوزمنان) يى ب قان پېنگاغان دل خوشە و هەر ئەفھیه ڙی دیموکراسیا مە جوان و ب هېیز دئیخیت، بەلی دیسان بەردیئۇ نوپوزسیونى ژبه رۆئى نەرماتیا دەستهه لاقۇ نیشادایی و دەست ب چاكسازیا كری، وكمانیا خو دەستپېکریه فه و هندەك مەرج و گریبیت ب زەحەمەت كرینە تارمانچیت خوو و بناڤى جادهپا نەرازى خو گرینە مەھەدىيەت ئاخىر زەمان.

ههـر چـاوا بـيت و رـگـمانـيا وـان چـهـنـدا دـژـوار بـيت، يا فـهـره دـهـستـهـهـلـاتـا گـورـدـسـتـانـيـ پـتـر نـهـرـمـاتـيـيـ نـيـشـانـ بـدـهـت و لـ سـهـرـ خـزـمهـت و چـاـكـسـازـيـيـتـ خـوـ ياـ بهـرـدـهـوـامـ بـيـتـ و دـگـهـلـ هـنـدـيـ دـاـ ژـيـ ياـ هـشـيـارـ بـيـتـ لـ رـاـچـانـدـنـاـ پـيـلاـنـيـتـ دـوـزـمـنـيـتـ دـهـرـفـهـ، كـوـ نـهـفـهـ رـوـزـ يـوـ روـزـيـ پـتـرـ يـيـ دـيـارـ دـيـنـ وـ هـهـمـيـ بـرـاـقـ بـيـتـ دـهـيـنـهـ كـرـنـ كـوـ روـشاـ كـورـدـسـتـانـيـ بـهـيـتـهـ تـيـكـ دـانـ وـ نـهـوـ پـيـنـگـاـفـيـتـ دـهـيـنـهـ هـاـفـيـتنـ بـهـرـبـ ئـارـمـافـجـيـتـ ئـاـقـابـوـونـاـ دـهـولـهـتـاـ كـورـدـسـتـانـيـ، بـرـاـقـ بـيـتـ دـهـيـنـهـ كـرـنـ كـوـ لـ جـهـيـ خـوـ سـنـگـهـ بـيـ بـيـنـ، هـهـكـهـ جـ ژـيـ نـهـهـيـتـ ژـيـ بـوـ قـوـنـاغـهـكـاـ دـيـتـرـ پـاشـ بـيـخـنـ وـ گـهـلـهـكـ ياـ فـهـرهـ هـهـرـ ئـيـكـ لـ جـهـيـ خـوـ بـرـاـقـ بـكـهـتـ رـدـوـشـهـنـبـيرـيـاـ ئـيـكـ قـهـبـولـكـرـنـيـ خـورـتـ بـكـهـتـ وـ ۋـيـ تـيـگـهـهـىـ بـكـهـيـنـهـ هـيـقـيـنـيـ خـهـبـاتـ وـ مـلـمـلـانـاـ خـوـ ياـ سـهـرـدـمـ وـ بـتـنـيـ ئـهـفـهـ يـهـ رـيـكـاـ ئـيـكـانـهـ يـوـوـ سـهـرـكـهـفـتـنـاـ مـهـ وـ دـهـرـيـازـيـوـونـ ژـ هـرـئـالـوـزـيـ وـ قـهـيرـانـهـكـيـ.

سیلاب

هۆمەر
59

ئادار ٢٠١١

گوغا(ھ) ھەيقانە يا (ھوشنبىرى گشتى يە ل ئامىدىن دەردەقىت

زەعيم وەحيد بامەرنى...
رېشەبەرى راديويا كوردى ل بەغدا

گەنج و قەمانا وەرارا ھزرى

زىر بو زەلامى دنابىھەرا شەرىعەتى و ساخلىەمىيّ دا

دەرھىنداخا ھونەرى

مەھمەد مەلا حەمدى
mehemed_sersink@yahoo.com

فوتو: دلوفان عەتمەم

تىپلىيەدان: كوما كارى
چاپخانا خانى - دەھۆك

E-mail: guvara_sulav@yahoo.com & guvara_sulav@hotmail.com Tel: 0627633369

www.amedye.com

دەستەكا نېيىكاران

عەبدۇللا مشەختى
د. ئاشتى عەبدۇلەجەكىم
مەھمەد عەبدۇللا ئامىدى
يۈسف مەھمەد سەعىد

خودانى ئىمتىيازى

مەھمەد محسن

سەرنېيىكار
خالد دىرەشى
xaliddereshi@yahoo.com

ئەدرىس :
ئامىدىن - كانىما مالا
موبايلا سەرنېيىكارى:
Mobile: 4642107

سیلاف ل سەر تۇرا ئىنتەرنېتى:

- ھەر بابەتى دگەھىتە سیلاف، بھىتە بەلاڭىرن، يان نە، بۇ خودانى ناھىتە زەراندىن.
- ژىلى ئەو گوتارىت ناڭى سیلاف ل سەر ئەم بەرسىيار نىنин ل ناقەرۇڭا چ گوتار و بابەتىت دەھىنە بەلاڭىرن.

دخازن کوردستانی بى دەسەلاتى و بەرەلايى بېھن

يوسف صبرى

ل رۇزا سى شەمبىرىكىھەفتى ٢٠١١/٤/٥، ل سەرايا سليمانىي پروسەيا سىايسى يا كوردستانى، چەند سەددىيەكان بەرەف پاشقە چوو، دەمما ل گور سینارىيوا هەر سى پارتىن ئۆپۈزىسىون (گوران- يەكگرتۇو- كومەل) ئى شانويەكا سەير و مەھزەلە ھاتىيە نەمايش كىن و بناقى روشەنبىر و روزنامەقانەكى خو كرييە سەرۆكى پەرلەمانى كوردستانى و جەماوەرى خوپىشاندەر و ئامادە بويى ژى كوب چەند ھەزارەكان دھاتنە بەرچاڭ، بويىنە پەرلەمانتەر، وەھزەلە يى كىشانا باوهرىي ژ سەرۆك و وزىرىيەن حۆكمەتا ھەرىما كوردستانى ئەنجام دايى، دەن شانويَا عەنتىكە دا سەقكاتى ب گەلەك وزىر و وزارەقان ھاتە كىن.

ب ناقى پەرلەمان (كۈمەن) كۈمەن گشت وەلاتى دەھىتە ھەڙمارتن) بىت دا گەنگەشە دنابىھەرا كۆمەكى سنوردايى يا مروقان كۈمەن نوبىنەرین گشت نەتهۋەنە و شارەزايىھە باشتى دىيافىن ياسايى و سىايسى دا ھەيە، ل سەر ۋان بابەتان بھىتە كىن). ب ۋى ئاوايى، ھەم كىماسىن ديموکراسىيەتا راستەخو (كۈمەن بۇ ۋى دەمى ناگونجىت و ئارمانجىن خو پىتكەن ئائىنىت) چارە بکەت و ھەم ژى پارفەكىندا شول و ئەركان ل سەر ئاستى نەتهۋى و وەلاتى ب باشى جەن خو بىرىت و ژ بەرەلايى و ئانارشىزم دویر بکەقىن.

لى بەرەتكى سەرایى، ب سینارىيوا ئۆپۈزىسىون و ھندهك بناقى روشەنبىران، ھەنلەك (رەد كىن) ب سەر ئەزىزىنەكى چەند سەدەيا سىتسەمن پەرلەمانىي جىهانى دا كىشا و دوبارە گورەپان و شەقام كە ئەلتەرناتىقىن پەرلەمانى، و گەھشتە ئاستەكى كۈمەن بىشىنە، بەرەف جەھەكى تايىھەت و سنوردايى

ديموکراسى و پەرلەمانىي جىهانى ب گشتى و كوردستانى ب تايىھەتى نىنە، بەلكو ھەولا نەھىلان و روخاندىن ئى سىتەمى ب گشتى ژى دەمن، مەرەما وان شىكىندا قودسەتە تا پەرلەمان و پەرلەمانتەران بويى، (ب پشقا خو ژ پەرلەمانى و ب پەرلەمانتەرین خوقە ژى)

ب ۋى سینارىيوا سەرايا سليمانىن ل ٥/٤، ئۆپۈزىسىون سىستەمن پەرلەمانى ب گشتى ئىخستە بن پرسىيارى و رەفزا ئى سىستەمى كە، و ب هوپىرى و گەلەك ب ئاشكرايى ژى پوچق بۇونا درویشمەن خوپىن خاپىنوك بۇ ھەمى جىهانى دانە دىار كىن.

چونكە بى شارەزايى سىتسەمى سىايسىن پەرلەمانى و ديموکراسىيەتى بىت، باش دىزانتى كۆرلەمان بۇ ھندى ھاتىيە دانان دا) كىشەكىشا وەلاتيان ل سەر ھەمى بىافىن ژىيارى، ژ شەقام و گورەپانان و گشت نەتهۋەنە، بەرەف جەھەكى تايىھەت و سنوردايى

ئەف شانويە كۆ دراستى ياخودا دەربىرەنەكا راست و تەمام ژ عەقلن سىايسى و ئايىدېلۈزى ياخەر سىن حىزىتىن ئۆپۈزىسىون (گوران- يەكگرتۇو- كومەل) دىكەر و كۆمەكابنالىف روشەنبىر و روزنامەقان و جەماوەرەكى خاپاندى ژى بىبۇنە ئالاقىن دەن بىنەجە كىندا سینارىيوبىن وېرەنگەرین وان. ژ دوو ئالىان فە خاندىن بۇ دەھىتە كىن.

- ترانە كىن بۇويە ب سىستەمن سىايسى و پروسەيا ديموکراتى و حۆكمەنلىكى ياخەر ئەرىما كوردستانى و تەرزان فروش كىندا ھەمى بەها و كەلتۈرى سىايسىن وەلاتى، ئەوا پېشى سەرەلدىدا پېرۇزا ١٩٩١ بەدەست ھاتى، (ھەرچەند دراستى ياخودا ترانە كىن ب ھەمى سەربۇرا ديموکراسى و سىايسى ياخەر ئەللىكىن بىشىنە بويى)

- ئەف ناقەرۇقا راستەقىنە ياخودا ئەقلىيەتا سىايسى ياخەن ئۆپۈزىسىنى يە كۆ نە بتىنى باوهرى ب سىستەمن

ل ههمان گورهپانی جی به جی بکهت. ئەف کارئ ۋان كەسان كرى، تاوانەكا گەلەكا مەزن بۇويه دەرەھقا نە بتىن پەرلەمان و حۆكمەتا ھەرىمىن و وزىز و پەرلەمانەران ھاتىھ كرن، بەلكو تاوان بۇويه دەرەھقا گەل و وەلاتىن مە ھەميان و ياز ھەميان مەزىنر ژى يارى كرنهك بۇويه ب عەقلى (جەماوھرى ئامادەبويى و تەف گەلن كورد)، و ب ئاوايىھكى وەها سەڭاتى ب ھندەك وزىزان كر كو چىتە د خانەيا (تاوانى) دا، ئايە ئەفەيە ئەو ديموکراسىيەتا (گوران) دى بو وەلاتى مە ئىنيت كو(سازىين سىادى و ھەستارىين مينا پەرلەمان و حۆكمەتا ھەرىمىن ژكارى بىختىت و گورهپانا سەرایا سليمانىن و گورهپانىن دىتە دكەتە ئەلتەرناتىقىن ۋان سازيان؟) ئايە بىنى ئاوايى ھۆكمەت و دەسەلات دى رامانەك ل جەم وەلاتىان ھەبىت؟ و ياسايدىك دكارىت رولى خو بىگىرىت ژېلى بىنەماين (ئانارشىزمى)؟

ئايە (يەكىرتوو و كۆمەل) بىنى ئاوايى دى شەرعى خودى جى بەجى كەن و ب بەرناخە و سیناريويا وان سەڭاتى ب وزىز و دەسەلاتداران بەھىتە كرن و نېيىز و ئەركىن ئايىنى ژ نافەروكا بىرۇزىيا ئايىنى ئالا بکەن و تام و رەنگەكى سىاسى يا توخ بکەن دېھررا؟ ب ئاوايىھكى كول سەرایا سليمانىن (نېقە كا جەماوھرى ب دەست نېيىز و نېقا دىتە بىن دەست نېيىز پىكىتە نېيىز بکەن، يان مۇسلمانەكى دىندا رەنگەكى سىكولار نېيىز بکەن). كو بتىن دەست ب ملى كەسەكى سكولار نېيىز بکەن). كو بتىن تارمانجا سىاسى وان پىكىتە كوم دكەت نە باوەرا ئايىنى؟ ئايە ئەفە بۇويه بەرناخە سىاسىيەن يەكىرتوو و كۆمەلى كو ئەفە پىر ژ دە سالىن سەرى خەلکى پىقە گىز كريي؟

دوھى بۇ دەما سەرکردىن ئىسلاما سىاسى ل پەرلەمانى كوردىستانى ل پىش سرودا ئەى رەقىب نەرادابونەفە. ئەف سرودا نەتەوى ب (كوفر) دەھەزمارت. يان دەما داخازا گوهورىنا ھندەك درويشمىن ئالاين نەتەوىن كوردىستانى دكىن، چونكە ل گور ھىزا وان نە درويشمىن ئىسلامى بويىنە. چەوانى ئەقروكە دكارن بىنە دەھول قوتىن چاكسازىن دگەل عەلمانى و سىكولاران؟

لەوما دەقىت پىر هوشىمەندى دناف خەلکى دا بەھىتە بەلاق كرن، ئەوا ئەف ھەر سى حىزبىن ئۇپۇزىسىون ل سليمانىن دكەن تىتەك نىنە ژ بلى بەلاقىرنا بىنەماين (بەرەلاين) و ئارمانجا وان ژى تىتەك نىنە ژېلى ويران كرنا سازىين نەتەوى و دەسەلاتدارى ياكوردىستانى نەبىت.

بەر ب ئاقابوونا دەولەتا کوردى و پىلانىن دۆزمنان

مُؤْشَنگ تاجر

دۆزمنین کوردان دخوازن جارهکا دی دیرۆکى دووباره بکەن و ژ بەر هندى ژى ب رىبا کوردان دخوازن دەستكەفتىيەن نەل هەريما کوردىستانى بخىنە مەترسىي دا، هەكە مە وەك كورد تارىشە ل گەل ئېكتىر هەبىت دەقىت ئەم بخۇ د ناقا خوه دا ۋى يەكىن چاره بکەين، نەيىنە پېشكەك ژ پىلانىن پشت پەردهيان يىن دۆزمن و نەياران. ھىز و گروپىن کو خوه ب بەرهنگار بناڭ دكەن و رۆزانە بەحسا ديمۆكراسىي و ئازادىي دكەن، بلا ب رىكىن ياسايى و ل سەر بىنەماين بەرژەوەندىيەن نەتهوهىي ل کوردىستانى پىلان و پرۇزەيىن خوه تاراستەيى رايا گشتى يَا كوردى بکەن و كار بکەن دا پىتر وەلاتى مە ئاڭەدان بىت و پىتر روەشا ژيانا وەلاتيان خوهش بىت، دروست كرنا ئالۆزيان کو كارتىكىرنا خوه ل ژيانا رۆزانە يَا وەلاتيان دكەت چ پەيوەندىيەن خوه ب ديمۆكراسىي را نىن. هەكە ديمۆكراسىي و ئازادى د خزمەتا وەلاتيان دا نەبىت چ مفایى خوه دى هەبىت. ژ بەر هندى ژى بۇ مە ھەموويان ئاشكرايە كود بىن ناڭ ئازادى و ديمۆكراسىي دا چ پىلان ل پشت پەردهيان دا ھەنە، چونکو دۆزمنىن کوردان دىسان دخوازن ئيرادەيا سىاسى يَا كوردان ژ ناڭ بېھن و دخوازن ۋى يەكىن ژى ب رىبا کوردان بکەن، قىچا دەقىت ھەمۇ وەلاتىيەن ل ھەريما کوردىستانى ب ھشىيارىيە كا مەزن سەرەددەرىي ل گەل ۋى باردوخى نە بکەن، ھەكە مە وەلاتەك سەربەخو نەبىت دى ديمۆكراسىي چ دەردى مە دەرمان كەت. ھەكە جارهکا دى عەرەب ل سەر مە دەستەلەتدار بىن د دەمەك وەسا دا چ واتەيا ديمۆكراسىيەن ھەيە، ئەم نەا ئازادىن و ديمۆكراسىا نەل ھەريما کوردىستانى ژى ھەيە ل گەلەك وەلاتان باشتە، ژ بەر هندى دەقىت ئەم ھەمۇ وەلاتىيەن ل ھەريما کوردىستانى ب ھشىيارىيە كا مەزن سەرەددەرىي ل گەل باردوخى نەا بکەين و نەھىلىن کو چ كەس و گروپەك يارىي ب چارەنۋىسى مە بکەت.

ژئوپولیتیک و ژئوستراتیژیا هه‌ریما رۆژه‌لاتا
ناقین جهن خوه بین گرنگ و ئەساسى هەیه و
ھەر كەس ژی ل سەر ھندى حسابى دكەت.
واتە دەمما مرۆڤ ۋان ھەموو رەوشان بەرچاڭ
وەربگريت ديار دىيت كو رەوش بۇ كوردان
گەلەك گونجايە دا كو مافى چارەنۋىسى خوه
ب دەستى خوه ديار بکەن، ئەف ئىكە ژی دى
ب رىبا راگەھاندىدا دەولەتا كوردى مسوگەر
بىت، لى پىلان و بەرنامىھىن بېت پەردهيان
بىن دۆزمن و نەيارىن كورد دەن قۇناغى دا
نىشا دەھن كو دىسان ب رىكىن جودا كار بۇ
بىن ئيرادەكىن و بىن ھىزكىدا كوردان دھىتە
كىن و سەد مخابىن ژی كو دىسان ھندەك
گرۇپ و كەس ل ھەریما كوردىستانى بۇ ۋەن
مەرەما دۆزمانان كار دكەن. ئالۋىزىن كول
سلیمانىي دەركەفتەن ۋەن راستىن باش نىشا
دەھن. دەمما مرۆڤ باش تەماشەي ۋەن يەكى
دكەت ب راستى ژی گەلەك نەخوشە، چونكى
ھىزىن خوونا شەھيدان و زورى و زەممەتىن
كوب سالانە گەلەن مە كىشايى ل بەرچاڭنى
ھەر كەسەكى و ئەفروكە وەلاتىن كورد ل
ھەریما كوردىستانى دخوازن د نافا ئارامى و
ئىمناھىن دا بىزىن، كەس ئىندى ناخوازىت ل
بن دەستەلاتداريا عەرەب و تۈرك و فارس
و بىن دىتىر بىزىت، گەلەك جاران مرۆڤ ۋەن
پرسىارى ژ خوه دكەت كو بۇچى ئەف گرۇپىن
نها ۋان ئالۋىزيان دروست دكەن وانەيان ژى
دېرۋوكا كوردىستانى ناگەن.

د دەمەكى دا كو چاڭى كوردىن ھەر چار
پارچەبىن كوردىستانى و جىهانى ل ھەریما
كوردىستانى يە و پىشىھەچۈونىن سىاسى
و ئابورى و جەڭلى بىوونە جەن دلخوشىا
ھەر كوردەكى دروست كرنا ۋان ئالۋىزيان د
بەرزمەندىا كى دايە، ھېرىشا ل سەر پۇلەمىن
كوردىستانى كوب ھەبۈونا ۋان ئەف ئارامىا
نها ھەيە ھاتىھ پاراستن چ دگەھىنەت، ھەكە
خوهنىشادان بۇ مەرمەن دىتىر نەبن، بۇچى
توندوتىرۇ دەرى پۇلەسى و ئالىيەن سىاسى
دھىتە بكارئىنان.

پیشته چوون و گوهورینین سیاسی ل
جیهان و ههريمى رۆژ ب رۆزى رهشه کا
نۇو ب خوه را دەردىخىن، گەلەك بەرناھە
و پروژەيىن بەرئى ئىدی دەلىقە يا خوه يا
پراكتىك كرنى ژ دەست دەھن و ژ بەر ھندى
ژى رۆزانە هيىزىن سیاسى كار ل سەر ھندى
دکەن دا كو بشىن دەسته لاتا خوه يا سیاسى
بپارىزىن. ب تايىھتى ژى ئەمریكا و هيىزىن
دەسته لاتدار ل سەر رۆژھەلاتا ناھىن كار بۇ
قى يەكى دکەن، د نمۇونە يا دووماھىيىن ل ليبىا
ژى ديار بۇ كو ئىدی گەلەك دەولەت و هيىزىن
سیاسى ناچارن ژ بەر بەر زەھەندىيىن خوه ل
گەل هيىز و لايەنن دى هەۋپەيمانىن بکەن.
ل چارچوقة يا ۋان گوهورىنان دا كوردان
ژى شيانە كو خوه بکەنە هيىزەك كارىگەر ل
سیاسەتا هەريمى رۆژھەلاتا ناھىن و جيھانى
دا، كورد نەا كارتىكىرنا خوه ل سەر بالانسىن
سیاسى ل هەريمى هەنە و ئىدی كەس نەشىت
قى راستىي ئېنكار بکەت. ل سەد سالا بىست
دا دەما پىلان و پروژە ل سەر رۆژھەلاتا
ناھىن هەبۈون د وى دەمى دا چ هيىزەكى
حساب بۇ كوردان نەدەك، واتە كورد وەك
هيىزەك سیاسى و لهىكى د هەۋسەنگىيىن
سیاسى يىن هەريمى و جيھانى دا حسابەك
بۇ وان نەدەاتە كرن، بەرۇڭاڭىزى قى يەكى
ھەر دەم هيىزىن جيھانى بزاڭ كرن دا ب
رىيا دەولەتىن هەريمى كوردان لوازىتىر بکەن
و كارتى كوردى د سەد سالا بىستان دا ژ بۇ
بەر زەھەندىيىن وان هيىزا باش ھاتە بكارئىنان،
پەيمانىن لۇزان، جەزائىر، سېقەر نمۇونە يىن
قى يەكى نە.

بەلن نەا رەوش ھاتىھ گوھۇرىن و ھىزىن
جىهانى ئى وەك بەرى سەرەدەرىي ل گەل
کوردان ناكەن، دەمما ۋى يەكى دېئىزم ناھىتە
ۋى واتەيىن كۆ ھىزىن جىهانى حەز ئى كوردان
دكەن، يىگومان ئى بەر بەر زەھەندىيەن خوھ يىن
سياسى نەا ناچارن كۆ سەرەدەرىيەكا وەسا
ل گەل كوردان بىكەن، چونكۇ ھەر كەس
باش دزانىت كۆ نەا ھەرىما كوردستانى د

هەبوونا دەستەلەتە تاکەکەسى ل کوردستانى تا چەند راستە؟

و هەمىمەن وان ئەون كۆ جارەكى دى
کوردستانى ب سەر چەندىن مېرىنىڭ دى
دابەش بىكەن.

ئەقان لايەنان هەمىمەن دەمان ئەو
چەندىا هەنلىپ خۇ كىرىيە بەھانە كۆل
کوردستانى مە دەستەلەتە تاکەکەسى هەيە
و دەقىت دەستەلەتە كا دەستاودەست بىتلى
تا چەند راستە يان نە؟ ئەقە يادىار و
بەرچاھە و دگۇتىن جەنابى مسعود بارزانى
سەرۋىكى هەرىما كوردستانى را دىيارە كۆ
دىيىزىت ل كوردستانى دەستەلەتە هەردەمى
ڈلاين لايەنەكىقە ل كوردستانى نىھەتنى مە
خەلکىن هەردەمىمەن هەيە. رامانا وئى ئەوه
كۆ هەركەسەك لەدۈيىت شىيان و كەسايەتىا
خۇ داشتىت ل كوردستانى دەستەلەتە بىگرىتە
دەست ب رايىا خەلکىن كۆ ئەم دېيىزىن
ھەركەسەك و ب ھىزىا زەند و بازىن خۇ.
كەواتە لەپىرە دا خەلک داشتىت كەسىن
دەستەلەتە بىرېقەدەبن دىياربىكەن ژېھەرنىدى
مە ل كوردستانى دەستەلەتە تاکەکەسى نى
يە نۇمنە ئى ئەقان نەھايە كۆل كوردستانى
بىرېقە دەچىت كۆ پېتىك هاتىيە ژەنەندىن
لايەنان ب تايىتى پارتى و ئىتكەتى.

سەربارى قىن چەندى هەمىمەن ب
مخابنى قە دى بىزىم ئەفروكە تەقىگەرا
گوران و هەندەك لايەنین ئىسلامى يېن دىيار
و بەرچاھە بۇۋىنە دەم راستىن نەحەزىن
کوردستانى و هەردەم د راگەھاندىدا خودا
وەسا د دەنە دىياركىن كۆل كوردستانى
دەستەلەتە تاکەکەسى وەلاتى بىرېقە دەبن و
پېتىشى يە ئەقەندا هەنلىن نەمەنلىتى، لى
ھەردەم ئەقان لايەنین من گوتى دەقىت ئەو
ب تى دەستەلەتە كوردستانى بىگرنە دەست
كۆ ئەقەن ئى بەرۋاڭى ئان پارتانە ئەۋىن
نها دەستەلەتە كوردستانى بىرېقە دەبن تى
ھەرمەن وان ئەوه بىگەھنە دەستەلەتە كۆ ئەقەن
ئى يا گىريدايە ب رايىا خەلکىن كوردستانى
كا كى دەستەلەتەر بىت و كى ئى دناف
دەستەلەتە دا نەبىت ؟ ب رىكا سندوقىن
دەنگ دانى.

ئومىند وەلەتى

کوردستانى هەول دەمن هەندەك ئالىيىن
کوردان دەگەل خۇ بىكەن شەرىك نۇمنە ئى
ئەقەن ئەلۇزىيا لەن داوىن چى بۇوى. مەرمە
من تىن بەشەك ڈەقى ئەلۇزىيى يە نەك
ئەۋىن داخازا چاكسازىيى و دادومرىن دەن
بلا سوباهى كەسەك نەبىتە خوش مروف
و بىزىت ئەقەن دەقى خۇپىشاندانە ئەم يېن
دەگەل خۇپىشاندانان لىن ب رىكىن ياسايسى
نەك رىكىن تىكىدەرى.

بۇچى ؟ چونكى هەردەما خەلکىن
کوردستانى پېنگۈل كەرىن كۆ بشىوهەيەكى
سەربخۇ دەستەلەتە خۇ بىرېقە بېن كۆ
پېتچەوانە يَا حەز و ھېقىيىن وان بۇۋە ئەقەن
سەربخۇيا كوردستانى ب مەترسىيەكە مەزن
لسەر خۇ دزاپن كۆ پېتچەوانە يَا وئى خەلکىن
کوردستانى هەردەم قىايە دەستىن ھارىكارىيى
بۇ هەمى لايەنەن دەنەنگىت جارەكى دى
پېتچەوانە يَا هەندەك عەرمەن شۇفىنزم و
کوردىن ئەتاتوركى و فارسان.

ج مەرمە ؟ نەحەزىن كوردستانى هەردەم
قىايە ل كوردستانى ج دەنگەھىن شەرعى
نەبن ئەگەر دىسالىن بەرى دا ئانكۇ بەرى
سالا (2000) ز ھەتا دەمن مېرىنىڭ
جودا جودا جى بۇۋىن دناف كوردان دا

پىلانىن دوڑمنان ل كوردستانى سەرگىتى
يە ژېھەر كۆ نەشىن راستەخۇ دەستىن خوبى
چەپەل بىخنە ناف كاروبارىن هەرىما

ماوهىيەكى زورە ل كوردستانى حکومەت و
پەرلەمان و سەرۋاتىا هەرىمى ب بلندتىرىن
دەستەلەت دەتىنە ھەزىمارتن، وە هەروەھا
كارى خۇ دەنگەن د چارچوھى وئى ياسايسى
د اکو پەرلەمانى كوردستانى پەسەند كرى
بۇ ئان هەرسى دەستەلەتان . كۆ بشىوهەكى
ديمۆكراسيانە و ب دەنگى خەلکى كوردستانى
يېن ھاتىنە سەر دەستەلەتى.

لى ژېھەر كۆ ئەقەن دەستەلەتىن
من گوتىن بشىوهەيەكى زورى سەرگەفتىانە
كارو بارىن هەرىما كوردستانى بىرېقە
دەن . ئەقەن ئەنلىن ژى بۇۋە
جەن دلگرانىدا دوڑمن و نەحەزىن كوردان
دەگەل ئان ژى هەندەك لايەنلىن كۆ خۇ بناڭ
ئۇپۇزوسىون دزاپن بەشدارن. ئەگەر رونتر
بىزىم تەقىگەرا گوران ئانكۇ (حىزا گوران)
و هەندەك لايەنلىن ئىسلامى نە، بۇۋىنە
پەيقدارىن نەحەزىن كوردان ل هەرىمى،
چەوا ؟ و بۇچى ؟ و ب ج مەرمە ؟ .

چەوا ؟ نەحەزىن كوردستانى هەردەم
قىايە ل كوردستانى ج دەنگەھىن شەرعى
نەبن ئەگەر دىسالىن بەرى دا ئانكۇ بەرى
سالا (2000) ز ھەتا دەمن مېرىنىڭ
جودا جودا جى بۇۋىن دناف كوردان دا
پىلانىن دوڑمنان ل كوردستانى سەرگىتى
يە ژېھەر كۆ نەشىن راستەخۇ دەستىن خوبى
چەپەل بىخنە ناف كاروبارىن هەرىما

دیموکراسی دچاقنی توندوتیزی دا

ئارمانجىن خو كو ئەۋۇزى كورسيا دەسەلاتنى يە . بىگومان ئەقە ڏى ئارمانجەكا رهوايە بو هەر پارت و گروپەكا سىاسى تايىھەت دىسىستەمېن ديموکراسى دا ، بەلۇ زۇر يا گرنگە ئەو ئامرازىن دەھىنە بكارىئىنان دروست و ساخلمىن و دويىرىن ڏىنەمىيەن توندوتىزى و توقاتىن و تەسفىيەكىنى، لى مخابن ئەقە تەقگەرا گۇران و شەخسى بەرىز نوشىروان مىستەفا پىن رادبىت چ بىزانتى يان نەزانىت دېچىتە خانا توندوتىزىن و ئېكتىر قەبول نەكىنى، چونكە هەر پروژە بىريارەكا پارتى و ئېكەتى پېشىكىش دەكەن چ ل پەرلەمانى بىت يان ڏەمرقەي پەرلەمانى دى دىرى راوهستان سەرەتاي كو كەمىنەنە ل پەرلەمانى . بىگومان ڏبو چارەسەركىنا ڦى رەوشى باشتىرىن رېلک زقىرىنە بۇ خەلکى كوردستانى و سندوقىن دەنگدانى و پېرىسىپى سەرەتكى دەلېزاردىدا دۈران و سەركەفتىنە، بەلۇ ئەوان بىريارا داي هەر ھەلېزاردىنە كا بىتەكىن ئەگەر ئەنجام بدلۇ وان نەبۇون و خەلکى دەنگ بۇ نەدا يەعنى تەزوپىرا ھاتىھەن و ب ئەنجامىن ھەلېزاردىدا رازى نابىن ھەروەك ھەلېزاردىنەن ٢٠٠٩/١٧/٢٥ . تىشتن بالكىش ئەوھ ئۆپۈزىيون ھىزىدەت ئەوا ئەو دەكەن ديموکراسىيەتە و يَا دەسەلات دەكەت توندوتىزىيە، بەلۇ تەمام پېچەوانەيە و ئەو ديموکراسىيەن ب چاقن توندوتىزىن دىيىن .

ھەقىرك دىگورەپانى دا نەمىن و ئەق چەندە تا رادەكى مەزن بجهە ھات و ھەمى پارتىن سىاسى ھاتە قەدەغە كىن ئەو بۇو زوربەي پارتىن عىراقى يان ھاتە ھەلۇشاندىن يان ب نەچارى چوونە ڇەدرقەي وەلاتى يان ڏى خو دانە چىا و دەست ب بزاھىن چەكدارى كىن مينا پارتىن كوردى، يېنى چەندى بەعسى بۇونە مەزنترىن دكتاتور پشتى نازى و فاشى يان لىسەرائىرە جىهانى . ئەوا دقىرەدا من مەبەستە باس لىسەر بىكم ترسا دووبارە پەيدابۇنا توندوتىزىن يە ل كوردستانى ڙەنجامى وى ھەقىركىا پارتايەتى دنابەرە پارتىن كوردى دا ب تايىھەتى ل دەقەرىن ھەقىركىا گەرمۇڭۇر ھەى وەكى بازىرە سليمانىن و دەوروبەر . ڏبو خاندەنە كا زانستى لىسەر وان رويدانىن ڦى دوماھىي پەيدابۇين بىكەين فەرە جىاوازىن بىكەين دنابەرە داخازىنەن جەماوەرى كو زوربەي وان داخازىنەن رەوانە بو ئەنجامداانا چاكسازيان و زەنگىن كىندا پروسېتسا ديموکراسى ل كوردستانى، لى ئەقە ل بەردهكى سەرای سليمانى تىشەكى تەمام جودايدە، چونكى داخازىنەن جەماوەرى بىنەن ھاتىنە بەرزەكىن يان بوياغىرەن دناف بەرnamە و ئايىدىلۇزىيا پارتىن ئۆپۈزىيون و خالا مەترىس دەن چەندى دايە كو ئەف پارتە ئەوان دەنگىن نەرازى بىكەنە چەك و سوتەمەنەك يېخەمەت گەھشتىنە

فەتاح مەممەد بارزانى

كورستان ئىك ڇوان وولاتىن كەفناھە ل رۆزھەلاتا ناھىن هەر ڏكەقىندا و ب درېزاهىا دېرۈكى لاندا پېكە ڇيانا ھەمى مللەتان بۇويە و خەلکى كوردستانى ب جىاوازىا ئول و نەتهوھ و وېرۇبوجۇونىن جودا لخو ھەمبىزىكىنە، و ئەقنى چەندى كىم يان زۇر تانوكە ڏى رەنگەداندا خو لىسەر كوردستانى ھەيە، لى فەرە بىزىم پشتى ھاتتا بەعسىان بو سەر كورسيا دەسەلاتى ئىدى توندوتىزى و ئازاوهگەرى بۇونە كلتۈر دناف خەلکى عىراقى دا و هىز و تىرورا ھزرى (ئيرهابا فكرى) بۇونە ئامراز بۇ خودىياركىن و سەپاندىن و ترساندىن لايى بەرامبەر داكو ھەمى دەنگىن سىاسى بىن دەنگ بىكەن و چ

گەنج و قەمانا وەرارا ھزرى

رەوشەنبىرى كىرنى يە، لەورا پىدىقىيە ل سەر گەنجان كۆ بىزاف و پىنگاۋىن بلەز بەينە ھاقيتن بولۇي ئىكىن ھلات ژەر قەيرانەكى بەيتە پاراستن و كار بولۇزىدەت بەرهەف پىشىرنا وي بەيتە كىرن.

چەندىن ئەگەر ھەنە كۆ تا نە گەنج ل دورھىلەكابەرتەنگ دا دەزقىرىت و ل گورا من ۋان خالان ڏى باندورا خو ھەيە ل سەر وەرارا ھزرى ياكەنجى و بىقى شىوهىيە ل خوارى:

١. نەبۇونا دەلىقىا كارى بولۇغەنچان و ب تايىەت ئەقىن دەرچۈسى ژەخواندىنى و ئەقروكە يابويه كىشەكە ھەلاوىستى و بىئۇمىدى پەيدا كرىيە.

٢. ململانا سىاسىي يا حزباتىنى كارتىكىرنەكاكى ئىگەتىفا كرىيە سەر وەرارا ھزرى ياكەنجان.

٣. نەبۇونا ياسايمەكى يان بىريارەك زانسى كۆ بشىىن ئىيانا گەنجى دەر بىاقەكى دا دايىن بکەن و حەز و قىيانىن وي بەرهەف پىشىر بېن و رىك بىخىن.

٤. بارى جڭاڭى يىن خەلکى مەنەشىيە وەك پىدىقى دەلىقى بولۇغەنچى پەيدا بکەت.

٥. جداھيا ھزرى ياكەنجان مەزنىرىن ئەگەرە ل ھەمبەرى گەنجان و بويه گرىيەكاكا ئالۇز.

ژ روخساري بەرهەف گەوهەرى دەپت و ھزر و مىشك و ئاستى تىگەھشتىن و خو پىگەھاندىنى بىن دېنە پىقەر.

يا گىرنگ ئەوه كۆئەم ل دويىش ھندهك پىلان و سىستەمەن پىشىكەفتى كاربىكەين بولۇغەن ئەگەر وەلاتەكى دى دەگەل لەزاتىا نوكە بکەقىنە رى، راستە كۆ ل ھلاتىن مە پروسا نەقىسىنى زىدە زويكا نەھاتىيە دەست پىكىرن و داهىنان گەلهكاكىم بويه و مە ھشىارەيەكاكا نەتهوى ياكەن بەيىز نەبۇو و خودانىن رەوشەنبىرىيەكاكا سادە بوبىن ژ لايەنە كەسانىن ئائىنى و ئولىقە و ھزرىن سنورداركىرى ل سەر مە د زال بونلى ئەقرو خواندىن و نەقىسىن ب ئاوايىيەكى مودرىن ھاتىيە دەست پىكىرن و د قۇناغىيەن نوى دا سەرەلدايە و ئەقرو خودانىن بەرھەمەن مەزنىن كۆ گەنج ژى پىشكەكى ژ وان پىك دئىنن لىنى ھېشت لگورا وي دېتىا من ھەنە تا نوكەوەك پىدىقى مەغا ژ لايى گەنجى مەقەنەھاتىيە وەرگىرن و ئەگەر ژى چنە و بولۇغەنچە:

پىدىقىيە جڭاڭى مە پىتى بەيتە ھاندان و پالنەر و رېخوشكەر ھەبن دا كۆ بشىىن گوھرىنەن د فى سەردەمى دا ئەنچام بىدەن چونكە شەنگىستى سەرەكى يىن ھەر وەلاتەكى گوھرىنە جڭاڭى و خو

سەھەر ساركى

دەپت بزانىن گەنج ئەو سىتىرا گەشە كۆ چەندىن شەقىن تارى بىسەردا بەيىن گەشتر لىنى دەپت، ئەوه تاپرىنەر ئاسمانى ھزر و وەراري د جىهان ئەقرو دا، پۇيەتەدان ب تەخا گەنجان ئاڭاكرنا گەلانە و ھەبۇونا گەنجان ھەبۇونا وەلاتى يە چونكى ستۇين بولۇغەنچە روزا گەلان.

گەنج ئەو كەسە يىن كۆ شىيانىن داهىنان و پىشكەفتىا وەلاتى د دەستاندايە و ئامرازى بەيىزكىدا بىر و باوهەرانە و ئەون خودەيىن ھەمى پرسىرىكىن گەلان و ھەر ئىك ژ وان ئامرازىن خو يىن تايىەت ھەنە.

گەر ئاۋەرك ل دەپتە خو بىدەن و بىبىزىن كۆ ئازادىيا روزئىنامە و كۇۋاران خەلک پىتى ئەپتەن بورى دا يىن بويىنە ئامرازەك بولۇغەنچە بىر كەفتەن دەپتە خەزىمەتا گەنجان ھەرى باش كەفتەن دەپتە خەزىمەتا گەنجان دا و د ھەموو بىاقەكى ئىيانى دا و نە دەمەن وي چەندى ب سەر قە چویە كۆ بەزىن و بالا مەرۇۋان و جوان و كەپتى قە گوتىن بەيىنە كەن بەلكو ھىدى ھىدى پىقەر

تە دەقىٰت مامومىتايىھەكىي باڭكىش و خوشتىش بى ؟

ئاڭاڭىزنا كەسايىھەتىن و ھوبىوونا وى كۆئىشىن خوئەو چارەبىكەت برىيكتىن نۇى و بدان و ستاندىنى.

دۇيرىئىخستنا يىزازىرى و يىگىلىنى ڈەقايىپولى، و ھارىكاريا وان بو گەهاندىن و بەردمامىدانى دگەل ژيانا خويا جەفاكى ب برىيكتىن چاك و ئەرىتىنى، و يا باشتىر ئەمە مامومىتا پۇيەتى ب كاروبارىن وان بدەت و پرسىيارا قوتايىا بکەت سەر حەزا وان چىرىوك و سەرەتاتىن ژېرتوكخانا دىكىن، و دىتىا بەرنامىن تەلەفزيونى يىن ب مەفأ، و ئەو كىز ياندا وەرزىشى يە پىشەۋانىا وى دەكەن، ئەقجا دەمنى وان ھەست كەر كۆ مامومىتايى وان يىن گەنگىنى ب حەز و ئارەزوپىن وان دەدەت وى دەمنى دى ئەۋۇزى ھەمى ۋىيانا خو و رىزى بۇ مامومىتايى خوھ تاشكراكەن و ھەر وەكى بۇ باب دايىك و سەرکەردى خوھ.

بەشدارىكىزنا گەشتنىن قوتايىان يىن زانسى و گەريانىا بھارى و يېھەن ۋەدانى، چونكى دا پىتر يىزائىن لىسرەرەن و ھەر چەند مامومىتا سالوختەتى كەسايىھەتىن وان تىبىگەھىت دى ھنگى پىتر شىت كارىگەرىن دگەلدا بکەت و ۋىيانا وان بۇ ھەبىت پاشى ھەر وەكى نۇزىدارى لىدىتىت دەمنى بسەر ئىشىدا نەخوشى ھەلدىتىت ھەر زوي وەسفا دەرمانى چارەسەرىن بۇ دەقىسىت.

نەبچەتەرگەر تا خەلەتىن وان يىن بچۈپك چونكى مەھەميا د وى تەمەنيدا ئەو يىن لەدەف ھەبى، ديسا مامومىتايى خوششىنى و دلوقان ھەمى دەما حسابا وان ناكەت لىسرەر يَا ھۆبر و گر بەلى پىشى وانى دەشىت بىتى دگەل ب تاخىضىت وەكى برايەكى خوھ ھەستىكەت، ئاها ل وى دەمنى دى كارتىكىنى لىكەت و ئىدى وى كارى دوبارەناكەت و دى پەشىمان بىت، ھەر وەسما چ تىدا نىنە ھەگەر سەرا وان بدەت دەمنى نەساح دىن يان ئىك ژ خىزانىا وان.

يىن دادىپەرەمەر بىت دنابېھەرا واندا ھەميا بەشدار بکەت د وانىدا و دەلىقىن بىدەتە يىن لواز و كىم شيان ھەپىن و ۋىيان و دلوقانى و وەكەھەقىن دنافدا بەلاڭەكەت، چونكى قوتايى دوى قۇناغىدا زور يىن ھەستىارە بەرامبەر گەنچىن و بەرىخۇدانىن مامومىتاي و ھەمى تىشەكى لىسرەر وى حىسىب دكەت.

ئەقجا مامومىتا و مامومىتايى مە ھندىكە ھەزىزىرنە گولا ژيانى يە و بھارا جىھانى يە، گەنگى يىن بىدەنە ئاڭاڭىزنا پېرىن ۋىيان دنابېھەرا ھەمە و قوتايىاندا بەرى پروسىسا جادىكىزنا يىزائىنان د مىشكىن ويدا، و سەرەددەرىيەكى ب رىز دگەلدا بکەن و ژورا خاندىنى بکەن باخچەكى زانىن و ۋىيانى و نەبىتە وەكى بىابانى ياشك و بىسەھم.

بۇ گەهاندىن وان تىشىن وى باودىرى پىن ھەى كۆ زور ب بەنانە.

ئەقجا چەندەك ژھوپىن گەنگ كۆ مامومىتايى مە يىن شىرىن و ۋىاي بىت لەدەف قوتايىان ئەقەنە: دىاركىزنا خو بۇ وان ب سەرسىممايەكى گەش و رەحە كا برايىنىن چونكى ئەقە باشتىرىن پەيامە بۇ وى كۆ عەقىرىن ترسى ڈانى و پەرتوكى لەدەف نەھىلىت بەلكو پىتر شەھقى لەدەف پەيدابكەت بۇ مامومىتايى خوھ و بابەتى وى.

پەستا وان لىسرەر ھەلوپىتىن چاك و زىرىن و بەرسىن دورست، و فىنركرىزنا وان لىسرەر بەنەماينىن مىلمالانا جوان و ب رىزقە دنابېھەرا خودا ئەقەزى برىكە بەرىيكانىن زانسى يان يىن وەرزىشى و هەندى . چونكى ھندىكە قوتايىنه خودان ھىز و شىانىن نەخافىنە لى خو دەگرىت كانى كى دى بكارىتىن و سەرەتاقىيەختى، كى دى سەركىشىا وان كەت و رىكەيەختى.

ھاندىنە وان دەھەمى كاودانىدا فااكتەرەكى سەركەفتىيانە يە، چونكى زوربەي سەربورىن گورەپانىدا يىن پەرەمەدىي ئەقە چەندە سەلماندىي، نەمازە دەمنى مامومىتا لەدەف ھشىاردىكەت جانى خوپىنگەرمىن ژبۇ ئازاراندىن دەرىپىنى ڈەزروپىرىن خوھ برىكەن داهىتىنى ئەقە ھونەرە سېھىتىن ھونەرئ مامومىتايىنى يە، لى ب مەرچەكى ئەۋۇزى دەمنى خودا و تەمەت ئەو پىدقىيا پىن ھەى و يا ھەمە جورىت ئېنچەمەت قوتابى ڈەنەر و بىزار نەبن.

دان و ستاندىن دگەل وان ئىكە ژھونەرەن سەرنج راکىش ژبۇ لقانىدا مېشك و ھزرىن وان يىن پەنلى چونكى لىسرەر مامومىتايە ھەمى رامانىن دەنەفسا قوتايىدا بىمېزىت ھەر وەكى گول ھەۋاي دېمىزىتىن پاشى دكەتە يېھىنەن خوش و بەلاقەدكەت، ھەر وەسما ئەتو برىكە گەنگەشى دى شىت قوتايى خو رازىكەت لىسرەر ھەر پرسىارەكە بکەت چ لدور راستىهە كا زانسى يان ھەر پىزائىنەك بىت، و ديسا تو وى ب وەرار دېئىخى بۇ

قوتايىن مە ھزر و بىرین وان ۋەنابن تەنها ب زانسى و زانىنى ھندى چ گەنچىن و سەرەتاتىن خوش و دلەتكەر دنافرا نەبن و چ مفای ڈى وەرناگەن، چونكى ھزرىن وان وەكى گولە كا نازىكە چ يېھىنە نادەت ھەتا باھىنەكەن باقىز و وۇزىن ب سەردا نەھىت يان ڈى روناھىا روزى با گەرم وى ھشىاربکەت. لەورا ئەقەر زانىنىن پەرەمەدەكار يىن كەن و نۇى ھەولداينە بۇ دىتىن سالوختەتە كى نۇى كۆ بىبىتە رىيە كا ھەرە سەركەشتى ئېنچەمەت مامومىتا بىشىت قوتابى ھشىار بکەت و ئامادەكاريي لەدەف پەيدابكەت و مېشكى وى ۋەتكەن، چ نەدىتىن ڈېلى سالوختەتى قیان و خوشەويستىن چونكى ئەۋى مروقى قىا دى گوھداريا وى كەت و ھەمى داخازىن وى بجه ئىنیت، ھەر وەكى زانىنىن بېركارىن يىن بەرىتلىنى دېئىزىت: چ كەس ناگەھەنە پلا مامومىتايى ھەرەباش دېسىپورىا خودا تەنها ئەو نەبىت يىن خودان ھەست و قىانە كا جوان ھەبىت بەرامبەر قوتايىن خوھ، وەزەزا رەسىن ھەبىت

روشہ نپیریا ئاشتیئن

سہ گلستان بھٹکی

مروقا تیئي ڙ کارین گهلهک جوانه، دفیت تو من قه بول
بکھی وئهز ڙی بهرام بهر ته قه بول بکھم، دفیت نهم
هر دوو ٿیلک و دوو قه بول بکھین و هک مروف و ٿایين
و ٿايدولوژيا و هه روہسا حزب و پارت هوسا ب ڦي
شیوهی دی پیکته ڙیان ڙی پهیدا بیت و گومان تیندا
ئینه ئه گهر مللہت گه هشته ڦي ٿاستي و هکو پیندڻي و
سايکولوجيا مروقا ڀاهي بين شيا ب دروستي ب هه من
ته خ و گروپ و بووچونين جودا جودا ڦه بژيت دی
پیشکەفتن و وهرار ڙی پتر هه بیت.

وەکى يَا دیار کوردستان نوکە يَا د قوناغە کا
ھەستیاردا دەرباس بیت و ب دیتنا من و نەف
ئاریشیت ل کوردستانی پەيدادین ھەتا رادەکى نەز
دشیم بىزم ژ نەگەری يەكتىر نە قەبۇل كرنا بەرامبەرە،
چونكى ھەر پارتەك يان ھەرلايەنەك ب ریكا ئیرادا
گەلى بگەھىتە دەسھەلاتى دەقیت ریز ل ئیرادا گەلى
بھېتەگرتىن و قەبۇل بکەين ھەر ئارىشە کا ھەبیت
ب ریكا ياساين و ئاشتىي و دىالوگ و دانوسـتـانـدىـنى
چارمسەربىكەين و ھەر گوھرىنە کا بھېتە كردن دەقیت ب
ریكا ياسا و سندوقىن دەنگـانـى بـىـتـ و ب ریكىن
ئاشتى يىن و دوپىر ژ تۈندوتىزى يىن و عنـقـىـ ل دوماھىـنـىـ
دەقـىـتـ يـاسـاـ سـەـرـوـھـرـ بـىـتـ و هـەـمـىـ ئـارـىـشـەـ و ئـاستـەـنـگـ
و دەرافىن ژيانا مللەتى بکەت، نەك رەوشتنىن كەسى و
بەرژەوەندىيەن تايىھەت و توخييەن حزباتى و بووچونىن
جودا جودا.

و دفیت ده زگه هین را گه هاندنی روله کن گرنک
و کاریگه ر بین د فی سیاشی دا و پهروه رده کرنا ل
سهر سایکولوجیا ثاشتین ژ کارین گله ک گرنکه، و
پهروه رده کرنا جٹاکی ب ریکین تایبیهت و به لافکرنا
رهوشہ نبیریا ثاشتین دناف هه می ته خاندا، هه روہ سا
ریکخراوین جٹاکی و مهدمنی روله کن گرنک بین
د فی سیاشی دا ب ریکا به لافکرنا راپورتا و گیرانا
سمینارا ک خزمہ تا فی با یه تی بکه ن.

زاراھین گرنگ ب راوەستین نەوین نەقروکە د جىهانا
ئاشتىخوازىن دا و دچاڭى مەدەنى دا بەرپەلەن
شروعە كىرىن دەرسەت بەدەينە ئان زاراھا و چاوا ھەر
جىقاكەك يان ھەر لايەنەك يىن سىاسى و جەماوەرى
ئان زاراھا شروعە دەكت، ھەرۋەسا دى رامانىن خۇھ
ل سەر ئاقاکە يىن بۈوچۈن و كريار ڙى ھەر وەك
وئى تىنگەھىشتىن دەين، ڙ ئان زاراھين گەلەك گرنگ
من دەپت شروعە بىھم نەو ڙى زاراھى ديموکراسى
بىھىچە كا يۇنانىيە، رامانا (دەسەھەلاتا گەل) دەدەتن ئانكۇ
مەلەت ل دېف حەزا خو دەسەھەلاتىن ھەلبىزىرىت و
بىرېچە بىھت ڙ ھەمى لايەنافە (سىاسى، نەتەوەيىن،
ئابۇورى، جىقاڭى و رەوشەنبىرى) دویر بىت ڙ ھەمى
دەسەھەلاتىن سان.

ههروهسا ڙ ٺان زاراها (ثازادي) مروف ین
ثازاده چونکي (خودي مروف ین داي دا مروف
ثازاد بئيت) و ثازادي ڙ ههمني رهنگان و د ههمني
بوارين ڙيانه دا، بهلن تشن گرنك ل هيئي نهوه
كا چاوا دئ رهفتاري دگهيل ٿن ثازاديئي کهين؟ پ
هزرا من دفهيت نهم ب شيوهيه کن دروست رهفتاري
دگهيل ثازاديئي بکهين، ههتا کو نه و ڙي نه یته گرنك
و ثاستهنج ل بهردهم مه و دفهيت مه تيگه هشتنه کا
دروست بو ثازاديئي ههیت، چونکي ثازادي نه با
رهایه و نه هه رکاره کن تو بکهی تو ین ثازادي ج
سنور نین بهلكو ثازادي ین ڙي سنورين خو یئت
ههی مروف هند ین ثازاده هندی ثازادي يا کھسن
بهرامبهري خو تيگ نه دهت.

ههروهسا میحوپرهکن دی ین گرنک ڙ بایهتن
مه روشهنبری یا ٺاشتیه کو گرنکه کا زور یا
ههی تابیهت دھی باری نوکه ٿئم تندان ڏئین ٿهو
زی (ههبون و پیکھه ڙیان، وئیلک و دوو قهبول کرنا
ههرامه) ٿهڻ دروشمه ل دیٺ حهڙ و سروشتی

ب دیتنا من مروف ئەفرو ژ هەر لایەکى فە
بەرئى خو بىدەقە هەمى ساھىن ژيانى، دى يا تاشكرا
بىت كۆ ناشتى و تەناھى ژ كارىن گەلەك پىندىشى يە
كۆ كار ل سەر بەھىتە كىن و خەبات بو بەھىتە كىن جونكى
دەملى ب دروستى رەوشەنبىرىيا ناشتىن دناف گەلەكى
دا بەھىتە بەلاقىرن و لايەن و بەرپرس و ھزرەقاتنىن
ملەتى بکەنە ژ كارىن خو يىن سەرەكى و كار و
كىيار و خەباتا خوه پىن بخەملىن دى چەند بابهاتىن
سەرەكى د مېشىكى مللەتى دا كەنە هيلىبا خوه، چونكى
ئەز دشىم بىزىم كۆ ئەفە ئىنکە ژ گۈنكىتىن پىندىشىا كۆ
ھەمى مللەت داخازى بولۇك دەكەن و مەزەما پىن ھەمى
تەخىن مروقايدەتىن يە، و ئەگەر ناشتى ب ھەمى
رامانىن خوقە هاتە چەسپاندىن ب ھەبوونەكا دروست،
دى پىندىشىن دى يىن ژيان گەلەك ب ساتاهى دويىدا
ھىن و ب جەھىن چونكى دەمى ناشتى و تەناھى
ھەبىت دى ھەمى تەخىن جفاكى شىن ب دروستى
بكارى خورابىن، ھەمى لايەن چ جفاكى يان ئابورى
يان سىاسى رەنگى خو يىن ب دروستى ناگىن ئەگەر
ناشتى نەبىت ئانكول بن ھەر سىستەمەكى زوردار،
دارا ناشتىن نەشىت بەرھەمدارىيەت، ھەزەرسا هاتا
ھەمى پىنھەمبەران و شەھرىعەت و ئايىدا دەكەل رەوش و
ھزرا ناشتىنە و ھەزەرسا د قورئانا پىرۇز دا خودايىن
مەزن دېيزىت: [ادخلو فى السلم كا فە] پىكەھەر نە
دناف چارچوشقۇش ناشتىن دا ل گور ۋەن گۈنگىن پىندىشى
يە ئەم پالدەرىن سەرەكى بىن د ژيانىدا ژ بۇ
پىندىشى ياتى يا ناشتىن ھەر وەك بىناتەكى ھزى و
ژيوارى. ھەزەرسا ھەتا كۆ مە تىگەھشتە كا دروست
ھەبىت يو ناشتىن ب رەنگەكى دروست و جوان د ئى
با بهاتى دا رەوشەنبىر بىين دېيت ئەم ل سەر ھندهك

ریشه‌بهری رادیویا کوردی ل به‌غدا ل ماوی (۱۹۵۹-۱۹۶۳) بو گوقارا (سیلافل) دئاخختیت

دهوك: وصفى حسن

کەسايەتیا نافدارا کوردستانی و عیراقی [زهعیم وحید بامه‌رنی] ریشه‌بهری رادیویا کوردی يه ل به‌غدا دنابهرا سالیت ۱۹۵۹-۱۹۶۳ چەندین بیرهاتن ویادگاریت خول دور کاری وی ل رادیویا کوردی به‌غدا و چەندین رویدانیت گرنك ل عیراقی بو گوقارا(سیلافل) یا خو شتشی فەگیران ئود دیدارکی دا دگەل جەنابی وی ل دھوك (شوقیت زەرى لاند) ھوسا بهرسقا پرسیت مەدان . . .

وصفى حسن و زهعیم وحید بامه‌رنی

کوردی يا به‌غدا چەند بورو و پشتى تو بوبويه
ریشه‌بهر پەخش زىدەبۇو يان نە؟

- ژېھری ئەز پوستن خو وەرگىرم پەخشا رادیویا کوردی ل به‌غدا بىتن (۴) دەم ژمیر بۇون . . . (دەم ژمیر) ل دانى سپىدى (دەم ژمیر) ل دانى سپىدى (دەم ژمیر) ل دانى سپىدى . . . دەما من پوستن خو وەرگىرى ب رازمەندىا عبدالکريم قاسم مە پەخشا رادیویا کوردی ل به‌غدا كرە (۸) دەم ژمیر . . . (۴) دەم ژمیر ل دانى سپىدى (دەم ژمیر) ل دانى سپىدى تاكو كودەتا بهعسیان ل شواتا ۱۹۶۳ . . .

لى پشتى كودەتا بهعسیان عبدالسلام عارف ل شواتا ۱۹۶۳ تەۋبۇو جارەك دېت پەخشا رادیو کوردی ل به‌غدا بۇو (۴) دەم ژمیر قە . . . تاكو نىسانا سالا ۱۹۷۰ . . .

* ل ماوی تو ریشه‌بهری رادیویا کوردی
بەرنامييت راديویيچ بۇون و کارمەند كى بۇون ؟

- بەرنامييت رادیویا کوردی ئەقەبۇون :-

ل به‌غدا و عبدالکريم قاسم مامومتايىن مە بۇو و ل وىرى من بوجارا ئىكى ناسكىر . . . پاشان ل شەھرى

اسرائىل يىن سالا ۱۹۴۸ ئەز و (عبدالکريم قاسم) ل فەوجهكىن بۇونل نىزىك (قل اىبىپ) پايدەختىن اسرائىل و ئىنلى ئەم بوبۇنە هەقال و دوستن ھەقدۇو تا كوشتنا وي ل سەر دەستن بهعسیان ل شواتا سالا ۱۹۶۳ .

و دەما شورەشا ۱۴ قىرمەها سالا ۱۹۵۸ بىسەركىشىا عبدالکريم قاسم بەرپابۇو . . . ئەم بۇو ل روزا

۱۹۵۸/۸ عبدالکريم قاسم جابا من ھنارت و گۆته من تو يى دەستىشانكى بىبىه ریشه‌بهری (مدىرييە

الازاعات محلية والاجنبية) ل سەرانسەرى عيراقى؟

بو بهرسقا ئى پرسا وە دېيت ئەز خوبى بکەم كا گەنگى و چاوا من (عبدالکريم قاسم) ناسكىري دا

كۈنىكى ناسينا من دگەل عبدالکريم قاسم ئەگەرئ تاقانە و سەرەكى بۇو كو

بگەھەمە ئى پلى و بىمە ریشه‌بهری ریشه‌بهری (الازاعات

المحلية والاجنبية) ل تەقایا عيراقى . . .

* گەر ب كورتى خو بىدەيە نىاسين بو خوينىدەنان ؟

- ئەز (وحید حسین بامه‌رنی نەقشبەندى) ل سالا ۱۹۱۷ ل بامه‌رنن هاتىمە دونياين و خواندىن سەرەتايى ل بامه‌رنن تمام كريه و نافجى و ئامادەمىي ل موصىل بدويماهى ئىنایە . . . ول سالا ۱۹۳۹ من كولىجا سەربازى ل به‌غدا بدويماهى ئىنایە . . . دېيانا خودا من گەلەك پله وەرگىرنە ژوانا . . .

ل سالا ۱۹۴۸ ئەز (ئەفسەرى هەوالگىرى) بۈوم ل فەوجهكىن سوباین عيراقى ل فەلسەگىن ل نىزىكى (تل ئەبيب) يا پايدەختىن ئىسرائىل و ئامىر فەوجى مە (عبدالکريم قاسم) بۇو . . .

ول سالا ۱۹۵۸-۱۹۵۹ ئەز (ئەفسەرى تەنسىقى)
بۈوم يى حلف بغداد (حلف بغداد-السنڌو) . . .
ول سالا ۱۹۵۹ تاكو كودەتا بهعسیان ل شواتا ۱۹۶۲ ئەز ریشه‌بهری (الازاعات محلية والاجنبية)
بۈوم ودھەمان دەم دا بەرپىرسن پشقا كوردى بۈوم ل ریشه‌بهری (الازاعات محلية والاجنبية) .

وھەر بوزانىن ئى ریشه‌بهریا ناقبرى ب گەلەك زمانا پەخشا خورادگەھاند ژوانا [عەزبى - كوردى - فارسى - عربى - توركمانى - ئاشورى . . .] و بۇ مىزۇوبىن دېبىزىم بەشىت فارسى - عربى - توركمانى - ئاشورى ئەم جارا ئىكى ب پىشىنیازا عبدالکريم قاسم دەست بكاربۇون و پىشىر ئەف بەشە نەبۇون . . .

* چاواو كەنگى تو بوبويه ریشه‌بهری (مدىرييە
الازاعات محلية والاجنبية) ل سەرانسەرى عيراقى؟

بو بهرسقا ئى پرسا وە دېيت ئەز خوبى بکەم كا گەنگى و چاوا من (عبدالکريم قاسم) ناسكىري دا كۈنىكى ناسينا من دگەل عبدالکريم قاسم ئەگەرئ تاقانە و سەرەكى بۇو كو بگەھەمە ئى پلى و بىمە ریشه‌بهری ریشه‌بهری (الازاعات المحلية والاجنبية) ل تەقایا عيراقى . . .

ل سالا ۱۹۲۸ ئەز قوتاپى بۈوم ل كولىجا سەربازى

ب دهست خوقة بینن...
 ئەفجا پشتى ھن شىكەستىن . . . ئە بىو سەرۈك
 وزىزىن عىراقى نورى السعيد (ھىدەن) راگەھاند و
 دەعوهتا بارزانىن نەمر كىر بىو بچىتە بەغدا بىو دان و
 ستابىدا . . .
 ئە بىو ل شواتا سالا ۱۹۴۴ بارزانىن نەمر
 دەل (۱۵) سەرۈك ھۆز و پياو ماقۇل و وجهەيىت كورد
 ئەرسن پاريزىگەھىت دەھوك و ھولىر و سليمانىن
 گەشتە بەغدا ل توتىلا (شەلتەرەپ) ل جاددا
 الرشيد مېڭان بۇون . . .
 ئەفجا دەمما بارزانىن نەمر و شاندى دەل وى
 توتىلى د مېڭان بۇون . . .
 ئەز و پىمامن خو ھوزانقان و ئەندامىن پەرلەمانى
 عىراقىن (شىخ غىاس الدین نقشبندى بامەرنى) مە (۴)
 جارا سەرەدانى وان كىر ل توتىلا نافېرى . . . و
 ھوسا تىكەلى د نافېرە ما پەيدا بىو . . .
 ھەرمەسە دەمما بارزانىن نەمر ل سالا ۱۹۵۸ ئە
 ۋەسىا زقىيەقە و بىو ماوەكى ل بەغدا ئاكىنجى بۇوى
 . . . ئەز مىشە چۈچۈمە سەرەدانى وى ل بەغدا و
 دوستىنىما مە خورتى لى هات و من وينەگەن فوتۇگرافى
 يىن كورد يىن باوەرىن بىو پەيدا كەر و ئە وينەگەر ۋۇزانە
 چۈچۈمە بارزانىن نەمر بىو وينەگەن تاپىنەتلىك
 دەل مېڭان . . . تاكو بارزانى ل ھافىنا سالا ۱۹۶۱
 بەغدا بجهە ھىلائى و چۈچۈمە كوردىستان . . .
«ھەرشاد و بەختەور بىي إنشاو الله؟
 زور زورسپايس بىو ھەوھ ((كاك وصفى)) و قىنى
 بىرھاتنى و قىنى سەرەدانى . . .

سەيدا محمد امین ئوسما . . . سەيدا زەعيم وەحيد بامەرنى
 ل بارمگايىن راديويا كوردى يا بەغدا ل ۱۹۶۱/۲/۱۱

* نە تو بىج مەشغۇلى و چاوا دەمىت خود بورىنى؟

- ئەفە چەندە ئەز يى بىرەورىت خو دەقىقىم
 ل دور گەلەك رويدان و بويەرا مينا . . . چەوانىا
 بەريابۇنَا شورەشا ۱۴ تىرمەھا ۱۹۵۸ و سەرەدانى ئىكى
 يامەلا مەصفى بارزانى بىو بەغدا ل سالا ۱۹۴۲ و
 شەرى فلسطينى - اسرائىيل ل ۱۹۴۸ و چاوانىا دروستبۇنَا
 سوباین (اللىفى) و چاوانىا دروستبۇن و روخانا (حلف
 بەفاد - السنتو) و سەرەدانىت من يىت (استطلاعى)
 ۋەزلىن (حلف بەفاد) قە بى تۈركىا و ايران
 و ماوى مانا مەلا مەصفى بارزانى ل بەغدا
 ۱۹۵۹-۱۹۶۰ ئەها يادەورىت من ل دور ئان بابەتا نە
 و چەندىن سەتكە بابەتىت دېت . . .

* نە خىزانىا تە ژىن پىكھاتىيە؟

- نەا حال حازز خىزانىا مە ژ(من و دايىكا
 عەيد زېرەك و گەھدار و كچا من سىبەر) پىكھاتىيە.
* دویر ژ دىرۇقا راديويا كوردى يا
 بەغدا . . . مەدقىت پسىارەكە دېت ژەمەد
 بىكەين . . . ئەم ژى ئىكەمەن دىدەرا تە د
 گەل بارزانىن نەمر كەنگى بۇو ل كىرى
 و چەوا؟

- ژ بەرى بەرسەقا تە بىدم . . . من دېت
 يىزم ل شورەشا بارزان يا دوين و ب دروستى
 ل پايزا سالا ۱۹۴۳ دەھان پىشىمەرگىت بارزان
 ھېرىش كەن سەر بارەگاين سەریا سوباین عىراقى ل
 (بادلىان) و شىان فەرماندى سەرین دەئىس ئىسماعىل
 ھەرمىز . . . (كۆ مەسيحى بۇو خەلکى مىسل بۇو) بىكۈن
 و شىان چەك و عىتادەكى زۆز و چەند جەھاز لاسلكى)

بەرنامه كىن تايىنى ھەبۇ ۋەئامادەكىن و پىشكىشىكىن
 مەلا عمر مولود دېگەي ب (زارى سورانى) و بەرنامه كىن
 دېت يىن تايىنى ب (زارى كرمانچى) ۋەئامادەكىن و
 پىشكىشىكىن شىخ عبدالحەمید ئەتروشى . . . ھەر
 وەسا بەرنامن (تاشىج دېنە) ژ پىشكىشىكىن فەرى
 بامەرنى و بەرنامن دەگەل گەھدار و بەرنامن روشنېرى
 و بەرنامن تەندرۇستى ۋەئامادەكىن (انوھر دەھى) و
 بەرنامن شعر و ئاواز ژ پىشكىشىكىن (حافز انور مایى)
 و بەرنامن (مېزۇو) ژ پىشكىشىكىن جمال بابان . . .
 ئەف زىدەبارى دەنگ و باس و ستران و پارچە تەمسىليا
 كو ۋەلائىن (رمەقىق چالاک) و كومەكا ھونەرمەندان ھە
 ئەف تەمسىلى يە دەھاتە ئامادەكىن . . .

ئول دور كارمەند و بىزەردا . . .

ئەھفيت ل وى ماوهى دا دەگەل مەدا كاركىرى ئەفە
 بۇون . . . صلاح حلمى (بىزەر)، كەريم سعيد
 زانسى (وەرگىر ژ عەربىن)، شىخ حسین قەرداغى،
 حافز انور مایى، مەلا عمر مولود دېگەي، محمد أمەن
 عوسمان دەھوكى، تەحسىن احمد بەروارى، د. صدىق
 ئەتروشى ، جمال بابان، شىخ عبدالحەمید ئەتروش،
 ئەنور دەھىس، عبد القادر قىزاز، احمد دەنگ گەورە،
 رەھيق چالاک، جميل بەھا الدين ئامىدى، صادق بەھا
 الدين ئامىدى، فريق يوسف دوسكى، قاسم محمد
 بىندهبىن، حافز قازى، نجم الدين زاخوبي، عمر جەلال
 حەۋىزى، علاو الدين سجادى، يەھىا مەرجان ، جمال
 ھادىيەت ، عبدالله دلسوز. ((بىورن بىتى ئەفە ل بىرا
 منن))

* ل وى ماوهى دا كىش ھونەرمەنداد بۇ راديوين ستران دىگوتىن؟

- حسن زېرەك و محمد عارف جزراوى و حسن
 جزىرى و عيسا بەروارى و كەريم كابان و احمد خليل و
 باكىي و خليل ئاکەرى و محمدى ماملن و حسين عەلى
 و عەلى مەردان و تاهر توفيق و ديلان و جمال جەلال
 و پىر گرو شەنگالى و نەسىرين شىزروان و بشار زاخوى
 و محمد قەدرى و فؤاد احمد و تحسىن ئاتا . . . هەتى

* خوشتىرىن يادگارىت تە ل وى ماوهى؟

- ئەم گەلەك د دل خوش بۇوين كۆمە شىا
 پەخشى راديويا كوردى زېرە بىكەين ژ(4) دەم ژەنەر
 بىكەين (8) دەم ژەنەر . . . ئەفە بومە جەن خوشىن و
 سەرفەر زەنەن بۇو . . .

ھەرمەسە گەھشتى ناما ژ كوردىت سۇریا و ئىرانى
 و تۈركىيا بومە گەلەك جەن دلخوشىن و سەرفەر زەنەن
 بۇو . . .

* نەخوشتىرىن يادگارىت تە ل وى ماوهى دا؟

- كوشىتا ھەقىل و دوستىن من (عبدالكريم قاسم)
 و ھەقلىت وي [وصىي تاهر و عبد الكريم الجده وجەلال
 الاوقاتى] ل پىش جاھىت من ل ستوديا تەلەھىزىونا
 بەغدا . . . و ھەتا ھەتا ئەز قى دىمەن دۈرندانەو يىن
 و زىدانانە زېرناكەم.

تىپبىنى:

- جەن داخى يە زەعيم وەحيد بامەرنى ل ۲۰۱۱/۲/۱۹ دەھوك وەغەر كەرىھ و ئەف دىدەرا
 خو نەدىت .

کوردستان لسەر دەمی ساسانیان ٢٢٤ - ٦٣٠ ز

ل دەفه‌رین چیا و دەفه‌رین جزیری و لاین روژھەلاتن روباری فورات کو ئاشوریان بناف دکرن (Mada) ل دور ژیارا وان خوجه‌یا وان، وەکو دېشەکی دا مە ئافری پى کرى، هندەک ژوان هوزان دگەرۈك بۇون و ل دويش چەروانى دگەریان، ل دەمیئن سالى يىن گەرم قەستا سەرین چیا و جەھىن بلند دکرن وەکو دەفه‌رین کوپستان ول وەرزى زەستانى قەستا وار و جەھىن خو دکرن، کوچەرین کوردان ژى وەکو کوچەرین عەرەبا بۇون، جوداھى ئەو بۇویھ کو کوچەرین کوردان ل چیا بۇون بەرۋەتى ئىن عەرەبان کو ل دەشتى دگەریان و کارى وان يى سەرەکى خودان کرنا ئازەللى بۇویھ، و أبن حوقل دووبات دکەت ئىن چەندى کو کوچەرین کورد و عەرەبان وەک هەف بۇينه دش بواريدا و ل هافىنى و زەستانى و شىتى ئاكنجى بۇونى.

هندەک ژ مىژو نېيسا ئافری دايە ئاقىت هوzin کوردان، ئەوين ل وەلاتن کوردان. و ناف دەستەلەتىن ساسانیاندا، ژوان ئەوين ئاكنجى بۇونى ل دەفه‌رین چیا، ژوان هوزا اشوهجانە ل دەفهرا دىنور و هەمان، ماجردا، ئاكنجى كىكور بۇون (القصر اللصوص) ئەوا دکەفيت نافبەرا قرماسىن و هەمان، ول دەفهرا ئازەربىجان هەزبانى ئاكنجى بۇون. وابن حوقل ئاقرىيە دەدت خىرو بازىگانىا ئورمىيى و مراغە کو د بىرئىت ژ لايىن كوردىن هەزبانىقە دەت کرن. و هەرەمسا ژ لايىن كوردىن چیا هوzin شازىجان ولور و مادنجان ل دەفه‌رین چیا هوzin شازىجان ولور و مادنجان و مزدانكان وجابارقى وجادانى مستەكان. و هەرەمسا ياقوت الحموى ئاقرىيە ب باسيان دەدت و دېرىت ئەفه ئىك ژ هوzin كوردا بۇونە، کو ئاكنجى حىباب بۇونە ل نا قېھرا هەولىر و هەمان. و هەرەمسا لور ئىك ژ هوzin مەزن بۇونە ل دەفهرا كوردان و ياقوت الحموى دېرىت اللور بەرەبەكى كوردانە ل دەفه‌رین چیابىن اصفهان و خوراسان دېيان.

شرفخانى بەدلەسى دېرىت كومەل و هوzin كوردان وەکو زمان و ئاخفتىن و بارى جشاکى دەين پارقەكىن بىچوار پىشكىن مەزن وەکو (كرمانچى، لەر، كەلەر، گوران) جورقان و هەرەمسا (بشنونە) ئەو ژى هوزەكا دى يا كوردانە ل دەفهرا بازىبەدى بۇون و كەلهەكا بناف و دەنگ هەبۈویھ دگوتى (فتىك) و ئاكنجىيەن لايىن روژھەلاتى روبارى دېجەلە بۇونە. قەزۆينى ئاقرىيە دەدت كەلا (فتك) دېرىت كەلهەكا

روم (دەريا سپيا نافەراتى) و هندەك جاران ژى روم ب سەردەكتى ل دەفه‌رین دەشتى، بلى ئەف دەفه‌رە ب دروستاھى نەكەفتۈونە ژىر دەستەلەتا ساسانیان و نەيا بىزەمنىقا قە. بەلى دەفه‌رین چیا ل وي سەردەمى راستە خو كەفتۈونە ژىر دەستەلەتا ساسانیا ژېھرەندى دەست نىشانا سنورىن وەلاتنى كوردان ل وي سەردەمى گەلەك بزەممەت بۇون.

بۇچۇننىن جوگرافى ناسان دجودا بۇون ل دور دەست نىشان كرنا سنوران و هندەك ژوان خو دوپە كىريه ژگۇتنا نافىن بازىرەن ھەرىمەن وەکو أبن روستە و أبن فقيه. دوپاتى ل سەر هندەك بازىرەن كىريه وەکو (الرى واصفان و قومى)، هەر چەندە رەئى و بۇچۇن د جودا بۇون، بەلى دەيت دەست نىشان كرنا ل روژھەلاتى خوراسان و فارس واصفان و رۇزئاتا كورە شهرزور و عراق والجزيرە و ازرييغان ول باكوري ھەرىما الديلم و روژھەلاتى ئازىرييغان و ل باشورى هندەك ژ وەلاتى عيراقى و خوزستان، و پىشكەكا دى ژ وەلاتن کوردان دەفه‌رین روژھەلات و باكوري روژھەلات ل دەفه‌رین دەرورىبەرین روبارى دجلە. أبن حوقل ئامائى دەدت دەفه‌رین چیا ل شهرزور تا ئامەدى و سنورىن ئازىرييغان والجزيرە و نوار دەشىر (الموصل) درېزاهى و پانىا وئى كورد لىن هەبۇون . أبن خلدون دېرىت ژ لايىن باشور چىابىن بارما، يان، باريا كورد ئاكنجى بۇون، تا دگەھىت دەفهرا زىن مەزن وېن بچۈوك، کو بازىرە (أربىلا) أربىل بخو فەدگرىت، تا دگەھىت بازىرە نوار دەشىر، موسلا نوكە بازىبەدى (جزىرا بوتان) تا دگەھىت هيلا سنورى ل دەفهرا هەكاريا و تاكو دگەھىت ئامەدى.

ل وي سەردەمى بازىرەن كوردان ل جزيرى بتابىيەتى نصىبىن و دارا هيلا پىشاھىن بۇون، بو ئىبراھىرەتا بىزەنتى و هەمى بازىرەن جزيرى توشى شەرە كوشتن و نەخوشىن بۇون. گىنگتىرىن بازىرەن كوردا ئەوين رول هەبىن و بەرچاڭ ل وي سەردەمى، ئانکو، ل دەمنى دەستەلەتا ساسانیاندا (ئامەد و نصىبىن و دارا و سەنجار، اربىل، جزيرى) و ئەوين رول هەبىن و بەرچاڭ ل هەرىما چیا، هەمان و نەهاوەند و بازىرەن دى وەکو كرمشان و حلوان و سابور خواتى و كنکورد و الدىنور و ماسېدان.

هوzin كوردان
كورد هەر دەھەفتىدا يىن ئاكنجى بۇونى

علي خليل بيتکارى

كور دەھىن هەزمارتىن ئىك ژ رەگەزىن سەرەكى ل دەفه‌رى، و مىژوو و هەبۈونا وان دىزقىرت بۇ چەرخى بەرى مىژووپىن، ل دور نەزاد وېيدابۇونا وان دېتىن ورەئى و بۇچۇننىن جودا ھەنە . هندەك مىژوو نېيسىن ۋە دگەرەن بۇ كاردوخىا وەندەك بۇ مىدىا وسىرتىا و هندەك ژى بۇ كوتىا.

سەرەتى بۇچۇننىن لىك جودا، دوپاتى ل سەر هەنە ھەيە كو كورد ھەر دەھەفتىدا ل ئى دەفه‌رى دئاكنجى بۇونە، دېرىنە ئى دەفه‌رى (بلاد الكورد) ئانکو وەلاتن کوردان. كو ژلائىن كوردان ئاكنجى بۇون لىن هەبۈون . هندەك ژوان کوردان ل دەفه‌رین چیا ئاكنجى بۇون دگوتىن (إقليم الجبال) وەندەك ژى ل دەفه‌رین دەشتاھى بۇون دگوتىن (الجزيرە) وەر وەسا هندەك ژى هوzin گەرۈك بۇونە وەکو كوچەران، ل دويش چەروان و ئاقا گەريانە ژيو ژيارا ئازەللى خول دەشت وچيا ل وەرزىن هافىن و زەستانى. دەفهرا كوردان ل سەر دەمنى ساسانیان نافەكى تايىھەت نەبۈونە بۇ هەمى پىشكەن وئى ژېھرەك چ كيانىن سىياسى يىن ھەفگىتى نەبۈونە لەورا دگوتىن (بلاد الكورد). وەلاتن کوردان ل سەر دەمنى ساسانیان پارقە بىبۇ دنابەرا دوو ھېزىن زال ل سەر دەفهرا روزھەلاتا كەفن / ئەو ژى ساسانى و بىزەنتى بۇون . و شەر و ھەقىرى دېرەدەۋام بۇون دنابەرا واندا و دەفهرا كوردان بىبۇ گورەپانى شەرى، هندەك جاران فارس ب سەر دەھەفتى دەستەلەلتا وان دگەھەشت تا كو دەرورىبەرین دەرەيا

جوکین ئاپنی و عهردی ژ جوتیاران وەرگرتن ئەویت
باج کەتىه سەر. قاسملو دېئىزىت: سىستەمنى
دەرەبەگايەتى بەرى قەكىنىت ئىسلامىي دەركەت
و عهردى كشتوكالى بو ملکى ۋان كومەلە كەسان
(مەلك، عائىلە مالكە، پىاوابىت ئايىنى، سەرگردىن
لەشكەرى، و فەرمابىھەران) و خەلکى دى بونە
كاركەر و جوتىار دناف عهردۇ كشتوكالى دا.

کشتوکال ل وهلاتی کوردان ئیک ژ شەنگستین
ھەرە گرنگ بیوویه ژ بو ئابوریا دەفھەری، کشتوکال
و خودانکرنا ئاژەلی ل ھزارا شەشى و ھزارا
حەفتى دەست پى كريه، باشترين نموونە گوندى
زاوى چەمى و گوندى چەرمۇ نىزىك چەمچەمال.
دەفھەرین کوردان بناڭ و دەنگ بیوینە ژبو ب
خودانکرنا ئاژەلی و چاندىنى ژېھرکو ئاڭا وى يَا
باش بیوو، ھەروەسا ئاخ و ھەوا ژى دگۈنجاي بیوون
ژ بیو بەرھەمیئن چاندىنى.

أبو الفدا تأثیری ئى بسەرئى چيابىن كوردان دكەت وئاڭ و يىستانىت وان، هەروهسا القزوينى و هندهك مىزۇو نېمىسىن دى پەستا رولى ئاخ و تاڭ و هەواينى كوردستانى كريه و بەرهەمېت وى يىن جودا جودا كو دەرگەھەكى ئىكانە يى زيانا خەلکى وى سەردەمى بۇويە ژەمى لايەكى قە. هەروهسا وەلاتى كوردان پىشەسازى ژى زانى يە ژئەنجامىن هەبۈونا كەرسەتىن دەستپىكى وەكۈ دروست كرنا جلكان و ژە هەريا پەزى ودروار و بەرهەمېن سېياتى و دروستكىندا كەقلا و هشك كرنا فيقى و دروست كرنا صابون . . . هتد. ژىدەر ئامازى دەمن دروست كرنا جلكان ل بازىرىنى نهاوهند هەر ژە فندا و هەروهسا بازىرىنى تامەد دەفات هەزماارتىن ژنانەندىن هەرە گرنگ بۇ قىچەندى و هەروهسا كەقلىن ئازەلى دروست دكەن ژ بۇ قەگۇھاستا شير و ئاقى. هەروهسا بازرگانى ژى هاتىھە كرند ناف وەلاتى كوردان دا ژ بەركو جەنلىقى وى يىن جوغرافى گرنگىغا خو هەبۇويە ژبۇو پېكە گەيدانان روزەھەلات و روزئاشا. هەروهسا بازرگانىنا نافخوبىي گەلهە كا بەيىز بۇو دناف بازىرىن كورداندا، بۇو نموونە بازىرىنى گەيداندا زىدە بەركو دئىنان، ژبەركو وان فيقىنى زىدە هەبۇويە و گەيداندا زىدە بەركو بازىرىنى حلوان بناڭ و دەنگ بۇويە بەنار و هەزىرا و ان هشك دكەن و دەنارتىن دەقەرىن دى ژقىنى چەندى خوبىا دېيت كو پىتريا بازىرىن كوردان ئەف بازرگانىھە دەگەل ئېك كريه و ئەفە ژىدەردى هەرە گرنگى ئابورا وان بۇويە .

٢٧٥

كلسومه حمبل، كوهستان فـ، عهد الساسانين

سasanیا ڙی گیانی لیبورینی دگه لدا بکار
ئینایه سه ره رای هندی کو هنده ک جارا تو شی
دھر ده سه ری دبوون، به لئے نه بشیوی مه سیحیان.
خرزمایه تی ڙی په یدا بوویه دنافتبه را ساسانی و
یهودیادا، بوو نمونه یزد جری ئیکن بخو شو سین
دخت ئینایه کچا جالوت کو ئیک ڙ سه رکر دین
یهودیا بوویه ل بابل. یهودیا چاف ل ملله تین
کورد کریه د شیوی ڙیانا خودا وہ کو کشتو کالی و
بخود انکرنا ئاڑھلی و درینا جل و به رگا و باز گانی
و کارین دھستی .

- سه بارههت ئايىنى مهسيحي ل دەقەرەين
كوردان ژىدەر ھەمى درىكەفتى نە كۆ قوتاپىيەكى
سىد المسيح (ادى ومارى) ئەوان بو ئىكەمەين
جار ھەولا بەلاف كرنا ئايىنى مهسيحي كريه
لەقەرا (حدىاب) و بۇويە ناقەندا بەلافكرنا
ئايىنى مهسيحي بو دەقەرەين كوردان و پەرسىتگا
ئاپا كرین و سياسەتا ساسانيان هندهك جاران
نەرم بۇو هندهك جاران ژى ھشك بۇو و نەخوشى
بۇو پەيدا دىكىن.

ژ ههژی يه بیزین کول دهقه‌رین کوردا
ملله‌تین دیزی لى ژیاینه وەکو فارسا، ژبه‌رکو
تیکه‌لی و خزمایه‌تى و بازرگانیی و هەف
سنور بیوینه کو دبو ئەگەرهک کول سەر ئاخا
کوردستانی بژین. و هەروەسا ھندهک ھوزین
عەرەب ب تایبەتى ل دهقه‌را جزیرى ژبەر
چەروانى و ئاخا وى يا باش ژ بو چاندى و
ھەروەسا ئەغريق و یونان ژی ماوهکى لى ژیاینه
ئەو ژی ژ ئەگەری شەرین وان دگەل ساسانیان.
لایهنى ئابوريي وەلاتى کوردان لسەردەمى

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

گله کا تاسی یہ، ل سه ری چیا یہ کن بلند ل نزیک
جزیرا بوتان دیار دکھت کو کله کا گله کا تاسی
یہ و سه ربھ خو یہ و دده ستین کور دین الشنوونہ
دا بسو یہ .

و دنابهرا نوارشیئر و چیاین جودی، دوو هوزین کوردان ئاکنجی بیونه ژ نصرانیان ئه و ژی (الیعقوبیه و الجورقان) هه ر چهنده المسعودی ل هندهک جها ئافری دایه الجورقان و نه دایه یعقوبیان. و ژلایه کن دیشه ابن حوقل ئافرین ددهته هندی کو هه ر ل شاره زور، تا ئامه د، تا سنورین ئازربیجان، و جزیری و دمچه رین نواردشیئر ب دهشت و چیا ژه، هوزین کوردین حمیدی و الاری و الهزبانی د ئاکنجی بیونه.

بیرو باوهربت ئایینى ل سەر دەمئ ساسانیان
دەمئ ئەم ئاورەکى ل لايەن ئایینى مللەتىن
كوردىت كەقىن قەددەين، بومە خويا دىبىت كۆ كورد
ل سەر ئایینى زەرادەشتى بويىنە و بەلگە ل سەر
قۇچەندى كۆ پاشماي و شىنوارىت پەرسىتكەھىن
وان هەبۈونە ل دەقەرىن كوردان تاڭان دوماھىكا و
نوكە ئى هندهك جە دىيار دكەن و جوگرافى ناس
و مېزۇو نېپسا ئى تاڭرىيى يېن دەهن.

ل سەر دەمى ساسانىان بانگەوازىن ئايىنى

ل سه رده‌من شابوری ئىكى مانى ديار بۇو و
گەھشته دەفه‌رېن كوردان ژى ژوان دەفه‌را بازىرى
حدياب و بازىرىن دەوروبه‌رېن ئمبراتوريه‌تا
روماني، ژوان دەفه‌را جزىرى . گەريان و هاتن
و چوون و نېيسين و پەرتوكىن وان رولى خو
ھەبۈويه د بەلاقىرنا ھىزرو بىرۇ باوهەرېن وان
دنا ف خەلکىدا.

- هەروەسا ل سەردهمىن قوبادى ئىكى مزدەكىيەت دەركەفت، وەسا ددىت كۆ دووبەرەكى دناف خەلکى دا دوو ئەگەرین سەرەكى ھەنە ئەۋۇرى ئافرەت و مال و ھەول ددا كۆ رادەيەكى دابىتىت بو زەنگىنان سەبارەت ژنى. مزدەكىيەت بەلاف دىيت لەدەقەرا شەرزور و ھەمدان و دىنورد والاھواز و ھەروەسا ل دەقەرین چىا دنابىھەرا ئازربىجان و ئەرمەنیادا.

- یهودیهت، ئىك ژ ديانهتىن دى بىوویه
دناڭ وەلاتىن كوردان دا، ئەو ژى دزقىرىت بو
پاشمايت دىلا، ئەو دىلىن ئاشوريان ژ وەلاتىن
يهوديا ژ ئسرائيل ئىنلەن و ئاكنجى كرین ل
دەقەرىن كوردان و چ كىانىن سىاسى نەبۈونە،
يان، دەستەلاتا سەربەخو، وەكى كىمەنەتەوە ژيانا
خو و عەقىدا خو ياراستى يە و ھەول نەدابە

ئەندازىار ھەزار مەھەمەد سەروكى بازىر قانىيا دىرىھلوكى

بروژی جوت سایدی دیره لوکن ئەم چاھەری پلانا
۲۰۱۱ يا حکومەتىنە.

دېرەلۈك: سەھىددار ھېتىوتى

دگهل پیشکەفتىن ژيانى يا فەرە كو بازىرەقانى ژى خزمەتىن نوى پېشکىشى وەلاتىان بىكەت و كار بو جوان راگرتنا بازىرەن بىكەت و د دىدارەكا فەتكى دا سەروكى بازىرەقانىدا دىرىھەلوكى ئەندازىيار (ھەزار مەممەد نصرالله) بەرسقَا چەند پرسىيارىن كوفارا سىلاف ل دور كار و كريارىن بازىرەقانىنى ل سەنتەرى ناحىيا دىرىھەلوكى ددەت و ب فى شىوهى دھىيە ئاخفتىن و د بەرسقَا پرسىيارا مە دا لدور كانى چەند كار هاتىيە كرن بو چولكىن ئاقاھىيىن مىرى ل سەنتەرى ناحىيى ئەو ژى پشتى كو پەرلەمانى كوردىستانى برىيارەكا ب فى شىوهى دەرئىخستى ئەندازىيار ھەزار مەممەد نصروالله دېيىت: پشتى كو ئەف برىيار ژ پەرلەمانى كوردىستانى دەركەفتى ژ بوي چاردسەكىن ئارىشا ئاقاھىيىن مىرى چەندىن پىنگاڭ ئاقىنە ھافىيتىن و سەرۋوكى بازىرەقانىدا دىرىھەلوكى ب فى ئاوايى درېزىنى ددەتە گوتنا خۇ و دېيىت: دېيىت د پىنگاڭ ئىكى دا پارچىن عەردى بو وەلاتىان ئەويىن كو د ئاقا ئاقاھىيىن مىرى دانە بھىنە دابىن كرن و پاشان كۈزەمەكى پارە ژ وان رە بھىيە دان و پشتى كو حکومەت ئان بەرھەقىان بو خەلکى مە دكەت دېيىت ئەو ژى ئاقاھىيىن حکومەتى چولبىكەن.

مهنترین تاریشه ل بهر سینگی بازیرفانی نهود
کو تهسویه ل دفهه ری نینه و ئهگهر تهسویه
نه بیت ل وی دهمی بازیرفانی نه شیت عه ردی
ب دهست خوفة بینیت و د ههمان دهم دا
ئی نه شیت چ تاریشه کی چاره سه ریکهت و نهود
سه روکن بازیرفانی دییزیت: ب تئی تاریشه دی
قهره بوكرنا خەلکی بیت کو بو ۋى مەرمى ئى
دی مە لېنە کا تايیبهت ھەبیت دا کو ب شیوه کى
دروست و ل دويىڭ حەقى وان نەو خەلکی عه ردی
وی دكە قیتە بهر جادى بھینە قەره بوكرن.

سیلاف: دیره‌لوك پتر ژ ۸۰ سالانه کو بويه ناحييه لى تاكو نوکه تمهسویه ل فى دده‌هري نه‌هاتيye کرن، مه دهیت بزانين کانى نه‌بونا تمهسویي چ کارتیکرنى دکه‌ته سمر کارین هموه وەك بازيرقانى؟

ئەندازيا هەزار مەھمەد لدور بەرسقا ئەندازيا هەزار مەھمەد لدور بەرسقا

شى پرسىدارى ب قى شىوهى دھىتە ئاخفتن و

ئامازى دده‌ته هندى کو چەندىن ئارىشە هەنە ئەگەر تەسویه ل دەفه‌رى هەبا دا بازيرقانى شىت وانا چاره‌سەركەت و د هەمان دەم دا ئامازى دده‌ته بريارەکا پەرلەمانى كوردىستانى و دېيىت: هيشتا ياساييا ژمارە ۲۲ يا پەرلەمانى كوردىستانى نه‌هاتيye تەسديق کرن کو ئەف ئارىشا تەسفيي ل هندهك دەفه‌ران بھييە چارەکرن.

دیزیت: ئىك ۋان ئارىشان و يا باشتەرە كۈيۈزم سىلاۋ: ئەگەر چنە كۆ دەستتەھە لاتا

سیلافس: دا لدور جوت سایدی دیره لوکی
بئاخضین و مه دھیت بزانین کانی ئه و جوت
سایدہ ههر دی خهون بیت یان ژی دی بیته
راستی؟

لدور به رسقا ڦئي پرسيارى ٿئندازيا ههڙار
محمه مهد سه روکي بازير ڦانيا ديره لوکي گوت:
دهمه کي زوره کو داخاز هاتيه کرن جادا دنافا
سنه نته رئي ناحيا ديره لوکي را دهرباس دبيت بيته
جوت سايد و بو ئهڻ ساله که فتيه د پلاني و
ئهم ڙي چافه رئي پارهينه و ههر دهema کو دهيت
په سنه ند کرن دئي ٽئيكسه ر دهست ب چيڪرنا وي
هيته کرن و لدور کانى دئي چ ئاريشه ک روی ب
روي وان بيت ل دهema کو جاده دهيت چيڪرنا؟

نایيته ئارىشە بو مەشاندىنا كاروبارىن خەلکى؟ سەرۇكى بازىرۋانى دېبىزىت: فەرمابىھر ڙ بوي خزمەتا وى خەلکى ل ۋېرىمەنە و كار دكەن بو ئاسان كرن و مەشاندىنا كارىن وان لەورا ج ئارىشە نىنە و دەھمان دەم دا ڙى هارىكارىمەكە بو خەلکى مە ڙى دەھيتە كرن ڙ لايىن حۆكمەتى فە كو خەلکى بېھىتە دامەزرانىن چۈنكى دا بىبىتە هارىكارىمەك بو ڦيانا ان.

سیلا夫: دخازىن بىزانين كانى خزمەتىن بازىرۋانىي بو خەلکى بەرمابەرن يان ڙى بىن بەرمابەرن؟

سەرۇكى بازىرۋانىي دېبىزىت: وەك مە گۇتى كو ئەم يىن د خزمەتا خەلکى دا لەورا هەر ھەمو خزمەتىن مە بىن بەرمابەرن و دى ئامادەيەنەر خزمەتەكى يىن كو ڙ لايىن خەلکى فە ل مە بېھىتە خواستن.

سیلا夫: هوين ھەيقانە كۈزۈمەكى پاران ڙ حۆكمەتى وەردگىن، ئەم كۈزۈمە چەندە و ۋېچ دەھيتە مەزاختىن؟

ئەندازىيا ھەزار مەمەد دېبىزىت: راستە بو كاروبارىن مە ھەيقانە كۈزۈمەكى نىزىكى ٥٠٠٠٠٠ دىنارى ڙ لايىن حۆكمەتى فە دەھيتە دايىن كرن لىن وى پارە ئەم ل دويىش رىنمایىن دارايى دەمزىخىن و پتريا وى ئەم ل ئالىيەتان و دايىن كرن پىددىغىن وان دا د مەمزىخىن.

ل تاخىن ئازادى ل سەنتەرى دېرەلوكى دا دەھيتە كرن و دگەل فى چەندى ڙى ئەم چاقەرىنە كو بىردار بېھيتە دان ڙ بوي دروستكىرنا جوت سايدى دېرەلوكى و جادىن تاخى شەھيدان ڙى بېھيتە قىركىن و ئاڭ و كارهبا وان ڙى دروست بىبىت. ھەرەمەسا داخاز ھاتىھ كرن كو جادا قوتا بخانا جىزىرى ڙى بېھىتە دروست كرن دا كو قوتا بى ڙ تەقىن خلاس بىن.

سیلا夫: دەمما كو مە قەستا بازىرۋانىا دېرەلوكى كىرى پتريا فەرمابىھر ئىن وان ل دەرقەي ئاڭاھى و دنالا گورمپانەكا بچوکا بەر دەرگەھى بازىرۋانىي دا بون، لەورا مە ڙ سەرۇكى بازىرۋانىا دېرەلوكى پرسى: ھەمە ل بەر نىنە كو ئاڭاھىمەكى نۇي بوسەرۇكاتىيا بازىرۋانىا دېرەلوكى ئاڭا بىكەن و دى چارەسەرەيا ھەمە ج بىت؟

ئەندازىيا ھەزار مەمەد سەرۇكى بازىرۋانىا دېرەلوكى دېبىزىت: دەمما كو ئەف ئاڭاھى ل سالا ٢٠٠٥ دا ھاتبون ئاڭا كىن ڙ بوي رىڭا وي دەمىي يا فەرمابىھر بۇ كول وي دەمىي فەرمابىھر كېم بونلى ئەگەر بۇ ئەفرو ڙى بىت مە دگەل ئاڭاھى دا چ ئارىشەك نىنە و ياشىن دەھيتە خواستن و دېيت كار بۇ بىكەن بىن خزمەتا خەلکى يە.

و لدور كانى ئەف ژمارا زورا فەرمابىھر ئان

ھەمە يَا كىمە؟ ئايا ب تەمنى كارى ھەمە وەك بازىرۋانى راكىرنا بەرمابىك و گلىشىيە؟

سەرۇكى بازىرۋانىا دېرەلوكى ب فى شىوهى بەرسقًا سىلا夫 دەمت و دېبىزىت: دگەل راكىرنا بەرمابىكىن ھەر مالەكى كو روژانە تىمەن مە سەرداشان ھەمو كولان و تاخان دكەن و گلىشى رادكەن ئەم وەك بازىرۋانى كار د ھەندەك لايەنن دېت دا ڙى دكەن كو ئەم ڙى قىركىن يان سەبکرنا كولانانە و دگەل فى چەندى ڙى كارى مە دابىن كىن و دابەشكىرنا پارچىن عەردىي ڙى بو وەلاتيان ئەم ڙى پىشى كو رەزامەندى بو وان دەھيتە دان.

سیلا夫: باشه جەنابى تە ئاممازە دا پارچىن عەردى و دابىن كىرنا وان بو وەلاتيان، لى تا نوکە نىزىكى ٣٠٠ رەزامەندىيا بو دابىن كىرنا پارچىن عەردى ل بازىرۋانىي ھەنە و تا نوکە ج كەسەك لى ب مەن نەبویە؟

سەرۇكى بازىرۋانىا دېرەلوكى ل دور فى پرسىيارى ب فى شىوهى بەرسقًا سىلا夫 دەمت و دېبىزىت: وەك مە د سەرى دا گوتى كو ئىك ڙ ئارىشىن مە نەبۇنا تەسوبىن يە ل دەقەرەي و دەمما كو ل سۇرۇ بازىرۋانى تەسوبىن نەھيتە كىن ل وى دەمىي بازىرۋانى ڙى نەھيتە عەردى ب دەست خوقە يىنیت لەورا تا نوکە ئەم ھەلکى كو رەزامەندىيا وەرگرتا پارچە عەردىكى ھەيە ل سۇرۇ بازىرۋانىا مە يىن مەدادار نىنە.

سیلا夫: ١٢٨ خانى بەريا دوو سالان ل تاخى شەھيدان بو خەلکى گۈندى شېرانە و زىوکى ھاتىنە ئاڭا كىن لى تا نوکە ج خزمەتەكى بازىرۋانىي نەگەھشىتىيە وان، ئايا ئەف سالە ڙى دى ھەر ئەم خانى مىنە چول؟ ئەندازىيا ھەزار مەمەد دېبىزىت: نوکە كار د ھندى دا دەھيتە كىن كو بورىي ئافى بۇ وان مالان بېھيتە راڭىشان و ب باوهەرم يادقۇنغا دوماھىن دا و ھەرەمە د بەرەمەمە گۇتنا خۇ دا سەرۇكى بازىرۋانىا دېرەلوكى گوت: بۇ ئەف سالە دى ڙ بوي وان ١٢٨ خانىان جادە ڙى چىن و دگەل فى چەندى دى كارهبا وان ڙى دروست بىت و خەلکى وان ھەر دوو گۈندان دى ڙى مەدادار بن.

سیلا夫: ڙىرىنگتىرين پروزىن ئەف سالە كو بازىرۋانىا ھەمە پېشىكىش كرى چنە؟ لدور وان پروزىن كو ئەف سالە بۇ سۇرۇ بازىرۋانىا دېرەلوكى ھاتىنە خواستن سەرۇكى بازىرۋانىا دېرەلوكى ب فى ئاوابى دەھيتە ئاخفتى و دېبىزىت: نوکە كار د چىكىرنا ٢٢٥٠ مەتىن جادا

زیر بو زه‌لامی دنافشه‌را شه‌ریعه‌تی و ساخله‌میّ دا

ئامیندی: نەشوان گوهه‌رزی

ئەم وەکو کورد ل بن هندهك رىنما و بنه‌مايىن كەلتوري و جقاکى دگەل زانست و پىشچەچۈونىن جىهانى و ئەزمۇنىن كۆبۈرنە سىمايمەكى شارستانى و نوياتىيى دەربازى في قۇناغا ژيانى و گوھرىنا بۈوينە. دېيت د شارستانىيەتىن كەقىندا ب تايىبەت بەرى زايىنى زه‌لامى ژى وەكى ژنى يان باشتىر ژىنى خوب زىرا خەملاندېيت و ب دروستاھى نەھاتبىتە زانىن ئايى زىر بو ژنى يە، يان بو زه‌لامى يە؟ لى نوكە ول سەرددەمى شارستانىيەتا پىشكەفتى دا زىر ھاتىه حەرامكىن و دەھەمان دەم دا ژلايى ساخله‌مىيى فە ژى ئارىشىن خو ھەنە بو پىر پىيزانىن دگەل في راپورتى . .

دكتور نورالدين عبدالله

جورەكى هويركى زىرى كۆ دېيىنى ديار بۇو دخوينى دا. پىيار ل قىرى دېيىزىت پا بوجى ئەفە كارتىكىنى ل ژنا ناكەت؟ بەرسە ئەوه كۆ ژن في هويركى زىرى دەردېيخت ب رىكا خويىزىيا ھېيغانە. دەربارە كارتىكىنى ل سەر توقي زه‌لامى و ئافا وي تا نوكە چ تشتى زانستى ديار نەبۈويه.

ديسان گەنجەك بناقى نزىيار محمد پشتى دمواتا خو كرى ئىكسەر گوستىركا زىرى دئىيختىت و بومە بىشى رەنگى دا دياركىن: بىيتنا من كرنا گوستىركا زىرى دياردەك بەرەلاقە دناف جقاکى مەدا، بەلىن ھەر وەكى ھەمى دزانن كول بەركرنا زىرى بورەگەزى نىز گونەھە و كاريگەريا خو ژى ل سەر في رەگەزى دكەت ژلايى تەندروستى فە ژىلى كۆ ماموستايىن ئايىنى قىن چەندى ب گونە ددانن، نۇزىدار ژى ب هندهك رىكان ب خرابى ددانن، وەكى ھاتىه گوھىن مە و ئەم ھوسا

زېھرکو هنديكە خەمل و جوانى يە، پىر ئەفە يىن ژنانە زەلام ب زەلامىنىن و مەرددە مېرىنى و پەھلەوانىنى، پىر دخورن، نەك ب مكياج و كار و دەرمان و تشتىن وەكى ژنان، ئەفە ھەمى دەھەرامن. پىغەمبەرى خودى (س.ل) دېيىزىت ئەو زەلامىن خو وەكى ژنا لى بکەن لەعنەت ئانکو نەفرەت ل وان زەلاما ھاتىه كىن يىن خو وەكى ژنا لى دكەن، ھەرۋەسا نەفرەت ل وان ژنان ھاتىه كىن كۆ خو وەكى زەلامان لى دكەن. ديسان زىر ھەلگرتا زەلامان نىشانا خو مەزن كىن و فەخفەخى يە و دىنى مەئى حەز ژفان جورە تشتان ناكەت، ژېھرۇقى چەندى گازيا من بۇ گەنجىن مە ئەوه كۆ خو ژ تشتىن نە ژ ھەزى بەمنە پاش و چاقلىكىندا خەلکى دى نەكەن، چونكى لدەف مە مۇسلمانان ئەو تشت يىن جوانە يىن خودى جوانكى و ئەو تشتىن كرىتە يىن خودى كرىت نىشا مە داي.

زەلەيەكىن دېقە دكتور نورالدين عبدالله حەمىدى كاتانە تايىھەتمەندى نۇزىدارىن جقاکى ل دور وان ئاخىختىن ل سەر نەكرنا زىرى بورەگەزى نىز ب رىكىن تەندروستى و راستىھەك و چەند پىزازىنىنەك ل سەر فى چەندى ناقېرى ھوسا بومە پەيشى: هندهك قەكولىنىن زانستى يىن دياركىرىن كۆ كرنا بەرخو يا زىرى ژلايى زەلامان قە ھەۋەندىھەكاهى ب نەخوشيا چرمىسينا مەئى و پىربۇونا شانىن وى ل ژىھەكىن بەرەخت، يان مەزن كۆ دېيىنى نەخوشيا (ئەلزەيمەر) و ۋان قەكولىنا ديار كر كۆ پىتىن زىرى يىن هوير شىانىن ھەين كۆ بچىنە دناف خويىنى دا ژ پىستى مەرۋى و پاشى دچنە دناف مەئى دا و دېيىنە قىن پىرسىسىن (مشەختۇونا زىرى) و دوباتىا قىن چەندى ھاتەكىن دەمن تاقىكىندا خويىنى دياركىرى كۆ

دسرەت ئىسلام

ل بەراهىن ماموستا نەسرەت ئىسلام دەرچووين كولىزى زانستىن ئىسلامى سەبارەت لېرەنەكىندا زىرى بوزەلامان د ئايىنى ئىسلامى دا دېيىزىت: بەلىن چ گومان تىيدا نىنە كۆ زىر و حەرېرى سافى ھاتىنە ھەرامكىن ل سەر زەلامىن ئۆممەتا پىغەمبەرى مە (س.ل) پىغەمبەرى خودى سلاڭ ل سەر بن دەرمودەكى خويا پىرۇز دا دېيىزىت (من كان يومن بالله و اليوم الاخر فلا يلبس حربيرا ولا ژهبا) ئانکو: ھەر كەسى باوهەرى بخودى و روزا ئاخىرەتى ھەبىت، نە حەرېرى و نە زىرى ناكەتە بەرخو. ھەرۋەسا د فەرمودەكادى يَا پىرۇزدا پىغەمبەرى خودى (س.ل) حەرېرەك كەرە دەدەستى خو يىن راستى دا و زىرەك كەرە ئەفە دەھەرامن ل سەر زەلامىن ئۆممەتا من و د حەلالن ل سەر مىي يىن ئۆممەتا من، ئانکو بوزەلامى ھەرامن و بۇ ژنكا دەھەلالن،

دھراف نوری

نزیار محمد

ہشیار خلیل

چین نه چار بووم من نیخستی یه، يا دووی ژی
ئه گه رین تهندروستی نه دیېژن بو ئاٹا زەلامى
خرابه و گەلهك تشتىن دى ژی دېیوو گەنەۋە گەر يا حەرام ژی نەبىت مەزاختە كا
ئەز زىرى ناكەمن.

زىدە يە، چونكى يا بى مفایه، و يا دووی ژی
ھشیار خلیل گەنجەكە هيشتا ژن وەھکىتىلە گوھ لى بۇوى و هاتىه گوھىن مە ژلاين
و دەربارەي نەكىدا زىرى بۇ زەلامى تەندروستى فە دېېژن بۇ زەلامى يا خرابە ژېھر
قىن يەكى هوسا بۇ مە دئاخىت: ئاققا نۇولامى كىم دېيت و زيانىن خو ھەنە، لى
گەنجەك من دوو بۇچۇون ھەنە لەقېلىرىنى دى پسپارەك ھىتە پېش ئايا پا ل
با بهتى زىرى ئايا حەرامە بۇ زەلامى دەپىزىن كەقندى باب و باپىرىن مە ل نىشا ژىين
ئەف پسپارە دسەرى ھەر كەسەكى خۇ گوستىرا زىرى ل دەستىن وانا بۇ پا بۇچى
و دچىت يا ئىنلىك ئەز دگەل شەرىعەتىن ئەتكى ھندى شىان ھەبان دا زاروکان
بەلۇ ب مەرچەكى ئەگەر بۇ ھەر دوو دەپەتەركەن و تەخسىرى نەدكر بۇ زىدە بۇونا
حەرام كريت، چونكى ئايىنى ئىسلامىيەتىقىه و بۇچى ھەتا نوكە مە ژ كەسى نە

ھەر مەزاختە كا تو دكەي و مفا ژى گەھەر لەخىرى يۈرۈمىيە ما يە بى زورىيەت و گوتى ئەگەر
حەرامە، ئەز دېيىم كرينا زىرى بۇ ڈەھەنە بۇھۇو دناف مەدا گەلهك زەلام ھەنە زىر
يىن ل دەستى وان و چ كىماسى نىن ژلاين

تهندروستى فە؟.

ھاتىنە تىگەھاندىن، لەوما من پشتى خىزان
پىشك ئىنای من گوستىرکا زىرى ژ تلا خو كريي
ل جەن وى من ئىكا زېش كرىن و ب دېتنا من
ج گونە ژى بۇ نىنە.

ھەر ل دۆر قىن چەندى دھراف نورى
گەنجەكە كو يى د ماوى دەزگىرىن دايىه و وى
ل دويىش وان ئاخىتتىن ھاتىنە گوھن وى ئەھو
بوماوهكى كىم گوستىرکا زىرى بكارىئىنا و ژېھر
قىن چەندى دېېژىت: من پشتى نىشانىا خو
كىرى من گوستىرکا زىرى دانا مال و من ئىكا
زېش كرى، ئەھو ژ بەر دوو ئەگەران، ئىشك
دېېژن يَا حەرامە و گونەھە، لى پا براستى
ژى من هيشتا چ ئايەت، يان فەرمودە ل سەر
قىن چەندى گولى نەبۇونە و من نە خاندى نە،
لى ئەم ھەمى ل دويىش رەوشت و تىتالان د

گھنجین ھیئتوتی

پرتوکخانہ کا خوبہ خش داد مہ زریں

هیئت: سیدار هیئت

پرتوک مهمنترین چهکه بو پیشنه برنا ههر جفاکه کی و ئاڭاكرنا هزرەكا نوی ول سەر باشترين شەنگىستىن ژيانى لەورا ل ۋان سالىن بوري گەلەك گەنج و كەسانىن كو حەزا خواندىن ھەنە شيانە چەندىن پىنگاڭاڭان بەهاشىزنى و نوكە ل كومەلگەها هييتۇتى يا گرىيداي ناحىيا دىئرەلۈكى گەنجان پرتوکخانەك قەكرييە كو ب شىوهينى خوبەخشە و ژمارەكا گەلەكا پرتوكا د وى پرتوکخانى دانە و كوفارا سىلاف ژى ژ بوى كو رولى وان يى گرنگ بەرچاڭ بىكەت ئەف راپورتە ئامادە كرييە.

بەریا چەند سالان و ب چەند پرتوکەکىن كىم ئەف پىنگاڭە ل ھېتۇنى ھاتە ھافىتىن لى نە د ناقا پرتوکخانا ھېتۇنى پىرى ۸۰۰ ناڭ و نىشانىن پرتوکان ب چوار زمانان دەست دكەن کو پىريا وان كوردىنە دگەل ب زمانى فارسى و ئىنگلىزى و عەرەبى ئى پەرتوك ھەنە و بەریا چەندەكى ئى ژ لاين (تەمەر رەمەزان) پارىزگەری دەھوکن ۋە ھارىكارى ھاتىه كرن بو كرينا پرتوکان کو ئەف پىنگاڭا ئى بۇيە جەن دلخوشيا تەخا گەنجان ل كومەلگەھەن.

يا بۇيە ئەگەرئ تىكەل بونا رەوشەنبىران و كەسانىن کو حەزا خواندنا پەرتوكىن ل نىك ھەى و يا شىاي روھىھتا كارى خوبەخش نيشا گەنجىن مە بدەت و ئەو ئى ۋەن پىنگاڭىن ب گاڭەكا نوى دېبىنيت و دېبىزىت كونها دەم ھاتىھ حۆكمەت و ب تايىھەت وزارەتا رەوشەنبىرى و لادان ئاوارەكا جدى ل مە بدەت و ھەر د كثانى گوتنا خودا رزگار جندى حەزا خو نافەشىرىت و دېبىزىت: ب تەننى حەزا مە بازنهكى رەوشەنبىرى نىنە ل كومەلگەھە ھېتۇنى بەلكو ئەم خودان گەلەك ھۈزۈن نوى و سەرەمانە يىنە و دخازىن د يىاقىن ھونەرى و زانسى دا ئى كار ل كومەلگەھە مە بھىتە كرن و بىبىنە خودان سەنتەرين جەڭاپى و رەوشەنبىرى.

د بەرسەكا كوقارا سىلاڭ دا كاتى گەنج بونە بازنه ل دور ۋەن پرتوکخانى؟ بەرپىرىن بازنى رەوشەنبىرىن ھېتۇنى دېبىزىت: ژ بەر كو بىزافەكا دەستپىنەكىھە و زىدە پەرتوك د ناقا ۋەن پرتوکخانى دا ب دەست ناكەن و وەك پىندۇنى ژى ھارىكارىا مە نەھاتىه كرن لەورا نايىم كو گەلەك گەنج ل دەورا مە كوم بونە لى وەك دەستپىك كارەكىن پىروزە و گەلەك گەشىپىم ب پاشەرۇزى چونكى ئەقە د دەستىن ھەۋالىن خوبەخش دا گەش بۇيە نەك ب بىرارا ئەف پىنگاڭە ھاتىھ ھافىتىن.

روۇنامەقان قەتران ھېتۇنى گرنگىا ۋەن پرتوکخانى ژ بلى كو ئاستن رەوشەنبىرى بلند دكەت د هندى دا دېبىنيت كو كومەلگەھە وان تاكە كومەلگەھە ب سايا گەنجىن خودان شىيان بۇيە خوددى پرتوکخانە و دېبىزىت: ل گەلەك كومەلگەھە و ناحىيە و قەزايىان پەرتوكخانە نىنە لى ل ھېتۇنى و ب سايا ۋان گەنجىن بلىمەت و خودان شىيان ئەم نەھاتىھ دايىن كرن و ب مىقاتى ل ژورەكا بازنى رەوشەنبىرى كارىن خو بىرەپە دېن.

ھېتۇنى ب باش دېبىنيت كو دېلىت ژ نە و پاشدا كار ل سەر ھندى بھىتە كرن كو پىر بەرئ زاروکان بونا خواندىن بھىتە وەرگىران و ئىدى بلانى ل سەر جادەيان نەمینن بەلكو ل پىشاھەر مىزەكىن رونن و پرتوکان يان ئى كوقاران بخوين.

ل دەستپىنەكى رەوشەنبىر و وەرگىر ئەركان ھېتۇنى ب ۋەن شىيەمى بى سىلاڭ دەھىتە ئاخفتىن و باس ژ پىنگاڭاھىن دەستپىنەكى يىن ۋەكەرنا پرتوکخانى دكەت و دېبىزىت: ژ بەر گرنگىا پەرتوكىن و پەرتوكخانى مە ب فەر دىت كو كومەلگەھە ھېتۇنى يان بەھەر نەھىتە و ھەر ژ مىزە ئەف كارە حەزەكە گەلەك ھەۋالان بۇو و ئەو دېبىزىت كو خەونا وان ژى ب ھارىكارىا گەنجى كومەلگەھەن ل سالا ۲۰۰۷ ھاتە دەستپىكىن و د بەشەكى دېتىر يىن گوتنا خودا ئەركان ھېتۇنى ب ۋەن شىيەمى باس ژ مەبەستا ۋەكەرنا پەرتوكخانى كومەلگەھە خو دكەت و دېبىزىت: ژ بەر كو خواندنا پەرتوكىن دەرهەكى تمامكەرین خواندنا قوتابخانى نە ژ بەر ھندى وەك پىشەقانىيەكى بى قوتاپىان و خواندەقانان مە ئەف پىنگاڭە ھافىت و د ھەمان دەم دا ئى مە خواتىيە كو خوينەرى ل دەقەرى پەيدا بکەين ژ بوى بلندكەرنا ئاستن رەوشەنبىرى ب گشتى، و ژ بوى وى ھارىكارىا كو دگەل دا ھاتىھ كرن ناھاتى ب ۋەنگى درېزىن دەدەتە گوتنا خو و دېبىزىت: ژبلى ھەۋال و گەنج و رەوشەنبىرىن كومەلگەھەن نافەندىن رەوشەنبىرى ژى ھارىكارىا مە كريي بۇ پەيدا كرنا پەرتوكان مينا دەزگەھەن سېرىز و دەزگەھەن وەرگىران ل ھەولىرى و وزارەتا رەوشەنبىرى و لقا ۱۸ يان پارتى ديمۆكراتى كوردستان و ژ بلى چەندىن ھارىكارىيەن كەسوکى ژ لاين خەمخورىن رەوشەنبىرىن فە بۇ مە ھاتىنە پېشىكىش كرن و د پېشكەكا دېت يان گوتنا خودا ئەو ۋەن پىنگاڭا ل كومەلگەھە ھېتۇنى ھاتىھ ھافىت ب پىنگاڭەكا ئەساس و بەرەتى دېبىنيت ب ئاڭاڭىن و بەرەپە پېش بىنە كەساتىا تاڭىن دەقەرى.

رزگار جندى ھېتۇنى بەرپىرىن بازنى رەوشەنبىرىن ھېتۇنى لدور خالىن بەيىز يىن ۋەكەرنا ۋەن پەرتوكخانى ب ۋەنگى بى سىلاڭ دەھىتە ئاخفتىن و دېبىزىت: ئەف پەرتوكخانە ژ بوى بلندكەرنا ئاستن رەوشەنبىرىن ل دەقەرى و ب تايىھەت د ناقا تەخا گەنجان دا پىنگاڭەكا ھەرە ئەرىتى بۇو كو بەریا چەند سالىن كىم ھەۋالان ھافىتى و نوکە يان بۇيە راستىيە كارە روزى و ب رىكا ۋەن پەرتوكخانى ئەو دېبىنيت كو تىكەلبونەك پەيدا بۇيە و ب ۋەنگى بەرەۋام دكەت و دېبىزىت: ئەف پەرتوكخانە

بامه‌رنی و نه‌وروز د بیرهاتنین من دا

ن: عبدالله مهلا حسن

و: کوفان حسان یاسین

و گلهک سمينار و گنهشين ئايى و شعرى تىدا دهاتنه كرن و كومهكا هوزانقانا ژى دهركەفتىنه وەكى(شيخ غياسەددين و مهلا نجم الدين و براين وي مهلا حسين و ئەحمدەدى نالبەند) و بامه‌رنى بىنى ئاواى بۇو مەلبەندەكى نەتھۆمىي و كومهلايەتى و روشه‌نبىرى، و لسالا ۱۹۲۲ (شاه غازى) سەرەدانا بامه‌رنى كرو شەفەك لى بوراندلى پشتى بروسكەيەك ژ به‌غدا هاتى جارهكى دى ۋەگەريا ۋە ل وي دەمى باپى وي (شاه فىصل) بۇ چارمسەرىن سەرا سويسرا دابۇو، و لېپىرە شىخ بەئەددىنى كومهكا داخازيا دانانە بەردەستى شاه فىصل ئەو ژى ئەفە بۇون:

۱_ بەرفەھەكىنا رىيا ئوتومبىلا دنابېھەرامەرنى و قەدشى دا ئەوا خەلکى دروست كرى ئەف چەندە ژى هاتە پەسەندىكىن ژ لايى شاه غازى ۋە.

۲_ ئاقاھىن خانىنگەھى بەيىتە بەرفەھەكىن و دوو ژۇورىن دى بەيىتە زىدەكىن كو بىيتە ۷

ھەر ئىك ژ پىمامى وي (مهلا محمد سعيد) پشتى باپى خو (مهلا حيدر) وانه لى دگوتن و پشتى واندا (مهلا نجم الدين) و (مهلا سالحى كورى مهلا عارفى) بەردەوامى پى دا و قوتاپىن وان بۇونە گلهك، پاشى خانىنگەها بەراھى لى سەر مەزاختا خو يا تايىھەت ۋەكرو خانىن براين خو (عبدالله) بۇ فى چەندى تەرخانكر، و ھەر ئىك ژ حاجى محمد سعيد و عبدالصمدى ل سالا ۱۹۲۲ وانه لى دگوتن، وەزىمارا قوتاپىا ۱۴كەس بۇون.

لسالا ۱۹۲۳ حکومەتى خانىنگەھەكى حکومى دامەزاراند و خانىنگەھەكى مەزن بۇ خانىن شىخى ل (شىقا هەرچا_تاخەكى بامه‌رنى يە دكەفىتە باكورى رۆزھەلاتا بامه‌رنى_وەرگىر)، پاشى شىخى خانىنگەھەكى مەزن يا پىتچ پولى ئافاكر و كورى خو شىخ (غياسەددين) كره چاقدىرىنى ۋە كارى كو خەلکى پالدەت بۇ چۈونا خانىنگەھىن و كرينا پىتەقىن وان و ديسان هاتە تەرخانكىن بۇ ب رېقەبرىنا خانىنگەها ئائىنى،

تىشك و گەزىنگىن روشه‌نبىرى و باوهرىن لېره‌ها چاخىن (۱۹ زايىنى) لى سەر بامه‌رنى دا گرتىيە، بتايىبەت پشتى (شيخ محمدى نەقشبەندى و مهلا حيدر) كورىن (شيخ تاهرى نەقشبەندى) كريهه وارگەه و حەوينگەها خو پشتى بازىركى ئامىدىن، گوندەكى بچوپىك بۇورىنا كىمەت ژ چاخەكى هەزما را خانىن وان بۇونە (۷۵) خانى، و خەلک لدور باومدىي و روشه‌نبىرى و هزرى و دادپەرەروھرىن دزفرى، بتايىبەت پشتى تەكىا نەقشبەندى لى بامه‌رنى هاتىيە ئاقاکىن، و يا ديارە كو باھرا پىتر ژ شورەشىن بىرۇباور و نەتھوا ژ جەھىن هوسا دەست پىن كريه، ئەو هززە بۇونە ئەگەر كو ھەر ئىك ژ (شيخ بەئەددىنى نەقشبەندى و شىخ عبدالسلامى باززانى و شىخ نورەددىنى بىرەتكانى و گەلەكتىن دى) ل مالا شىخ نورەددىنى ل بىرەتكا ل سالا ۱۹۰۷ كومبۇنەكى گرىيدەن، و تىدا بروسكەيەك ئارستەي (الباب العالى) ل ئىستەنبولى كريه تىدا هندهك داخازىن گرىيداين ب مافى مللەتى كورد ژى كريتە.

پشتى دەفەر هاتىيە داگىرکىن ژ لايى بەرەتانيا فە ل سالا ۱۹۱۹ حکومەتا بەرەتانيا رابۇو ب توبارانكىنا بامه‌رنى (بى دوو دلى دەفەر ھەمى ھاتبۇو داگىرکىن لى چاوا بىت شەيىن قىقەرەبالقى دسەرى بامه‌رنى را شىھەست_وەرگىر) و لەھەمى توپبارانكىنا بامه‌رنى خانىنى ھەر ئىك ژ (شيخ بەئەددىنى) و براين وى (رەئوی) هاتە ويرانكىن، ئەو ژ گوندى دەركەفتىن دەمىن توپبارانكىن، كو تىدا (۱۴) كەس شەھىد بۇون و گوند كەشقىبوو بەر درېئىن ئاگرى و خەلکى چول كربوو، ئەوين هاتىيە دەستەسەرگەن ژ لايى بەرەتانيا ۋە ھاتبۇونە رەوانەكىن بۇ بەغدا، و پشتى دوو سالا شىخ بەئەددىن و ھەقلىيەن وى زقىرىنە بامه‌رنى، و لېپىرە شىخ بەئەددىنى خانىنگەھەك بۇ فەقا دروست كر كو

دیسان هندهکن دی دگه لحجی ئاغای و فریق ئاغای ژ گوندین دوسکیا یئن دهورویه رین بامهرنی هاتبوبون و خەلکى بامهرنی ئاماده ببوبون و ئەف چەندە ژ دهاته هەزمارتن ئىكەمین ئاهەنگا نەوروزى بقى رەنگى خوش و جوان دهاته ئەنجام دان.

بەلن ئەز هاتمه بامهرنی ل سالا ۱۹۴۶ پاشتى ئاهەنگا نەوروزى ل بەغدا لى ئەز هاتمه دەستە سەرکرن ل روزا ۱۹۴۷/۴/۱۵ میسلن و ئە دەستە سەرکرن دگەل من دا هاتمه دەستە سەرکرن کو ھەقالىن دگەل من دا هاتمه دەستە سەرکرن کو ھەر ئىك ژ (حىبب يوسف و خيرالدين عمر و حجى على و سلمان محمود و على ئەمین) کو ھەمى كورىن بامهرنی بوبون و عەريف (میل شىخو) ل ۱۹۴۶/۷/۱۷ پاشتى سەرەدانما مە كرى هاتە گرتىن و ھەر ئىك ژ عريف قادر و نورى ژ خەلکى سليمانىي هاتمه دەستە سەرکرن کو بتن سەرا مە دابوو ل ذىندانى و ئەز گەلەك بقى چەندى داخباربۇوم و ل ۱۹۴۶/۴/۱۲ ئەم كەشتنىه ل ژىر دويچچۇونا لېژنە کا لهشكەرى و پاشى ئەز هاتمه رەوانە كرن بو گرتى گەها گشتى کو تىدا (۹۶) كەسىن سیاسى هاتبوبونە دەستە سەرکرن بن دادگەھەكىن، و لوپە من داخاز ژ ھەميا كر کو ئەم مانگىتەكى لسەر خارنى بکەين و ھەميا پىشەقانىا خو بو من ديار كر ئەف چەندە ژ بوبو ئەگەرا هندى كو من و جمیل شىخوى و حجى على بکەفالەتكا ماددى بەردىن ل ۱۹۴۶/۴/۱۷ و لدەمى دويچچۇونى من زانى کو ئەم دگونەھبارىن ب سوتا فروكىن هيئزا ئەسمانى و گريدىانا مە ب كومارا مەبابادا كوردى ۋە، ھەر چاوا بىت بريارا دادگەھەكىنا من هاتە دان ل سالا ۱۹۴۷ ژ لايى دادگەھەكىنا لهشكەرى ۋە کو زىندان كرن بوبو بو ھەمى (سالا) دگەل كارىن گرانلىنى ژ بەركو ئەز یئن گريدىا بوبوم بکەفالەتى ۋە من مافى بەرهنگاربوبونا دادگەھەكىنى ھەبوبو پاشى من ھەوارا خو بىر دەف (شيخ خالدى و مصلحن نەقشبەندى) کو هارىكاريا من بکەن ئەم بوبو شيخ مصلح شىا دادگەھەن بوجارەكا دى بىزقىرىنىتە ۋە و من ئازاد بکەتن.

و لدوماھىي ھىقىدارم خەلکى كوردىستانى لدور حکومەت و پەرلەمانى ھەريمى كوردىستانى كومبىن و لزىر سەرگىدايەتىا پارتى ديموكراتى كوردىستان و سەرەوكى وئى (مسعود بارزانى) ئىك رىز بىن و پەيقا ھەمى حزب و رىكخراوا بىتە ئىك.

لەھەردوو لايىن جادى و دروشم دهاته خاندى كو گريدىاپى سەرۇمرى و نەمرىا گەلنى كورد بوبون و گول لىسرىسىرى مە دهاته باراندىن و ئە و رىزا ھەفلا ئەوا لېھراھىن ب جلکىن كوردى بوبون ژوان (محمد بابان و حيدر يوسف متىنى و قاسم محمد ئاغا و سعيد حاجى و قاسم حسن پاشا) و ئەم رابوبونە داومت وله يزينا ب خەنجهرا (ھەلبەت ئەفە دياردەكى كوردەواريا كەفە كو لهىزىنى ب خەنجهرا دكەن وەرگىر) و ئەم چۈننە دناف هولا (شاھ فىصلن دووپىھولا گەل) دا بو لوپە كەسانىن ماقىل و بەرنياسىن كورد و عەربە و پەيامنېرىن رۆژنامە و گوقارىن ناقخۇنى و بىانى ئامادە ببوبون و مە پەيچەكى پىشەقانى و دزوار پىشکىش كر و تىدا مە داخازا هارىكاريا كومەلايەتى و روپەنېرى بولەتى كر، دیسان سرودىن كوردى دگەل لهىزىن و داوهەتىن كوردى دهاته ئەجام دان.

لى ل سالا ۱۹۴۷ دەرفەتا من نەبا هاتى بوبو كو ئەز پىشكىدار بىم د ئاهەنگىن نەوروزى دا چۈنكى لدەمىن ئەز هاتىمە بامهرنى ئەز هاتمه دەستە سەرکرن ژ لايى دەستە لاتىن عېراقنى ۋە بوبولى ئاهەنگا سالا ۱۹۴۶ خوشترىن تىت بوبو كو ئەم (نادى الارتقاو الکوردى) دەركەفتىن و دگەل مەدا ئامىرىن مىوزىكىن كوردى (دەھول و زىنما) ھەبوبون و ئەم بوبى روپى چۈپىن دناف جادەيى (باب المعلم) و كورد كومبوبون سەرەوكى وئى يىن فەخرى (محمد بابان) و سەرەوكى وئى (معروف جياووک) هنارتبوبۇۋە بوبو رازەمەندى دا مە ل سالا ۱۹۴۵ بەرى دەمىن ئاهەنگىگىرانا نەوروزى بچەند رۆزەكەھەر چەندە دەمىن وى يى كېم بوبولى گەلەكا خوش و جوان بوبولى ئاهەنگا سالا ۱۹۴۶ خوشترىن تىت بوبو كو ئەم (نادى الارتقاو الکوردى) دەركەفتىن و دگەل مەدا ئامىرىن مىوزىكىن كوردى (دەھول و زىنما) ھەبوبون و ئەم بوبى روپى چۈپىن دناف جادەيى (باب المعلم) و كورد كومبوبون

ئۆور دیسان دەست شوو و تەوالىت ژى بەيتە زىدە كرن.

۳_ بنگەھىن ساخلەمى و گەھاندىن بەيتە ئاقاڭىن ژ بەركو گوند يى دويىرە ژ مەلبەندىن گەھاندىن بىتابىيەت ل وەرزى زستانى.

۴_ مۇچەيەك بوبى ئىمامى تەكىاين بەيتە مەزاختن كولى دەمى (ملا نجم الدین) بوبو.

دیسان بارزانىن سەرگىرە ل سالا ۱۹۴۵ سەرەرا بامهرنى دا دەمىن ل گەريانا خو بوبى دەۋەرە

بەھدىنەن، بامهرنى مەلبەندەكى روپەنېرى و ئايىنى و سیاسى بوبو دەمىن من قەستا وئى كرى و من پىشكىدارى دگەل تەخىن سیاسى و كوردى دېرىھەرەزىن نەوروزى دا ل دىالا ل سالا ۱۹۴۴ كر و هەزمارا ئاهەنگىگىرا ل وېرە ببوبون (۲ ھزار)

كەس و مە داخازىيەك پىشكىش كربوو كورى دەھەن ئەگەن ئەم ئاهەنگا نەوروزى ساخکەينەفە، و ئەف داخازىيەك دەرىيى (نادى الارتقاو الکوردى) و سەرەوكى وئى يىن فەخرى (محمد بابان) و

سەرەوكى وئى (معروف جياووک) هنارتبوبۇۋە بوبو رازەمەندى دا مە ل سالا ۱۹۴۵ بەرى دەمىن

ئاهەنگىگىغاناندا نەوروزى بچەند رۆزەكەھەر چەندە دەمىن وى يى كېم بوبولى گەلەكا خوش و جوان بوبولى ئاهەنگا سالا ۱۹۴۶ خوشترىن تىت بوبو كو

ئەم ژ (نادى الارتقاو الکوردى) دەركەفتىن و دگەل مەدا ئامىرىن مىوزىكىن كوردى (دەھول و زىنما) ھەبوبون و ئەم بوبى روپى چۈپىن دناف جادەيى (باب المعلم) و كورد كومبوبون

زاروکىن دەقەمرا ئامىدىيى دې خودانى

ئەركان ھېتىوتى

زور لوازن ل ھەمبەر فىركرنى ب گشتى و پەرومەرددەكىنى ب تايىھەتى، رەنگە رەخنە ژى لسەر قۇنى راستىن ل من بەھىتە گرتى، بەلۇ بلا رەخنە گر بخۇ قەستا قوتابخانەيىن دەقەرى يەكتەن دا كۆ ئەو بخۇ راستى بىن بىبىنەت، تو ئەز ب دەزدى دېيىزم دناف ۱۰۰ مامومىتايىن دەقەمرا ئامىدىيى دا ئىتكى بەتىنى ۵٪/دكارىت دەورى پەرومەرددە و فىركرنا خاندەقانى رايىت، ئەھوين دېتىر ئەو بخۇ پىندىنى پەرومەردى نە، كەواتە ئەگەر مامومىتايىن فىركرى نە بىت دى چاوا شىت زاروکى يان خاندەقانى فىر كەتن؟، بۇ راستى يا قۇن چەندى ژى گەلەك نموين ساخ ھەنە كۆ دىاركىندا وان ل ۋېرەدا يا جوان نىنە، ئەفە ژلایەكى قە، و ژلایەكى دېتىر قە، نە بۇونا پىنداوىستى بىن خاندەنە بىن هەفچەرخ رىگرن ل ھەمبەر ئاقاکىندا خاندەقانان و دابەزىنا تاسىن خاندەنە. (حکومەت) ئەو دەسەھەلاتا سىپاسى يە يا كۆ ئەمن و ئاسايشى و دەكەت، لى وەرن دا ئەم هوپىر تىدا بىكىرىن كە ئايما حکومەتتا مە يَا ھەرىمى گۈنەھبار و تاوانبازارە ل ھەمبەر زاروکىن دەقەمرا مە (دەقەمرا ئامىدىيى) يان نە؟ ئەز دېيىزم بەلۇ ۱۰۰٪ يَا خەمسار و تاوانبازارە، بۇ سەلماندىن ئى ژى تەبۇونا پىروزىن خزەتكۈزۈرى وەكىو پارك، باخچەيىن زاروکا و خەستەخانە و قوتابخانە، تاڭا قەخارنى يَا پاقىر... دەقەرى باشتىر بەلگەن بۇ قۇن دەستىن، تاكو نوكە كۆ چەرخى بىست و ئىتكى يە، ھېشىتا زاروکىن دەقەمرا ئامىدىيى لسەر جادە و كولاناتا ب تاخ و بەران حەزا خوبىا زاروکىنىي پىر دەكەن كۆ ئەۋىزى يارى كرنا، و ھىچ جەھەكى دەم بوراندى بۇ زاروکى مە نىنە، ئەگەر ئىتكى دووپىك ژى ھەبن بىن خرابىن و زاروک چ مەقا ژى وەرنىڭرىت. مخابىن حکومەت چاقى خو نادەته قۇن دەقەرى. ھەزىيە بىزىن كۆ ھەر كاربەدەستەكى ئىدارى و سىپاسى و حکومى دىزانىت كۆ ب درىزاھىا دىروكى خو خەلکى ئەقۇ دەقەرى ل ھەمبەر ھەر دۆزمنكارىيەكى بەرخودان كەرىيە شەھىد و قوربانى دايىنە. ئايما بەرسە خوبىا شەھىدىن دەقەرى پشت گوھ ھاقيتىن خزەتكۈزۈزۈرەن بۇ كورىن شەھىد و ئەنفال و ئاوارە و پىشىمەرگەھىن دەقەرى يە؟ بلا بەرسە بۇ جوپىن پەيوهندىدار بىت.

گومان تىدا نىنە كۆ بشكۈزىن بچوکىن ئەقىرو گولىن گەشىن پاشەرۇزى نە؛ لى ئەگەر ئەف بشكۈزە نەھىتە تاقدان و چاقدىرى كىن؛ نەك ب تەنى د پاشەرۇزى دا ئابىنە گولىن گەش بەلکو دى بەنە سترى د رىكا پىشكەفتا وەلاتى دا. ھەر وەكى ئەم كوردستانى دېيىزىن زاروک فيقى بىن ئەف مالى يەزاروک گەرملىقى دەدەتە ئىيانا ھەر خىزانەكى؛ و ئىيانى شريفترلى دەكتە. ج پىن نەقىت پويىه دان ب زاروکى و پەرومەرددەكىنە كا ساخلىم گەرمەتىيا پاشەرۇزە كا گەشە ژ بوى وەلاتى مە. لى ل ۋېرە پرسەك دەھىتە مەيدانى ئەو ژى ئايما وەكى پىندىنى پويىه ب پەرومەرددەكىندا زاروکى دەھىتە دان؟ ئەز ب دلىيائى قە دېيىزم ئەخىر، چونكى سى سازىيەن گرنگ خىزان، قوتابخانە و حکومەت ھەر سى گەلەك خەمسار و گۈنەھبارنى بەرامبەر پەرومەرددەكىندا زاروکان، ئەگەر ئەم بىن و ئىتكى ب ئىتكى ژ ئان سازىيا شروفە بەنەفە دى بۇ مە باشتىر رون و ئاشكىرا بىت. (خىزان) ئەو كومەلا مروقانە يَا كود مالەكىدا پىكىتە دېزىن و

بوچى يا پىدۇشى يە ئەم دارستانى بپارىز ؟

**نەندازىارى چاندىنى:
مەسعود سەعىد فەتاح**

و مەزنىتنىن ژە هەر تىتەكىن ھەى لىسر ئاخا مە، چونكە دارستان بۇون د دېرىوکا كەقنا كوردىستانى دا تا نوكە راوسىتايىن مل ب ملى پىشىمەرگەي و رىزگارى خوازىن كوردىستانى دىرى ھەمى رەئىمەن بزاڭكىرىن كوردىستانى داگىر بىكەن، د ۋىن رىكىن دا ژى قوربانى دايىنە ب ملىون داران كو ھاتىنە بىرىن و سوتىن ب دەستىن دوئمىنى دەمن بۇونىنە چەپەر و پارىزەر ژە كيميا و بومبەبارانكىرنا خەلکى كوردىستانى. ئەفجا پىدۇشى يە ئەف دارستانە ب پىروزى بھىتە نىاسىن، ب خوينا خو بپارىزىن، ژ سوتىن و برىنىن و دەست تىوهەردانى دویر بىخىن.

دەكتە و دىيىتە ئەگەر بۇ زىدە بۇونا ئافا بن ئەرد و كانيكا، دارستان وەك فىلتەرەكى سروشى يە بۇ پاقۇزكىرنا دېكىل و تۈزى ..... ھەندىن ژە پىسکەرىن ھەوايى. ل دېش ۋەكولىنىن زانسى دارستانە كا ژ جورى بەلگ پان ب رووبەرئ (ئىك ھكتار) سالانە (٨٠ تەن) يىت تۈزى دراوهەستىنىت ل دەفەرەن نە يىن سار. ژ لاين ئابوورى ۋە دارستان ژىدەرەكى ناسىمارە بۇ ئەو خەلکى پىقە گرىدايى چ ژلاين خودانكىرنا گيانەوەران ۋە يان چاندىنى ۋە. ژ لاين رامىيارى و نىشىتمانى ۋە، پىدۇشى يە ئەم بىزانىن كوردىستانى گىنگەر

يا دىيارە دارستان كومەلگەھەكى رووهەكى يە، پىنك دەيت ب شىوهەكى سەرەكى ژ دارىن مەزىن و بچىك و تەراش و گل و گىا و چەندىن رووهەكىن دى و ھەمى گيانەوەرەن دناف دا دېزىن و ب تىككاركرن دىگەل ئىك و دوو. ژىنگەھەكى گەلەكى گرىدايى يە ب مروقاڭە چونكە دارستانى (٢٨٪) ژ رووبەرئ ئەردى بخۇفە گرتىيە و چەند سالوخەتىن گرنگ ھەنە و گرىدايىن ب ژيانا مروفى ۋە ب رەنگەكى تايىھەت و ب ھەبۇونا ئەردى ۋە ب شىوهەكى گشتى.

ژ لاين زانسى ۋە دارستان دەيتە نىاسىن وەك مەزنىتىن كارگە بۇ چىكىرنا وى ھەوايى مروف دەھەللىكىشىت دەمنى رادبىت ب ۋەگۆھاستنا ھىزا روئى بۇ ھىزا كيميايى و د ۋىن كاركىنىدا دارستان دىيىتە بەرچاڭتىرىن چارەسەر بۇ مەزنىتىن مەترسى ل سەر جىهانى دەمنى گازا دوانە ئۆكسىدى كاربۇن (CO₂) ۋە ژ دەقىن مروفى و سوتا تىتا دەركەقىت دەھەللىكىشىت، ھەرۆھسا كارتىكىرەكى دىيار لىسر سەقايىن دونيايى ژ گەرمىن و سەرمایىن و با و بارانى ۋە دەكتە، ھوكارەكى سەرەكى يە بۇ چىكىرنا و پاراستن و قەلەوى يَا ئاخىن، چونكە دار ئەردى دېپارىزىت ژ تىروشكا روئى و ئەف چەندە دىيىتە ئەگەرئ نە پىچ بۇونا ۋە ماين دار و گىاي لىسر ئەردى كو ئەو وەناكەن باران راستەخو بکەقىت، ژېھر ۋىن چەندى ئاخ دەيتە پاراستن ژ رامالىنى، و رەھىن دارا دھارىكىرنا بۇ راگرتىن ئاخىن ژ ھەريانى دەمنى با و بارانى. دارستان چوونا ھىزا ئاڭىن لىسر ئەردى كېم دەكتە و ب ۋىن رىكىن رىگریا سىلا و لافاوا دەيتە گرتىن و ئەفە ژى چوونا ئاڭىن بۇ ناف ئەردى ئاسان

دەركەفتىن و هەلکەفتىن ئادارى پەيوەندىيىن جشاڭى مۆكم دەكت و بەھىز دئىخىت

كچەك: پەترا جاڭىن ڙنان رىڭا وان دگەھىتە دوو وەرەقىن دولارى». كورەك: ئەم زەلام ھند جاڭىن كوردى ناكرىن ڙېھر دورىنگەھىن زەلامان بخوه دەلىقە دېيىن گران بکەن».

دەوك: ھەپفا دوسىكى

نەورۇز ئەو ھەلکەفتا كوردى و خەلک ب دەلىقە دېيىن بىت و سەيرانا و پىتر خوشكىدا پەيوەندىيىن جشاڭى دناف خىزانى و گۈند و بازىر و ناسىاران دا، لەورا ڦى پەترا خەلکى گۆتن ئەم ب خوشكىدا پەيوەندىيىن وان خىزانىن ئارىشە ھەين دەلىقە ئەوان پىك بىنин و پىتر بۇ خوشى و پىكىفە ڦيانى بكار دېيىن، سەرەرای گەنجان ڦى گۆتن كو ئەم قەستا بازارى دەمن بوكرينا جاڭىن كوردى و پىتر روپى دىمەنى بوهارى و نەورۇزى جوان دەكەن، دىسان ڦى گەلەك ڙ وان گازىنده كرن ڙېھر ل روژىن وەسا گەلەك جالك گران دىن و زىددەبارى كو دورىنگە و دروار كەر ڦى گەلەك گران جلکا ددورىن.

دگەل دينارەكا كەل و پەلىن جوان كرنى دگەل كرن بۇ هندى ئاراز گەنجهكى دى يە دگەل دينارەكا كەل و پەلىن جوان كرنى دگەل كرن بۇ هندى نەكەن دەشقى خەلکى، مژۇولى كرينا جل و بەرگى كوردى يە ڇلايەكى دېيە بارىن كچەكا دى يە ديار كر ديار كر كو وى ئەقە سى ھەپە خوه حازر كرى بولەك جاڭىن كوردى دئەرزان بۇون و لەورا گوت نەورۇزى ڙېھر ل دورىنگەهان دېيىتە هوسمە ڙى كول ڦى داوىن ئەو ڙېھر گرانىن نكارن و يادى گوت وى جلک ب ۱۰۰ هزارا بىرىن لەورا دى ب كرى ئىنن چىنکو روژەكاكىرینە و دگەل دەكت و دگەل دورىنا وان پارى مەزاختى بىتى يە. دگەھىتە وەرەقەك و نىقىن دولارى، ل ۋىرە سەميرا ڦنهكادرواركەر كو

سەميرا كچەكا دېيىن ۲۲ سالى دا و ل دور جل و بەرگى كوردى و كرينا وان دېيىتىل بازارى گەلەك جالك دىگرانن و پەترا خەلکى بەرئ خوه دەمنە وان جاڭىن بەهائى وان ڦ دوو سەد هزارا پىتر و ئەگەر يىن ئەرزان كرين ئەو ڙېھر گۆتىن خەلکى شەرم دەمن بکەن بەرخوه ڙېھر هندى ھەكە كرين ڦى دى بەهائى سې

و بهشداریا د بیرو باوهه‌ریین مللەتی و نەته‌وەی دا هەنە و ب هیز دکەفیت. زیده‌بار ئامینا ژنه‌کا دی یا دژیئ ۶۲ سالى دا بهحس ل هندی کر کوب دەركەفتنا نەروزی پتر پەیوه‌ندیین جقاکی مۆكم دبن و پتر هەناسکرن پەيدا دبیت و پتر مللەت هەست دکەت کو ئەم وەك کورد ژی خودان بیروباوه‌رین. لى ژنه‌کا دی ب گرنژین ۋە ئاشکەرا کر کو ئەوی ل ھەيغا بوهارى و ل ناف سەیرانین نەروزی ھەۋېنى پىك ئىنایە و پەیوه‌ندیا دلدارى گریدابوو. لهورا ۋە كولەری جقاکی ئەكەرم ئەحمەد ل گورەی ھەلکەفتین ئادارى دا دیار کرن کو نەروز پتر هزرا نەته‌وەیی ل دەف تەخ و چىنین جقاکی مۆكم دبن و زیده‌بار خويا ژی کر کو دانعەمرین مە ژی هەست ب بیرهاتین كەقن و خوشیا دەرونی دکەن و پتر گەنج هەست دکەن کو تىکەلى و ھەف ناسکرن چەوايە، ل فېرە ناقھاتى گۆت ژی کو گەنج دڤان دەمان دا پىدۇنى رەوشەنبىرىي و خوھ هوشیار كرنى نە ژبه‌ر تىکەليا ھەمى رەگەزان ل ھەيچىن دەركەفتنا بو پەیوه‌ندیین نە دروست نەھىنە ب کار ئىنان.

نه هندی گرنگە و ھەر تىتى بىت ئەو ب کار دئىنن و نە وەك ئافرەتان، ژبه‌ر هندی دېزىت لى دڤان ھەيچان دا ب رىزەكا باش زەلامن قەستا جلكان دکەن بەلنى دروارچى ب رىزە كىمەر دازانىن، لى د ئامازەكا دی دا ئازاد عەبدولا دروارچى يەكى دى يە ئەو ژی ئاشکەرا کر کو ھەيغا بوهارى ھەمېي ئەم ب خوھ ب كارى دزانىن کو گۆتنىن گەلەك ژ خەلکى ب نەوهېي ل قەلم دان و دا دیار كرن ھەمى دەمان جلکى كوردى يىن زەلامان يىن گرانه لى ژنوي ھەستكىر کو بھايىن جلکى گران دکەن، پاشى ئەو ژی ئاشکەرا کر کو گەنجان بەری خوھ پتر ئەف سالە دايە جلکى بوهارى، زیده‌بارى تەكەست ل هندی ژی کر کو رىزەكا باش زارو ژی جلکى كوردى يىن ب شىۋى زەلامان دکەن. لدور ھەمان بابەت و د كۈزىيەكى ئاخشتىن جقاکى دا ئەكرەم سەعید دژىئ ۵۶ سالى دا دیار كر کو ئەوان ل سەر دەمنى گۆندان و پتر ژيارا ھاولاتيان ل گۆندان هند گرنگى ب نەروزى و چوونا سەيرانا نەبوو ب ۋى شىۋى بازىرى ھەمى تىكەلى ھەف بىن لهورا گۆت ئەم دېنین چەند جىڭاپ پتر پىش دکەفیت ئەم پتر ھەست دکەين کو گەنجان حەزا ساخكىن

دەھىچەكى دا پتر ژ ھەشت وەرقا فايىدە كرينى و ل بەره بگەھىنتە پازدە وەرەقان و پتر بىاۋى ئابورى خوهش بکەت و گۆت ژى ئەز دى بەرامبىر ژنه‌کا فەرمابەر پارا خرۇچەكەم، لهورا ژنه‌کا دى يا درواركەر زىدەبارى گۆتنا ناقبرىن كول بازارى درواركەرە و نەفيا ناقى خوھ دىار بکەت، لهورا نەقەشارت ژى كو دڤان ھەر سى ھەيچان دا ب خوھ كريي بەرناخە ئەو خانىيەكى ب پارى دروارا بکريت ژبه‌ر پتريما خەلکى جلکى كوردى كرينى و پتري دئىنن دەف دورىنگەھىن بازارى ژبه‌ر ھەمى ئەۋىن گرانن و حەز دکەن دورىن چونكى دورىنا وان ب زەممەت ھەلسەنگاند لى ناف نەئىنايىن دېزىت زىدەبارى ۋى ھەمېي خەلک و بتايىھە ئافرەت خوشىيەكا مەزن ژ جلکى كوردى دېنن ل جەزىن نەروزى و ھەلکەفتىن ئادارى. ژلايەكى دېقە حەسەن دروارچىيەكى زەلامە دیار كر كو بازارى جلکى كوردى يىن زەلامان ژى گران بۇويە بەلنى بكار ئىنانا وي ل ۋى ھەيچىن ل دەف رەگەزى زەلام

سترانپیز زویا بو سیلاف:

ئىكەمەين جار من ستران گوتى ل روزا شەھيانا من بولو
ئەز و لەزگىن ب ھونەر سەرەددەرىي دىكەل ھونەرى دىكەمەين

پیریں ئامېدی

زويا ستراپيئرا ده نگخوش يا کول سالا ۱۹۸۶ ل بازيرى حمه کي ڙ دايك بوی دھن هزاره هزاره دا ميهانا کو فارا
مه يه کو ب په یقين خو پتر مه ئاشنا و شهيداين هونهرا کوردي بکهت و ئهو بخو ڙي و هک ستراپيئر کا
بالکيش شيابه سه رکه فتنه کا هيئرا بدھست خوشه بيانيت و لشيئه يا بهره هفه به رسمها چهند پرسياره کين
گو فارا سيلاف بدھت ب سينگه کي فه كري.

**سیلاف: ددست پیکا ته بو ناف جیهانا
هونه ری بو ج مه ردم بوویه و بوجی ته
ئەف هونه ره ھەلبزارت ؟**

زويا : ئەفه مەوهىبەكە ھەر ژ
زاروکىنىي ئەف چەندە ل گەل من ھەبوویە
و ھىز ڙىي من (١٠) سال بۇون و من
زور پروقە ل سەر كرييە كو بگەھمە
ئاستەكى باش و دىيىنەم ھىدى ھىدى يا
دگەھمە ھىقىيا خو، و سەبارەت جىهانان
ستران گوتى مەرەما من يا سەرەكى
خزمەتكىرنا ھونەرى كوردى يە و ئەز دىيىزىم
ھەر ھونەرمەندەكى ئەفه پەياما وان بىت
دى سەركەفيت ئەز دىيىنەم ئەفه مەرەما
من يا سەرەكى يە .

سیلاف: ل بیرا تهیه کانی که نگی بو
ئیکهم جارتە ستران گوتىنە؟

زويما : واییییا بېلى چەوا ئەو چ دەمما ز
بىرا من ناچىت بو ئىكەم جار من ستران
گوتىن ب فەرمى ل روزا شەھىيانا من بۇو
دەگەل ھەۋىيىنى من يى ھونەرمەند ((لزگىن
خالد)) سترانەكا نەتهوايەتى بۇو و من
ب شىۋى سىنگل بەلاف كربوو ل سالا
(٢٠٠٣) ئى و ديسا ئەز ژ دل سوپاسيا
ھەۋىيىنى خو دكەم كۈزۈر پشتەقانەكى ب
ھېز بۇ من و ھەمى دەمما من پالددەت
ئەز كارىن باشتىر ئەنجام بىدەم .

دا، نەخاسىمە ل دەمىن دەھىمە عىراقىنى لى ئەگەر ئەف پىرسىرىكە نەيانە دا بۇ من زور خوشتر و ئەكتىيەتلىرى بىت.

سیلا夫: پەيشا تە يَا دوماھىيى بو گوھارا سیلا夫 چىيە؟

زويىا: ئەز ژ دل سوپاسىيەكا گەرم ئاراستەرى تە دەكمى كۆھەمى دەمما تو خول كارىن ھونەرى دەكىيە خودان و ئەۋە ژى ئەركەكى پىروزە تو پى رادبىي و خوبىيە ختوھەر دېيىم ئەقزوکە ل بەر سیلافسە كارىنگىن خاندەقان ھندەك تىشى نوى ژ من بىزان و جارەكە دى ژدل و جان سوپاسىيە تە و ھەمى دەستەكە گوھارا سیلاف دەكمى و سلافسە بۇ ھەمى خاندەقانا.

خو رويسى كىنى؟
زويىا: يا من خزمەتا ھونەرى كوردى يە نە نمايشىكىنا جەستەيى يە ئەز دىزامى ل دەمىن ئىك ل كلىپا من دىنيرىت ئەو يى كۆھەداريا دەنگى من دەكت نە لەپىنن من يان جەستەيى من لەوما دەيت ب تايىھەت كىچ بىزانىت كۆ دەنگ ھونەرى مروقى دىيار دەكت نە دىمەنن مروقى، يَا ھەرە سەرەكى دكلىپا دا ژىك بۇ من دىياركىنا دەنگى من و ھىزا منه.

سیلا夫: تو چەند يَا ئازادى دەھونەرى دا ل روزئاڭا كوردىستانى؟

زويىا: والله نە گەلەك، ئەم ل جەھەكى نە زمانى مە قەدەغەيە لى بەھىتە بكارئىنان زور ئارىشە بۇ من پەيدا دىن دناف ھونەرى

سیلا夫: لەزگىن خالىد دېئىزىتە تە دەھىت ئاوازىن تە ھەممىا ئەز دروست بىكمى؟

زويىا: نەخىر ھەر تىشەكى ئەم بىكەين دەھىت ئەم دويىر ژ ھەۋىنىيە هزر تىدا بىكەين دا كارەكى باش بىت، بۇ زانىن نوكە دېئىزىتە من دەيت بۇ بەرھەمى خو يى نوى ھندەك كەسىن دى پىشكىدار بىكەي تىدا دا گوھرىن تىدا ھەيت و دېيىم لەزگىن نەھند يى عنصرى يە و ب ھونەر سەرەدەرىي دەگەل ھونەرا من دەكت.

سیلا夫: ھۆين ھەۋىكارىن ئىكىن ژىلى كۆ ژيانا وە ژى يَا ھەۋىشىكە ئەقەن یاباشە بۇ وە؟

زويىا: دېيىم زور باشه ژن و مېر دئىك بوار دا كارىكەن نەخاسىمە بۇ كارىن ھونەرى دا ب دروستى دئىك و دوو بىگەن و بىزانن كانى دەگەنە كىز قۇناغى و پىندۇ يە ج بىكەن بۇ سەر ئىخىستا ژيانا خو.

سیلا夫: حەتا نوكە تە چەند ئەلبومىن سىرانا ھەمنە؟

زويىا: من دوو ئەلبوم يىن ھەين و نوكە ئامادە كارىيان دەكمى بۇ ئەلبوما سىئى.

سیلا夫: وە چەند زاروک ھەمنە و وە بىراف ئەكىرىنە بىكەنە ھونەرمەند؟

زويىا: من كچەك و كورەك يىن ھەين لاوک ژىي وى حەفت سالە و كىچ ژى سى سالە، بۇ كارىن ھونەرى كورى من دەگەل بابى خو خۇ فىرى كەمانى دەكت دېيىم ئەو دى ب كىز كارىن ھونەرى ھىت.

سیلا夫: د كونسېرتا دا زويىا زور ب جلىن كوردى دەردەقەقىت؟

زويىا: جوانلىرىن و خوشتىرىن تىشت ل دەف من ئەوه ئەز ل كونسېرتا جلىكىن كوردى بىكەمە ل بەر خو ئەقەن زور خوشە بۇ من بەلنى بۇ كلىپا ئەز پىتر گىرنىكىن دەدمە جل و بەرگىن دى ئەقەن ژى رەنگە كلىپ وەسا ژ من بخازىت.

سیلا夫: جل و بەرگىن تە دناف كلىپا دا زور ئاسايى نە و تو دويىر ژ

ئەمەل بۇقانى:

ئەز دېيىم بەرھەمى نېيىسەرى دەھوکى تارادىيەكى باشە، شىايىھ بېيتە
خودىپكا جەڭاڭى

زاخو: نیکار دیره شنی

ئەمەل بوتانى ئىك ژكەسايەتىيەن خودان خزمەتكە گەلهەك مەزن و هيڭا و ژبىر كرى، كەسايەتىيەكە خودان بزاڤەكە مەزن د مەيدانا رووشەنبىرىيەتى دا كو ھەمى ژىي خۇ تەرخان كرى ژ بوى ھندى جقاکەكى روهن و پاقىز و دىرى تارياتىيەن دروست بىكەتن، كەساتىيەكە دورپىچىرى ژ دوو لايەنان ۋە ژ لايەكى ۋە كەنافرەت كو د بىاھى هىزرا ئازاد دا كار دكىر و ھەروهسا وي چاخى دىۋار يى كو ئەمەل تىدا ژيائى كو ھېشىيەن گەمش داخازا ھەركەسەكى وي سەرددەمى بويە، دا كو لاپەرەن ژيانا ئەمەل بوتانىي بایىن ژبىر كرنى ب سەرداڭەھىيت مە ب فەر دىت ئەم فەن دىدارى دىگەل دا ساز بىكەين.

ئاھفتەك دناف رهوشەنپىرىت عەرەب دا
ھەيە دېيىزىن: (الصحافه مهنه المتابع)، ئى
بەر قىچەندى ۋېدۇقىيەت گەلەك گۈنگە
ئەف كەسى دەلى بوارى دا كاردىكت
خودان بەگراوەندەكى بەرفەھى پىزانىنىن
(سياسى، ئابورى، كومەلايەتى، ئايىنى . .
ھتد) بىت، و روژنامە ئانىي نەكەتە دەلىپە

ههمى رەنگان و د ھەمى بىاۋان دا پىشىھە ئانىي
ل گەنجى بىھەن، لى ئەز داخازى ژ گەنجان
ئى دكەم كو ب ھويرى ل دويف بىاۋىن
ئەدەبى بچن، پىزانىنار ب رەنگەكى بەرفرەھ
د مەزىن خو دا كوم فەبكەت، سەردەمن ئەو
كەفتىنە تىدا گەلەك ئاستەنگىن مەزن د رىكا
وان دا راڭرىنە چونكى سەردەمەكى گەلەك
پىشكەفتى يە، دىسان داخازى ژى دكەم كو
رىزگرتەكا مەزن بو سومبولىت وەلاتى خو
ھەبىت، و دىسان مللەتىت بىانى ژى باش
بنىاسىت كەلتۈر و شىوازى وان فيربىت.

سیلاف: بهره‌ی خوداناته بو
روزنامه‌نگاریس و نگیسه‌رین دهونکن ب چ
ئاوایه و چهند یا گهش بینی و نه و چهند
شیایی نه ته رکن ل سهر ملخ خو راکهن
به رامنه ر که تواری؟

ئەمەل: ئەز دىيىنم بەرھەمن نۇسقىسىرى
دەھوکى تارادەيەكى باشە، شىايىھ بىبىتە خودىكا
جىشاڭى، لى من گازىنەك ۋە ھندەك رەوشەنبىر
و نۇسقىسىرىت دەھوکى ھەيە كۆ ئەنترنېتى
كارتىكىرن ل سەر دەستنۇسقىسىت وان كريي،
ھېچى يَا من ئەوه كۆ ئەنترنېت نەبىتە ئەگەرلى

سیلاف: ئەمەنچىل سەر باھەت و بەرھەمەن وان،
نىڭسەر، روزنامەقان و نىڭسەرن؟

ئەمەل دېیزىت: بىگومان ھەمى كەس روزنامەقان و نېسىھر نىن، روزنامەقانى كارەكى گرانە ئەگەر مروقى ھىز نەبىت، نەشىت ئەقى ئەركىن ھەنى راکەت،

سیلاف: ئەمۇ ئاستەنگىن دىكەقىنە
ھەممەرى ئەممەل بوتانىيى، چاوان بەرامبەر
د راودىستت؟

ئەمەل خان دبىرّىت: من باوهرى ب
يەكسانىن ھەيە و ئەف چەندە من كريه
بنياتى ژيانى د ھەمى كاران دا، ئەز بخو
كەسەكا نافنجى مە د كاري دا و من باوهريا
پى ھەي و من باوهريەكا موکوم ب دادىنى
ھەيە دناف خىزان و جڭاك و كاري خودا،
زېھر قى چەندى ھەر ئاستەنگەكا د كەفيتە د
رىكا من ئەز دشىم زۇوى كونترول بىكم، ھەر

هیقییه کا من بقیت ب ساناھی بگەھمی. و
لدور وی یەکن کانی چەند شیایه هەفسەنگیئ
دناقبەرا چەند کارەکین خودا ئەنجام بدهت
کو ئەم دزانین ژ چەند لایەکان قە یا مژویله؟
ئەمەل وەها ھاتە ئاخفتن و گوت: رىخستا
دەمی دژیانى دا نھيپىا سەرکەفتى یە دژیانى
دا، من ژى دەمی خوب رەنگەکى رېك و پېڭ
دابەشکرييە و ل دوييف قى خشتى دەمی ئەز
كارىن خو ئەنجام دەمم و ب باشترين رەنگ.

سیلاڭ: بەریخودانا تە ودك
ردوشەنبىرەك بولۇغەنچىن ڙ نوی ھېز و
شەمزىنا شىانىن ھزرى و ئەددەبى ل دەف
پەيدا بولۇ چاوايىھە و بولۇ چاف تو لى
دنىرى؟

لدور ڦئي پرسيارى ئه مهله دينزيت: ب
راستى من باو هريه کا گهلهک مه زن ب گهنجان
هه یه، چونکي پاشه روزا مللہ تان ب وان
ئاقا دينزت، ئه ز ب چافه کي پر ب رو ناهي لئي
دينزرم، ئه ز داخاري ڙ هه مي لايه نان دکھم ب

بو دەرىئىخستنا ھەر پەرتوكەكى لىزىنەيەكا تايىھەت لدور وى پەرتوكى بھىتە دانان ژبۇ ھەلسەنگاندىندا وى پەرتوكى ژ بەرى بکەۋىتە د بىاڻى چاپكىرنى دا، ئەف پەرتوكىن دەينەن چاپكىرن ل سەر بىنياتىنى ياسىن و ناسىيارىن يە دىيت گەلەك جاران پەرتوك بھىتە چاپ كىرن مروف ژ پەرتوكى چەند مفایان ۆزى نە وەرگرىت، چونكى ئەف لىزىنەن دى يىتە دەرگەھەك بو كەسىن خودان شيان كو پەرتوكىن خو چاپ بکەن و نەھىلىن توزا ژىيركىرنى ل سەر بگرىت.

سیلاڭ: ھېشى و نومىدىن تە چنە وەك خانمەكا كورد بول پاشەروزى رولى ھونھرى و ئەددەبى د كوردىستانى دا؟

ئەمەل: من ھوزانىت ھندهك ئافرەتان خاندىن بابەتىن وان ل دور ئارىشىن كومەلايەتى دزقىرىن دگەل رىزى بول ئارىشىن وان، لى ئەز حەز دەكم ل پاشەروزى دەركەفن ژ ھەست و سوزىن كەسايەتى، و دىتنا وان يا بەرفەھەتربىت بول ھەمى ئارىشىن ئەفرو يىت جىهان پى دنان، ئەز دىيىن مروفج مفایىن ژ وى ھوزانى نابىنتىت دېتىت كەسىن ھوزانىشان وان بابەتان بئازرىنتىت يىت كو مفایەكى دگەھىنە ھەمى تەخ و چىنان، ژىدەرىن گەلەك ب مفا ھەنە كو ئەفرو ھوزانىشان پشتا خو پى گەرم بکەت و وەرارا ھزرا خو تىدا بگەھىنە پلىن بلند ئەو ژى پەرتوكىن لوركايىن ئىسبانى، تاغورى ھندى، پېشكىنى روسي، كو بابەتىن خو بول جىهانى ھەمىن يا ئاراستەكىرىھ و ھوزانا وان ھوزانەكا فەلسەفى يە.

سیلاڭ: چاوا ھى گەشىبون و وەرارا كوردىستانى دېيىنى؟

ئەمەل: ئەف پېشكەفتا ل كوردىستانى پەيدا بول جەن دل خوشىن و رەحەتىن يە، چاقىن مەھەميان پى د رون، كورد مللەتەكە ھەز پېشكەفتى دەكت و ھەمى لايەكى دا، چونكى مە دېت ئەم بىبىنە خودان دەولەت دېتى ئەم ب لەزەكا مەزن كارىكەيىن ژبۇ راكرنا وان ئاستەنگىن دەكتە دەنگىن بىزاقا مەدا، لايەكى دى يىن گەنگ ئەمە دېتىت كىم و كاسى داناقبەرا مەدا بىنرىپىن ئەف چەندە ژى دى ھەيتە بەرھەم ب رىكا دادى و يەكسانى و گىانى لىپورىنى د جانى مە دا ھەبىت، داكو بىتە نمونەكا پېشىنگدار بول مللەتىن جىهانى.

گشتى پېشىنخىستن و هوشىياركىندا كەسايەتىا ھەر تاكە كەسەكى يە، رەوشەنبىركرن و پىگەھاندىندا ژن و زاروكان ب تايىھەتە، لى گەريان ل دويىف ماف و ئەركىن لىسر ملى وان، ئەف رېكخراوه رېك پى ھاتە دان كول بەغدا بھىتە فەكىن ئانكە دەستوپىرى ژ بەغدا مە وەرگرت لى ئاراستى مە بول ھەمى تەخ و چىننەن خەلکى عيراق و هەرىما كوردىستانى يە.

سیلاڭ: چەند پەرتوك تە چاپ كەينە، ول دور ج بابەت كوم ۋە دېن؟

ئەمەل: بەرھەمەن من چاپ بولىنە ب زمانى عەرەبى و من ل بەرە ۋى بەرھەمى بکەمە زمانى كوردى، دوو بەرھەمەن من ل بەر چاپى نە، پەرتوكەك ياخانىيە و يادى كورتە چىرۇكىن، ئەف پەرتوكىن ھەنە من ل سەر كىستن خو چاپ كەينە، من بخۇ گەلەك بەرھەم ل بەر دەست ھەنە لى ژېھر لايەن ئەز نەز نەشىم ئان پەرتوكان چاپ بکەم و پېشكىشى پەرتوكخانى كوردى بکەم، سەبارەت ئان پەرتوكان بابەتىت ئەفېنى، خوشى، نەخوشى، ھەزارى...، ھەنە كومقەدېن.

سیلاڭ: ھوزانىشانىن كەشقن و نوى و خويى و بىانى ھەر ئىك ب ئەگەرا تىشەكى بولىنە ھوزانىشان يان ئىلەاما خو يا ھوزانى ژ خالەكى دېتىھ، تو وەك ھوزانىشان ج بولىھە ئەگەرى پەميدابون و ئاشنابونا ھوزانى لىدەت تە؟

ئەمەل: ھوزانىشانى ھەستەكى تايىھەت ھەيە قىيغا ج گۈردىايى ب ژيانا وى بخوبىت يا ھندهك كەسان، يان ۆزى ھندهك ھزىر و باوەرى ھەنە دېتى ل سەر دېرىلىن رۈزىنامە و گۇفاران ب نەخشىنىت، ئەز دىيىن ھندى ھوزانىشان خودان رەوشەنبىرىيەكە ب ھىز بىت ئاسوپىت دىتنا وى بول دارىشتى ھوزانى دى د بەرفەھەتربىن و ھىزا بابەتىن وى دى گەلەك د باشتىر بن و دى جەن سەرنجراكىشانى بن.

سیلاڭ: گەلە و گازىندەپىن ھەر كەسەكى ل دور بابەتكى يان چەند بابەتكان دزقىرن، ئارىشىن تە وەك رەوشەنبىر ژج لای دىاردېن؟

ئەمەل ل دوور ئارىشان دېتىت: راستە رەوشەنبىرى ب تى ب دروست كرنا چەند پەرتوكان بىنە، لى د بىنات دا دېتىت مروفى ھىزا كارتىكىن ھەبىت، من دېتىت بىنۇم ژ

بو ب دەستقەئىناندا دەستكەفتىن دارايى، بەلكو دېتىت ھىزا خو يە مەھى دېنى كارى پېروزدا دىيار بکەت.

سیلاڭ: بوتانىنى كەنگى خو دنالاڭ بياقى ھزى و ئەددەبى دا دېتىھ؟

ئەمەل: يېنەقىت مروف د گۈپىتگا گەنجاتىا خودا دگەھىتە وى ئارمانجا مروف وەستىيان بول دەكت، ئەز گەنج بوم د سالىن ۱۹۷۰ يان دا دەمنى من دەست ب نېسىندا كارىن ئەددەبى كرى، لى ژ بەر رەوشَا سىاسييَا وى سەرەتمەنلى عيراقى ئەز نەدشىام بەرھەمەن خو بەلافە بکەم ب تەن چەند نېسىنە كېن كىم نەبن.

سیلاڭ: د ھوزانى دا ئەمەل چ دەرد و كوقانان دىاردەكتە؟

ئەمەل لدور ۋى پرسىيارى ب ۋى رەنگى دەيتە ئاخىتىن و دېتىت: ئەز ب رەنگەكى گشتى ئارىشىن جەڭلىكى يېن جىهانى و مللەتى خود ھوزانى د ئازىنەم، من خوژ ئارىشىن خو يېن كەسايەتى دویر ئېخستىھ، ھەزارى، دەربەدەرى، زولم و زوردارى ل سەر مللەتان ئەز ب ھوبىرى ل سەر راومەستىيامە، د گەل ھندى ژيانا من ياخوش بولىھە بەلى من ل نەخوشىت خەلکى دىنلىرى و من دكىنە پەيىھ و د ھوزانان دا د نەخشاندن.

سیلاڭ: د پەرتوكا تە يا بناشى (لوىحى العالم من جدید) دىارييە بول (المعذبون فى الأرض) ئەرى ب نېرىندا تە ئەف تەخا ھەنلى كىنە؟

ئەمەل: ئەو كەسىن ل سەر رويى ئەردى نەخوشىن بېبەت، ب نافىن خو شاد نەبىت وەك مروف يېن دېرىپىت ژ كەيفخوشيا ژيانى قىجا ئەف كەسىن ھەنلى ل ھەر كۈزىيەكى جىهانى بىت دكەقىتە دېن ئەقى ناسنافى قە، من باوەرىيەكى مۆكۇم ب مافىن مروفقايەتىن ھەيە، ھەرگەسەكى ماف ژيانەكا خوش و دویرى زولم و زوردارىن ھەيە.

سیلاڭ: مەرمەن ژ دامەززاندىن كومەلا (نۇن) ج بولىھە؟

كومەلا(نۇن) رېكخراوه كە ژ رېكخراوين جەڭلىكى مەدەنى ل سالا ۲۰۰۵ ھاتىھ دامەززاندىن و ئارمانچ و مەرمەما مە د ۋى رېكخراوى دا ب

هۇزانىڭان خاڭى

ئىسماعىل يادى

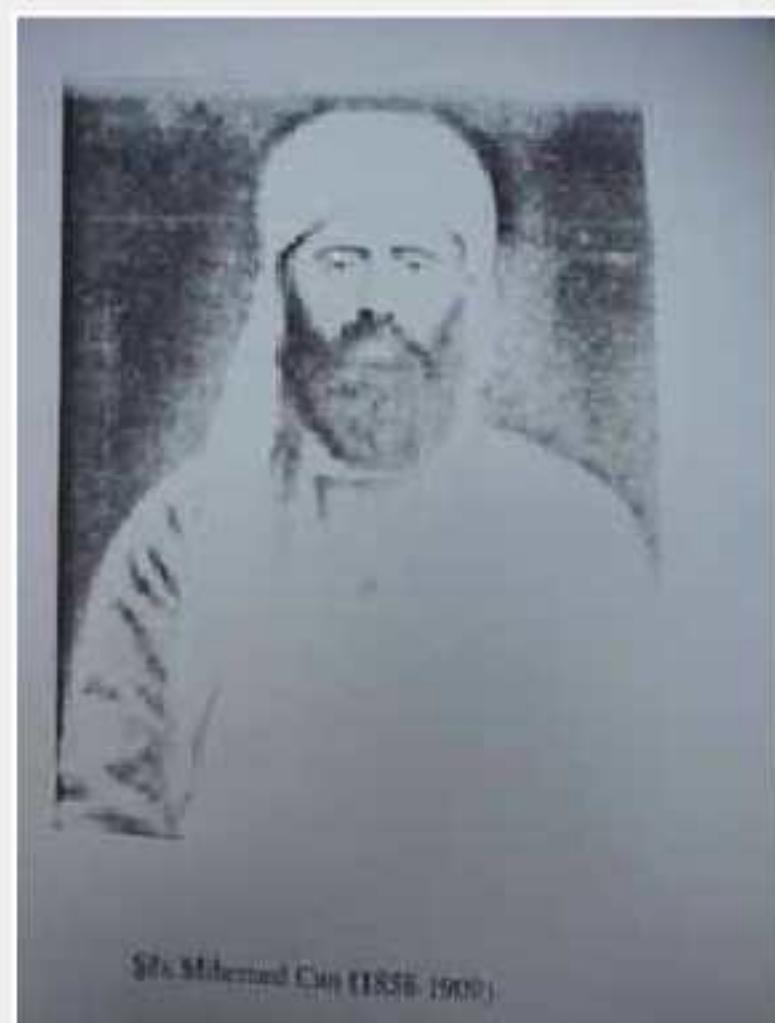

نه خاسمه پشتی هاتی يه زانین کو میره کن کوردي
ناقدار بیویه و حومک ل دهقهرا هه کاریان گیترايه .
لئن د ناف دیوانا وي دا، رهنگه دانا خوندکاریا وي
د هه نبه ستین وي دا رهنج قهنه دایه و چ ئاماژه پى
نه هاتنه کەن

په رتو (مصطفی بهگ) ل دورین سالين (۱۱۷۰) هه فبهري (۱۷۵۶-۱۷۵۷) هه تا د نافبهرا سالا (۱۲۳۴) هه فبهري سالا (۱۸۱۸) هه تا سالا (۱۲۵۰) هه فبهري (۱۸۳۴) ڙيايه^(۸). ڙئه ڦان ميڙوويان، ٿاشکرا دبيت کو په رتو هوزان ٺانه کي که ڦنه و ڙ بلى مهلاين جزيري، ٿئي به رهه من وي ڙ ڀين که ڦن و هکو ديوان گه هشتني به مه.

نهفه ڙي ديوت يا بهئه قل بيت هه که هه دوو
د ئيک چاخ دا ڙيا بن و هه جاره کن ئيکي هه لبه ستا
يي ديتري پينچ مالکي کر بيت. ڇنکو گهلهک جaran
نهفه چهنده پهيدا بوویه يانزئي هه لبه ست پيکفه
فههاندي نه و هکو (مرادخانئ بازيدي) و (ماجن)
ي (٤)، يان ڙي (نه حمه دئ نالبهند) و (د. مسعوود
كتاني) (٥) و گهلهکين ديتري، ڙ بلی هافيتنا به ريلک
يا هه دوو هه لبه ست قانين مه زن و ناقدار (مه لاين
جزيرى) و (فهقيئ ته پران)، يان ڙي (مه لاين
جزيرى) و (مير عيماده ديني) (٦)، يان هه دوو
شاعرين ناقدار (مه نسوروئ گرگاشي) و (مه لاين
باتهه) (٧).

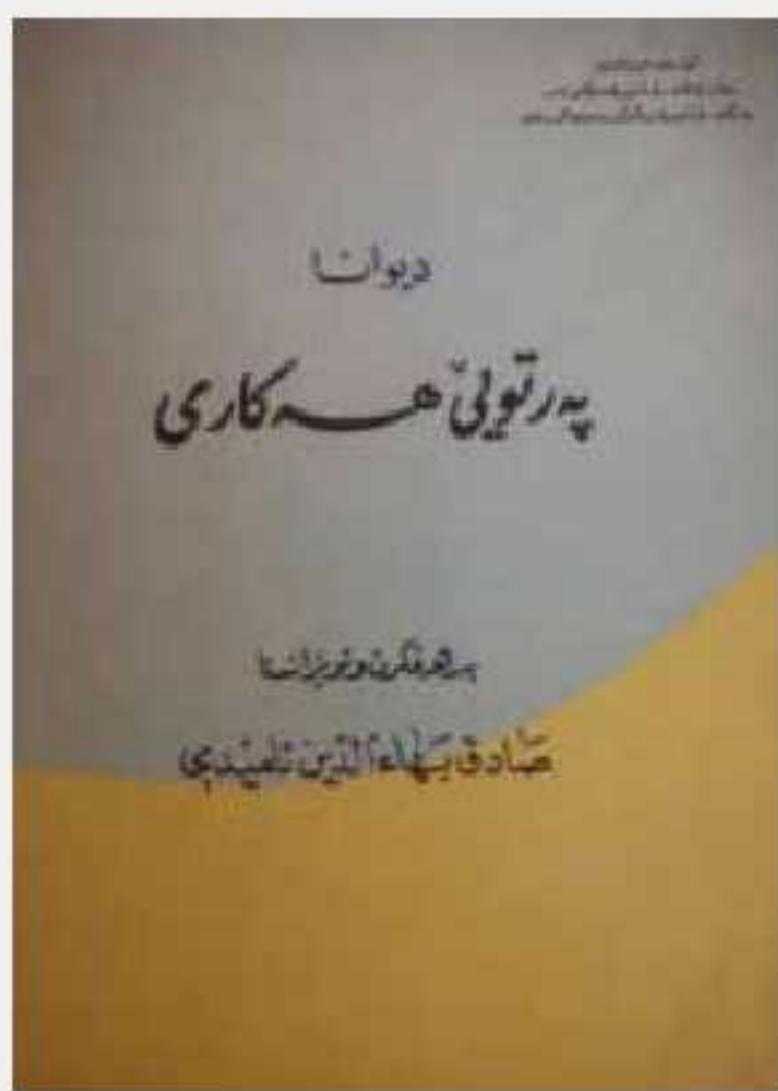
د دیوانا په رتو ین هه کاری دا، کو هه تا نوکه
ب دروستی ڦه کولین ل سهر به رهه مني وی نه هاتي
یه کرن، پيڊڻي يه گهلهک ڦه کولينين به رفرهه ل
سهر هابانه کرن و ديبت ب سهر گهلهک تشتين
نوو ل دور ڙيان و چاخن تيدا ڙيايي هه لبسين،

© 2013 Pearson Education, Inc.

دیوانا په رتو یې هه کاری کو د گهلهک ژیده ران
 دا ین نافداره ب مصغنى به گئي هه کاری، هه تا نوکه
 دیوانا وي دو جaran هاتي يه چاپکرن، جارا يه کن ژ
 لاین ره حمه تى صادق به هائه ددينې ئامېدې ۋە هاتە
 چاپکرن^(۱). پشتى چەند ۋە كولىن و لدويچچۈونىن
 نۇو، سەيدا تحسىن ئىبراھىم دۆسکى گەھشىتى يه
 وي راستىن کو مصغنى به گ و په رتوبىي هه کارى
 ئىك كەسن، شىا جارە كادى دیوانا وي سەرۋەن نۇو
 بەرھەف بکەت و ب رىيا دەزگەھى سېرىيىز ینى چاپ
 و وەشانى بىدەتە چاپکرن ۋە^(۲).

پشتی خاندنا چهند جاران د ناٹ رُویه‌لین
دیوانی دا چ يا چاپا کهفن و چ ڑی چاپا نوو، هزارا
ههیوونا شاعرهک دیتر د ناٹ دیوانا په رتؤیی دا ل

يە و (خاکى) يىن مەھىيەن يىز ھەميان كەفتىر ئەۋىن ب كرمانچى ھەلبەستىن خۇنىشىسىن، يىز ئىكىن (شيخ محمد جان كورى حەسەن نورانى يىز ئاخىتىپى ل سالىن ١٨٥٩ - ١٩٠٩ دا ڈيابىه^(١)، ھەرەوسا (عبدالرحمن كورى محمد سعيد ميهرى كورى عبد الرحمن كورى ملا يەھىياتى مزورى) ل ناھىبارا سالىن ١٨٥٠ - ١٩٠٩ دا ڈيابىه^(٢). ھەكە پەتل بەرھەمى ئەقان شاعران فەكۈلىن، دېيت تىشتىن نووب دەست بىكەفن، نەخاسىمە ھەكە ئەم شىايىن مە بەرھەمى قان شاعران پەيدا كر چىنكى بەرھەمى وان ڈى گەلەك كىم ھاتى يە بەلاقىرن.

پىداچوون و لىزقىرىنا: ئىسماعيل تاها شاهين، دىزگەها سېرىز يا چاپ و وەشان، چاپخانا وەزارەتا پەرومردى، (ھەولىر - ٢٠٠٥)، بب ٤٠٠ - ٢٧٩، ٢٢٠ □ ٧ .

٨) تحسىن، دیوانا پەرتقۇيى ھەكارى بب ١٤ - ١٥ .

٩) صادق، ڙىدەرى بەرلى، بب ٦٢ . تحسىن، دیوانا پەرتقۇيى ٠٠ - ٨٤ .

١٠) تحسىن، دیوانا پەرتقۇيى ٠٠ - ٨٥ .

١١) صادق، ڙىدەرى بەرلى، بب ٦٤ . تحسىن، دیوانا پەرتقۇيى ٠٠ - ٨٧ .

١٢) اسماعيل بادى: خاکى و قەھىنۇكا لەيل و مەجىنۇن (گوتار)، كۇفارا: (فەزىن)، ھەزما: ٢٤ هافىن، ٢٠٠١، بب ٨٤ - ٩٤ .

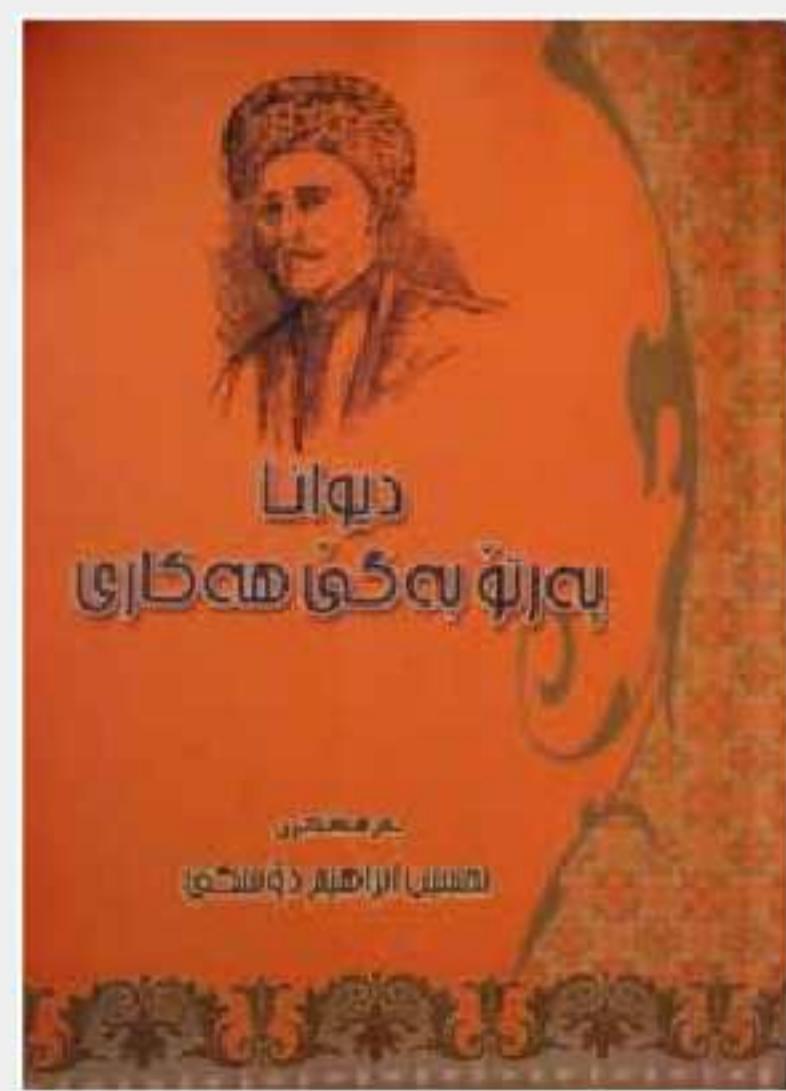
١٣) عبد الرحمن مزورى: ھوزانقلان عبد الرحمن خاکى - ئىرگىزا د شەركەها لاۋىنلىن دا وەرىيى (گوتار)، كۇفارا: ھافىنون ھەزما: ١، (برلين، هافىن، ١٩٩١)، بب ٧٣ - ٧٩ .

زىدەتىر ھەكە ئەم بەرھەمىرىن پىنج مالكى و ھەر دوو مالكىن دووماھىيى يىن پەرتقۇيى نە، رۇھن دەكتى كۆ دەمەكى تىن ڈى چەرخا كەچ و خوار شاد نەبوویە، لەروا ھەرەدمە واي وايا وي ڈى ھەلەكى يە. د پىنج مالكى يا دىتىر دا كۆ ھەر وەك پەرتقۇيى لىسر غەزەلا (خاکى) فەھاند بىت، ئاشكرا دەكتى كۆ خاکى يە يىز بەرزە و نەديار ڈى دیدار و گەھشىتا روپىن دلبهرى يَا كۆ خودى ڈى خۇشىن دەدتىن، ھەر وەك جەزنا نەرۇزى يە و بەھارەكاب خەملە و گولستان يىن رەنگىن بۇوۇن، د تىزى زەرى و ئەسمەرن يىز خەملاندى يە، دېيىزنى پەرتقۇي وەرە ناڭ خوشى و بەزمى، لى د ناڭ وى خۇشىن دا، (خاکى) يىز ڈى بىن بارە و نەديارە:

ج بەھارە گۈل و گولزارى گولستان كەملىن وى ت باغان زەرى و نەسمەر دلبهرى خەمللىن گۇته (پەرتقۇي) وەرە بەزەن كۆز تە منۋەعلەن (خاکى) يە غانب ڈى وەصلا روخ و روپى يىز گوپىن ما ب وەصلا كۆ خودى خۇمۇش بېكتىن وى ئەسمەرى^(٣) ھەر چەندە ئەف پىنج مالكە ل نك رەحەمەتى صادق بەھائەددىنى، ھەندەك شاشى يىن راکىنى تىدا ھەنە و كاك تحسىن دۆسکى راستەكىنە، وەك (وەصلا) و (رۇخ) ب (صەلا) و (رەخ) ئەقسى نە، ئەفە ڈى راھەيَا مالكى تىك دەمن، ڈىلى ج مەعنა يَا دروست نادەن، يى غائب بىت بۇ چىكىگەھەشتىن (وصل) دەھىتە گۆتن، دىسان (رۇخ) ا فارسى دەگەل (روپى) يَا كوردى تېكەل كرىنە. ب دېيتا مە ئەف بابەتە پەت پىندىشى فەكۈلىنى

زىدەر:

- ١) صادق بەھائەددىنى، دیوانا پەرتقۇي ھەكارى (بەرھەفكەن و توپازىن)، دىزگەها رۇشىپىرى و بەلاقىرندا كوردى، چاپخانا دار الحرىي للگىغا، (بەغدا - ١٩٧٨).
- ٢) تحسىن ابراهيم دۆسکى: دیوانا پەرتقۇي بەگىن ھەكارى (بەرھەفكەن)، دىزگەها سېرىز يا چاپ و وەشان، چاپخانا حەجى هاشم، (ھەولىر - ٢٠٠٦).
- ٣) أ/ صادق، ڙىدەرى بەرلى، بب ٦٢ و ٦٤ .
- ٤) تحسىن، دیوانا پەرتقۇي ٠٠ - ٦٤ . ڙىدەرى بەرلى، بب ٨٤ و ٨٧ .
- ٥) كۇفارا (پەيىت)، ھەزما: ٢٢، زەستانا ٢٠٠٢، گۇنارى: (ماجنى) شىرىن كەلام شاعرەكىن كلاسىكىن كورده (گوتار)، اسماعيل بادى، بب ٢٤ - ٢٤ .
- ٦) ئەحمدەدى نالبەند: دیوانا باغنى كوردا - سەرچەمى دیوانا ئەحمدەدى نالبەند، گە ماين (كۆمكىن و توپازىن)، رشيد قەندى، اسماعيل بادى، محمد عبد الله (پىداچوون و راستەكەن)، بەرگىن، چاپخانا خەبات، (دەوك - ١٩٩٨)، بب ٢٠٧ - ٢١٨ .
- ٧) تحسىن دۆسکى: دیوانا مەلابىن جىزىرى (بەرھەفكەن)، جورىن وان گازىنەدىن ئى دەھىنە كىن فير نەبوویە،

ھەر وەك ل بەرەھىيەن مە دايە ئاشكراكىن كۆ ب دېيتا مە (خاکى) يەك د ناڭ دىوانا (پەرتقۇي) دا ھەيە، لى ئەم نىزانىن (خاکى) كى يە، چىكى د ناڭ ئەدەبىاتا كوردى دا پىت ڈى نە شاعر و نېسىرەران مە ھەنە ناسنافىن وان (خاکى) نە، ئەرە دى كىش خاکى بىت ھەكە راست دەركەفت كۆ (خاکى) يەك د دىوانا پەرتقۇي دا ھەيە؟ ئەقى ئى پىت لەويچۇون پى دېيت.

د پىنج مالكى يا ئىكىن دا (خاکى) ل سەر ھەلبەستا پەرتقۇي ھەكارى فەھەندى يە و تىدا دېيىزىت:

قە ڈى بەندى غەم و دەردان دەمەك ئازاد نەبۇم

ھەم ل نەنواھى عتاباتە قە مەتاد نەبۇم

(خاکى) كەفتە خەراباتە لەۋ ئاباد نەبۇم

قە ڈى چەرخا كەچ و كەچىدۇ دەمەك شاد نەبۇم

(پەرتقۇي) لەك كۆت بىت واي فەلەك واي فەلەك^(٤)

رەحەمەتس صادق بەھائەددىنى ئەقسى يە (خاکى) و ھەر دوو كەقان ڈى دانايىنە كۆ وە دىيارە ل جەم وى پەيەكە كۆيىش بۇویە، يان ڈى يى ب شەك بۇویە، بەلنى كاك تحسىن دۆسکى ڈىكجۇدا كرى يە و د فەرۇزى دا ل دور راھەيَا پەيەتى (خاکى) گۇنtie تاخا بن پىانە^(٥). ھەكە لەويچۇش راھەيَا مالكان ڈى بچىن، (خەرابات) ئانكى جەن وىران و كاڭل بۇوى يان ڈى مەيىخانە، (تاباد) ب زمانى فارسى بۇئاھىيان دەھىتە گۆتن، ئانكىكى مالكى (خاکى) يىن كەفتە جەن مەيىخانى يان جەن كاڭل و وىران. بەرلى وى ڈى گۆتى يە ڈى بەندى غەم و دەردا بۇ دەمەك ئازاد نەبۇم و د گەلدا ڈى ل جورىن وان گازىنەدىن ئى دەھىنە كىن فير نەبوویە،

بىٽ هوشكەر و زيانىن وان

(٣-١)

د. ئاشتى عەبدۇلھە كيم

ھەزماრەكا مەزن ژ فەكولىيان ديار دكەن كو كەرسىتەيىن بىٽ هوشكەر ھىز و ۋەھىزەن و شيانىن مروقى قەيد و زنجير دكەن و مەزىيى وى تىيك دەدن و وى توشى كىلىپ و پەنجىن كومەكا دەردىئىن لەشى و دەرۈونى دكەن. كەرسىتەيىن بىٽ هوشكەر بەرەف زىددەبوونى ب جۆرىن خوقە، ديسان ھەزمارا ئەم كەرسىتەيان ب كار دئىتن بەرەف زىددەبوونە و جىهان يا ژېھر ئاتاھەكى دنالىت و دك ئەنجامەك بو چاندىن و بەرەھەقىرن و رەواجەكرن و ب كارئىنانا بىٽ هوشكەران. ھەلبەت ھەكەر چارچىيەكا ب لەز و كارىگەر بولۇنى ئاتاھىنى دىتن بىٽ ئەھىتە دەنچان دراومىتىت دى ھىتە پەلخاندىن و ئاتاھىنى وى دى ھىتە ھەلەشاندىن. ب راستى دياردەيا ب كارئىنانا بىٽ هوشكەران يا بەرەھەلاقىبوو ل ھەمى جىهانى و نىنه وەلاتەك يىن ۋالا ژ كومىن وان مروقان كو ب ئاوايەكى شاش و لەنگ ۋان كەرسىتەيان ب كار ئەئىن.

كەرسىتەيان دىن ئەگەرا ئىدمانى و ژەھراوى بۇونا دەزگەھىن دەماران (الجهاز العصبى) و چاندىن و چىكىن و بازىرگانى پېتىرن و ب كارئىنانا وان يا قەدەغەيە ژېلى بىٽ ھەندەك مەرمەمەن تايىت كو ياساى رى دايىن.

ب قىتكارىي ئەم دكارىن بىٽ هوشكەران بەدەينە نىاسىن و بىزىن: بىٽ هوشكەر ھەر كەرسىتەيەكى كىميماوى يىن خورست يان يىن دەستكارە كو ھزر و مەزىيىن مروقى تىك بىدەت ب سەڭى يان ب گرانى و بكارئىنانا وان دىيىتە هوپى فېرىبۇون و ئىدمانى زىدەبارى ژەھراوبىوونا دەزگەھىن دەماران و دئەنجامدا زيان ب مروقى و ب چەڭكى دەقىن، لەوا ئى چاندىن و چىكىن و بەلاقىرن و ب كارئىنانا وان يا قەدەغەيە ژېلى ھەندەك حالەتان كو ياسا رى دەرتى.

جۇرىن بىٽ هوشكەران:
ا-لدۇيىق ژىددەرى وان:

أ-خورست، ئەون يىن ئىكىسەر دەتىنە دەرىئىختىن ژ روھكىن وەك حەشىش و خشخاش و كوكا و قات. بەلگىن ۋان روھكان يان كولىكىن وان كەرسىتەيىن بىٽ هوشكەر تىدا ھەنە. چەند نموونەيەك لىسر ۋان بىٽ هوشكەران ئەقىن لخوارى نە:

حەشىش:

روھكەكە توقىكى وەك دندىكىن گەنمى يە و كەرسىتەيەكى بىٽ هوشكەر دنادىدا ھەيە، ديسان ئەو كەرسىتە دناف بىتىك و رەھىن روھكى دا ئى ھەيە. حەشىشى چ مفابىن ساخلەمى نىن ئېلى زيانى و پىتىرا جاران دەتىتە سوتىن و دويكىلا وى دەتىتە ھەلکىشان و دىيىتە ئەگەرا شاشمىبۇون و گوھشىن و يېھن كورتى و زكچۇن و لەززك و

گەھىشتە وەلاتىن مە ژ يۇناسىتەنى و پىشى كو ھەندەك تەخەيىن بەرەنگ ژ خەلکى ئەم بىٽ هوشكەر ب كار دىئىنان تەخەيىن بەرەھەھەن فېرىبۇون و ((كۆكايىن)) مىشەبۇ دناف خەلکى دا و پاشى ((ھېرىپىن)) ھاتە مەيدانى و بەلاقىبوو دناف چەڭكىن روزەھەلاتى دا، نەمازە كاركەران پىشى دىتى كو ھېرىپىن يىن ئېش و ۋانان تەنا دەكت و ھەستەك ب خوشى و دلشارىن بىٽ مروقى پەيدا دەكت. ھېرىپىن (بىٽ هوشكەرى سې) بۇو بىٽ هوشكەرى چەل ئېنىك يىن بازىرگانى پېتىرن و مەزاختى، بەلى چۈنكى يىن بها گرانبۇو ترياك و حەشىش (بىٽ هوشكەرىن رەش) ب قەچاغى كەفتە بازاران و بەرە خەلکى ھەزار كەفتە و مەزاخت.

پىيناسەيا بىٽ هوشكەران:

دەزمانى دا بىٽ هوشكەر ھەزمارەكا كەرسىتەيان دىنە هوپى ئاگە ژخو نەبۇون و نەپەتىكىن و بىٽ هەشكەردا مروقى ب پەليەكى سەڭ يان گرمان دەكت كەرسىتەكىن ب دلشارى و مەستىن و رەھىن ژ ئارىشە و نەخوشىان بەرەف جىهانەكا ئاشۇپى. ئەف كەرسىتەيە دىيت دخورستى بىٽ يان دەستكار بىن و ھەكەر بىٽ ماومەيەكى ھاتە ب كارئىنان ژلائى مروقى قە لەش و دەرۈونىن وى قىئر دىننى و زيانىن مەزن دەھىيەتى.

ـلائى زانستى قە بىٽ هوشكەر ھەر كەرسىتەيەكى كىميماوى يە دىيىتە هوپى خەوهاتن يان بىٽ هوشكەردا بەرە دەكت ژان كوشتنى. ـلائى ياساىي ۋە بىٽ هوشكەر كومەكا

كەرسىتەيىن بىٽ هوشكەر دەرىووكى دا:

ھەندەك قەخىنەن ئاشكرا دكەن كو دياردەيا ب كارئىنانا بىٽ هوشكەر و مەستكەران يا ھاتىي نىاسىن دناف چەڭكىن دېرىن و كەقنااردا وەك فېرىعەونى و رومانى و يۇناسى و چىنى و روزەھەلاتا ناھىن. ئېكەم كەرسىتەيىن بىٽ هوشكەر ھاتىي نىاسىن گولا ((خىشخاش)) و ((حەشىش)) ن، بەلى ل دەستپىكى ب كارئىنانا ئاھىن ۋان روھكان يا دوپرەبۇ ژ مەسىلەن كەيفىن و خوشىن و دەتەنە مەزاختىن ل بوارىن ھەكىمى و نۇڈارىي. بۇ نموونە ترياك ((ئەقىيون)) ئەھىدى دەتەنە دەرىئىختىن ژ خشخاشى دەتەنە ب كارئىنان بۇ تەناكىرنا ئېش و ۋازىن لەشى، ديسان خشخاش دەتەنە ھېرمان و تۆزا وى ددا زاروکان ژبۇ ھاوېشىكىندا وان ژ گرى و قىزىيان. ل ھەمان دەم ھەمى چەڭكىن كەقىن مەمى يا نىاسى و بەرەھەقىرى و قەخارى و كوردستان ژى يا بىٽ بەرە نەبۇ ژ قەنەنەتاكو مسۇلمانەتى بەلاقىبوو و قەدەغەكىرى. ديسان ترياك و حەشىش ل جەن مە دەتەنە ب كارئىنان پىشى كو تىكەلى ھەندەك شارستانىيەتىن دى بۇونىن ب رىكا بازىرگانى و ھېرىش و شەرەن، بەلى ئەم بىٽ هوشكەر ل دەستپىكى دەتەنە ب كارئىنان ژبۇ مەرمەمەن نۇڈارى و چارەكىنى و پاشى ب ئاوايەك شاش ھاتە مەزاختىن نەخاسم لىسر دەمى ئېپراتورىيەتا عوسمانى،

ل دەستپىكى چەرخى بىستىن ب كارئىنان بىٽ هوشكەردا ب ئاوايەك شاش بۇ ئارىشەيەك بەرچاڭ و قاسىن مەزن ژ حەشىشى و ترياكى

ڙيو زينده کرنا بزاف و چهله نگيان.
قات:

ئەقە روهکەکە دھىتە چاندىن ل جەپىن
چيابىن وەك حەبەشە و يەمەن و صومال، ئەو
بن هوشكەرى دنافدا دەزگەھىن دەماران ھشىار
دكەت لەوما ھەستكەن ب وەستىان و كەرخىن و
ترسىن كىم دكەت ل دەستېكىن و پاشى ھەستەك
ب خەمگىنى و ترسىن ل دەف مروقى پەيدا دكەت.
قات دھىتە جوبىن و قەجوبىن و عەمباركەن دناف
دەقى دا بو دەمەكى درىز و ھەرگاڭ كومەك
مروقان ب ھەۋرا دخون و دىيئنە ۋى دىياردى
(جىاتا قاتى) كو يا بەربەلاقە ل يەمەن و ل
ھندەك دەولەتىن ئەقىقى. ل دەستېكىن خودان
ھەست ب خوشى و چىتى و خافىن و دل
دەۋىچەن دەستكەن ب سىستبۇونا ھش و بىران
و كىمبۇونا ئاگە ڇخو بۇونى و سىتى و خافىن و دل
ڇخوارنى رەشبۇونى. ب كارئىنانا قاتى بو دەمەن
درىز خودانى تووشى شاقىرى (تىكىدانى ھەرسكەن
خوارنى) و داۋاداپۇونا مىلاكا رەش و لاوازبۇونا
سېنىسى دكەت.

روندىك باراندىن ۋە نەدويرە ل دووماھىن خودان
گىان خو ۋە دەست بىدەت. ھەكەر ھات و ھەشىش
ھاتە داعويران ل شوبىنا ھەلکىشانى دېتە ئەگەرا
ئازريانا دەزگەھىن ھەرسكەن و زكچۇون و گەڭىرىن
دۇوار (تقلصات شدیدە). دىسان سەنگا لەشى
دېئىتە خوارى.

ترياك (ئەفيون):

ئەقە شىرەكە دھىتە بشافتەن ۋە روهكى خشخاش
ب رىكا كەلاشتىن تېڭلى كەسلىن توڭىمى وى. ۋى
شىرى ھەزمارەكە كەرسىتەيىن كىمياوى دنافدا ھەنە
كۆپتەيا وان دھىتە ب كارئىنان ل بوارى نۇۋەدارىن
بو گەلەك مەرەمان وەك تەنەكىندا ۋانان و سىستكەن
كۆخكى بەلن گەلەك جاران ب دىزى ۋە دەگەھىتە
بازان و ب شاشى ۋە دھىتە ب كارئىنان وەك بىن
ھوشكەر. ترياك دھىتە وەرگرتن ب رىكا دەقى
يان ب رىكا دەرزىيان پىشى بشافتەن وى دئافى دا و
ھندەك جاران دويكىلا وى دھىتە ھەلکىشان.

ل دەستېكىا وەرگرتا ترياكى مەزى دھىتە
ھشىاركەن و زوخاندىن، بەلن پىشى ماۋەيەكى
خودانى سىت و خاڭ دكەت و خەوا وى دېئىتە
و ھىز و قەزەنلىن وى كىم دكەت و دلىن وى ڇ
خوارنى رەش دكەت. مەزنترىن زيان ڇى فېرېبۇونا
مروقى بىن ۋە كەرسىتەيە و دئەنجامدا ئىدمانە كو
ھەكەر كەسەك توشبوو و دەف ڇى بەردا ھندەك
نىشانىن دۇوار و گران لىسر دىار دىن وەك بىئەنۈنە
بەردەۋام و دەن ھاتە خوار و ئازريان و لەرزاين و
تىكچۇونا زەقەكان و دلرابۇون و زكچۇون و كىمبۇونا
پەستاناخوينى و نەدويرە خودان بىرىت ھەكەر زوى
نەھىتە چارەكىن.

كوكا:

روهکەكە ل گەلەك جەن ل جىھان دھىتە
چاندىن ب ئاوايەكى نەياسايى، بەلگىن وى دھىتە
جوبىن يان بشافتەن دناف چاين دا يانزى دھىتە
ھشىكەن و تىكەلەكەن دگەل تويتنى و دويكىلا وان
دھىتە ھەلکىشان. دىسان ئەو بەلگ جاران دكەنە

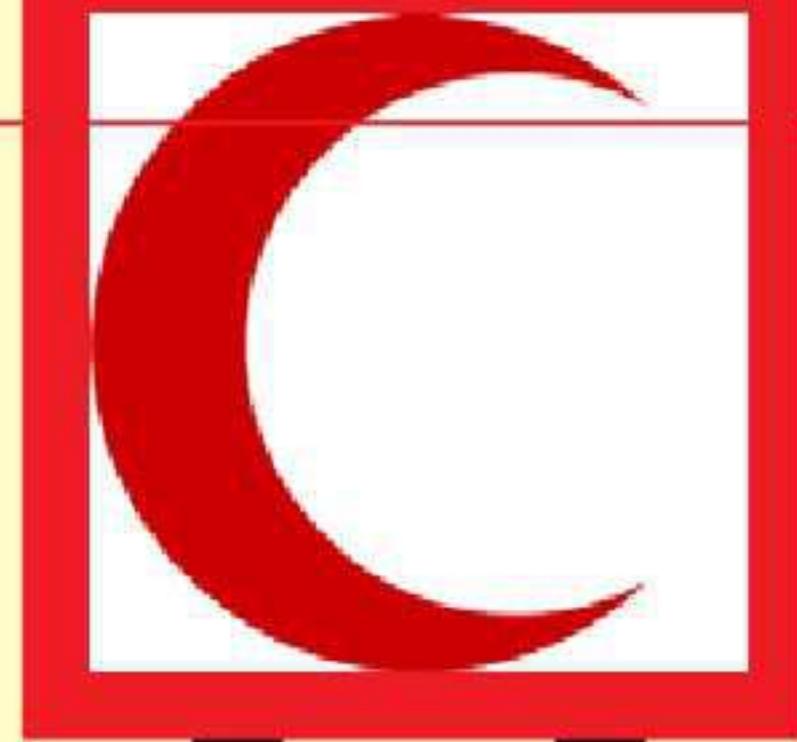
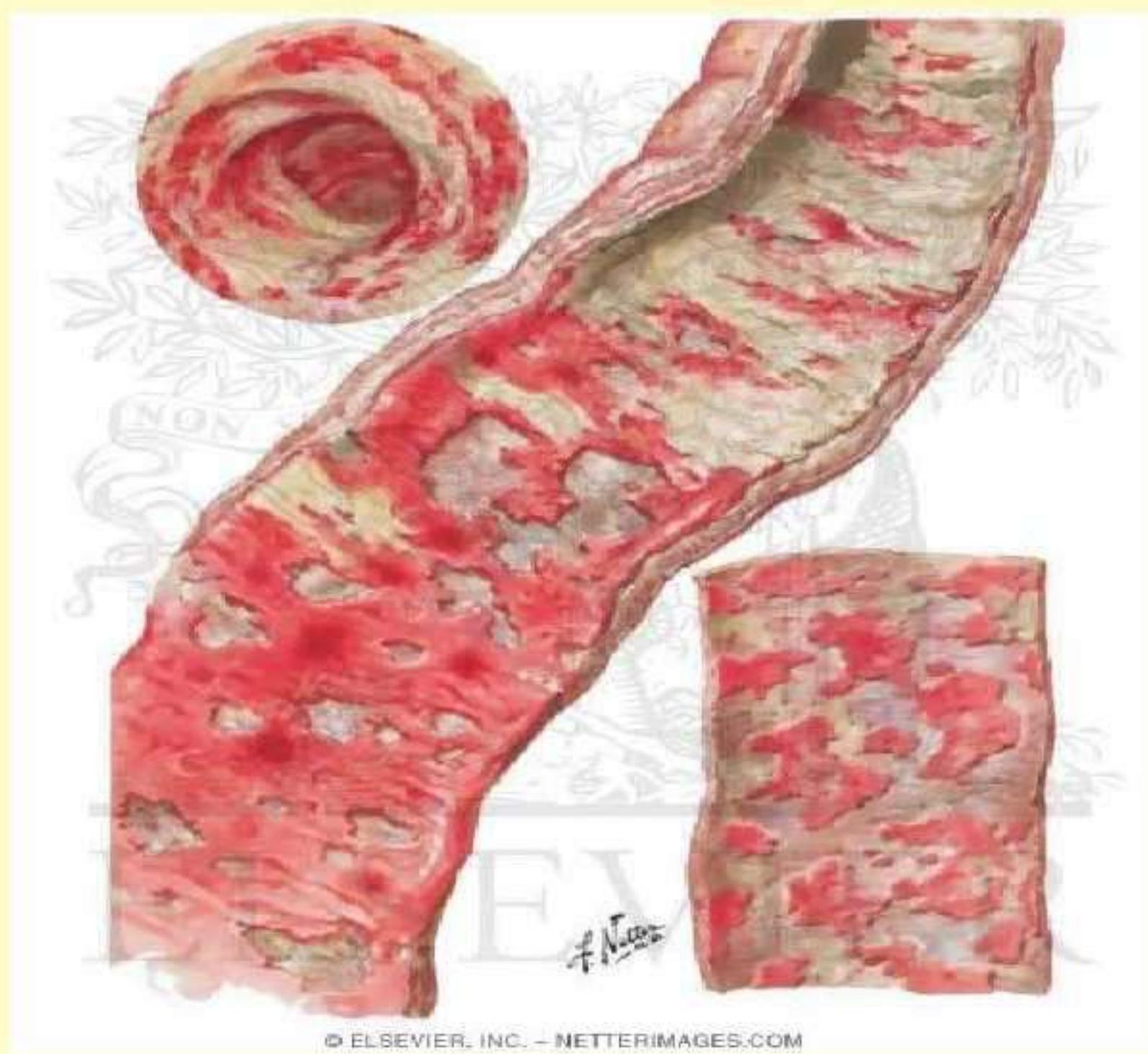
نۇوچەيىن زانستى

بىقەلەرزا ژاپونى ئاخا وى دخشىنىت

تورا زىزەقانىا ئەردىنى ل جاپانى ئاشكراکر كۆ ئەردى جاپانى پشتى بىقەلەرزا دوماهىكى هاتىه خشيان و كنارى جاپانى بەرهە روزھەلاتى فە چۈويە ٤ متران. ل ھەمان دەم دەھىتە هزرىرن كۆ ئەختەرى ئەردى هاتىه بادان ژ مىحۇھەرى خو ١٦,٥ سىم لە وما تەپا ئەردى دى پىچەك زوپىر زقريت و روز دى كورتىر بن ١,٨ ملىون پارچە ژ چىركەكى.

دەھىتە زانىن كۆ ب ھەقرا دگەل بىقەلەرزا جاپانى پىلىن تسونامى يىن ب ھىز ل دەقەرا سىنداي ژ كنارى جاپانى دان و ئەو دەقەر وىرانكى.

نوژداری سیلاف

دگهنه ئاشکى ((معده)) دى دەست ب زىدەبوونى كەن و ددويفشا دى ژەھرىن خو بەردهنه دناف روېچىكاندا و دى بىنە ئەگەرا هەودان و كولبۇون و ۋەپروتكا دیوارىن وان كۆ دئەنجامدا زكچۇونە كا دژوار ب ھەۋرا دگەل كەفى و خويىنى پەيدا دىيت. ھەكەر زكچۇونى چەند روزەكەن ۋەكىشا نەساخ دى تۈوشى ھشکبۇونى بىت ((نەخاسىم زاروک و دانعومر)) كۆ دئەنجامدا دى كەفيتە مەترسيا مرنى ھەكەر زوى نەھىتە چارەكىن.

نەساخى دەھىتە دەست نىشانىكىن ل تاقىگەھى ب ھارىكاريا پىشكىندا پىساتىا نەساخى كۆ بەكتريا و سورخروك و سېى خروك دنافدا دەھىنە دىتن.

چارەكىن:

۱- قەرەبوبۇكىندا لەشى نەساخى ب ئاف و خوييان ئەھىن ھاتىنە ژ دەستدان ب رىكا زكچۇونى.

۲- دانا دەرمانىن دىرى بەكتريا ھەر ل دەستپىكى نەساخىن.

۳- دانا دەرمانىن دىرى زىدە لەقىنا روېچىكان و ڈانىن زكى.

((ئىنتەمىبا-entamaeba)) و ل دويىش راپورتە كا نوى دەھىتە زانىن كۆ ھەرسال ل دورىن ۱۴۰ مiliون حالەتان ل جىهانى روى دەمن و پرانىا وان ل جىهانى ھەۋارىن و نىزىكى ملىون كەسان گىانى خو ژ دەست دەمن.

نەساخى پىر يا مشەيە ل وەرزى ھافىنى و ل دەمىن كارەساتان مينا ليمستان، دىسان ل خىقەتگەھىن ئاوازە و پەناھنەدەيان، و ل كومەلگەھىن ب قەرەبالغ و ل سەربازگەھان و ل خوينىنگەھىن زاروکان. نەساخى بەلاف دىيت ب رىكا پىسبۇونا ئاڭا ۋەخوارىنى يان خوارىنى يان كەسكاتىن وەك كەزەفس و خەسان كۆ پىساتىا نەساخە كى گەھشتىن و باش نەھاتىنە شوېشىن. مېش و موران ژى دەست دگەل ۋەكەھاستا نەساخىن ھەيە. بەكتريا نەساخىن دكارىت بىنىت ساخ دناف خوارىن و ۋەخوارىنىن پىسبۇوسى دا بۇ ماۋەپىن چەند روزەكەن ھەتا چەند حەفتىيە كان نەمازە ل سەقايانىن گەرم.

نىشانىن نەساخىن:

دەمما ھەزمارە كا بەكتريا شىگىلا

دېزانترى

دئاشتى عەبدۇلھەكىم

نەساخىيە كا توند و دژوارە ھەقرويشى روېچىكىن زراف و بىن ستورى دىيت و دیوارىن وان كول دكەت و دىيتە ھۆيى زىدە لەقىنا وان دگەل دەركەتىنە كەفى و/ يان خويىنى دگەل پىساتىن. ئەگەرا نەساخىي يان نىشەكى بەكتريانە دېئىزنى ((شىگىلا- shigella)) يانزى جورەكى گىاندارىن ئىكخانەيە دېئىزنى

رونالدوی جیهان همه‌می خه‌مبارکر

یاریکه‌رئ بناڭ و دەنگ يى بەرازىلى (رونالدو) ئىكە ڙوان یاریکه‌رئن ھەرە زىرەك و لىھاتى كوشىيى بىيىتە ئەو یاریکه‌رئ جەن خۇ دنافا ھەمى دلا دا بکەت و پترين رىزرا پشتەقاندا لدور خو خرفە بکەت و نافى خو وەك سىتىرىدەكى گەش ل ئەسمانى تەپاپى يى جيھانى تا ھەتايى بھېلىت گەش.

یاریکه‌رئ بناڭ و دەنگ (رونالدو) كوب (شۇويشە) يى بەرنىاسە، د ڙيانا خو يى تەپاپى دا دىروكەكى پرى گەش لدويف خورا ھىلا و بو نموونەكى ھەرا بەرز كو گەلەك ياریکه‌رئ دن بو خو وانا ڙى وەرىگەن، لى دەن داۋىيىدا و د كونگرەيمەكى رۇژنامەقانى دا ل بازىرى (ساوپاولو) يى بەرازىلى و د بىريارەكى نەچاھەرىكى دا بضمەرمى و ب چاھىين قىزى رونالدەك ب ھيلاندا ياريا تەپاپى جيھان ھەمى دگەل خو گرياند، پشتى هيڭى (رونالدو) بو مانشىتى ھەمى كەنال و گوڤار و روژنامىت وەرزشى يىن جيھانى وەمر راگەھاندەكى ڙى ب گوتىنەكى خەمباريا خو بو ۋى روْزى دىار كر و ھەرودسان چەندىن ياریکەر و راهىنەر و مەزىنە پەرپرسىن جيھانى ڙى ھەر ئىك بگۈرە حەزىزىكىندا خو بۇ (رونالدو) يى بو كەنالىن جيھانى ئاخفتىن و گوتىن:

ھەلبازارتىن ئەرەننىن: (تا نوكە ڙى من ئەو بەرگىيكار نە دېتىھ يى بشىت ھېرشا رونالدوی براوەستىت).

(رونالدو ھەمى دەما باشتىرىن نموونە بۇ، بو من و ھەر دى وەسما مېنیت).

- سەمير نەسرى، ياریکەر ئەلبازارتىن فەنسا و يانا ئارستان يا ئىنگلەزى: (رونالدو ڙ ھەمى لایانقە باشتىرىن ياریکەر بۇ، ئەو یاریکەر بىجەئىنانا خەونان بۇ).

- ماسيمو موراتى، سەرۆكى يانا ئىنتىر میلان يا ئىتالى: (نەخۇشتىرىن روْز د ڙيانا مندا ئەو روْز بۇ دەمنى رونالدو يارى ھىلاي، ئەو باشتىرىن ياریکەر د مىزۇوپا ئىنتىر میلان دا و چ جارا ڙىير ناكەم).

- پۇتراگىنىو، سىتىرا بەرى يى ھەلبازارتىن ئىسپانيا و يانا رىال مەدرىد يا ھەمان وەلات: (رونالدو باشتىرىن ھېرىشىبەرە من د ڙيانا خو دا دېتى، ئەگەر ڙېھر ھنگافتى نە بۇ ئەو دا جيھانى تەپاپى ل سەرتلا خو (زېرىنەت).

- ئەلىكس فېرگسون، راهىتەر ئىسپانى ياندا مەنجىستەر يۇناتىد يا ئىنگلەزى: (رونالدو ئەو یاریکەر بۇ يى ھېشتا دلى من دويفرا كو يارىن بۇ يانا مەنجىستەر يۇناتىد بکەت).

- كريستيانو رونالدو، سىتىرا ھەلبازارتىن پورتوگال و يانا رىال مەدرىد يا ئىسپانى: (ئەز گەلەكى خەمگىنە بۇ چوونا قارەمانى خو كو ئەو ڙى رونالدو، باوهەنەكەم جارەكى دى ياریکەرەكى وەكى رونالدو ڙ دايىك بېت).

- رونالدىنەو، ياریکەر ئەلبازارتىن بەرازىل و يانا فلامينگو يا ھەمان وەلات:

- خوان رىكىيامى، ياریکەر ئىانا (بۇكاچونىورس) و كاپتنى بەرى يى ھەلبازارتىن ئەرەننىن: (رونالدو نە بىتى بۇ بەرازىليا بەلكو بۇ ئەرەننىيە ڙى جەن شانازىن بۇ).

- تەندىرىس ئىپسپانيا و يانا بارشەلۇندا: (پىدقى يە سۈپاسيا رونالدو بکەن، چونكى رونالدو تامەكى ئىكجار مەزىن پېشىشى ھەمى يارىكەرین جيھانى كرپۇ).

- رىكاردو كاكا، سىتىرا ھەلبازارتىن بەرازىل و يانا رىال مەدرىد يا ئىسپانى: (مەزىتىرىن شانازى من د ڙيانا خودا دېتى يارىكەن بۇ دگەل رونالدو، چونكە رونالدو گىرنىزىن ئىخستبو سەر لېڭىن جيھانى ھەمىن).

- سىسىك فابريگاس، ياریکەر ئەلبازارتىن ئىسپانيا و يانا ئارستان يا ئىنگلەزى: (رۇزا چوونا رونالدو ھەناف جيھانى تەپاپى رۆزەكى رەش و خەمگىنە بۇ جيھانى تەپاپى، من د ڙيانا خو ھەمەن دا ج يارىكەرین وەكى رونالدو نە دېتىنە و نايىنم ڙى).

- كەريم بنزىما، ياریکەر ئەلبازارتىن فەنسا و يانا رىال مەدرىد يا ئىسپانى: (ئەز گەلەكى خەمگىنە بۇ چوونا قارەمانى خو كو ئەو ڙى رونالدو، باوهەنەكەم جارەكى دى ياریکەرەكى وەكى رونالدو ڙ دايىك بېت).

- رونالدىنەو، ياریکەر ئەلبازارتىن بەرازىل و يانا فلامينگو يا ھەمان وەلات:

شىرىن كەتەلۇنىا، يانا بارشەلۇنا

يانا (بارشەلۇنا) يانەيەكا ئىسپانى يە و ئىكە ژ وان يانەيىن ھەرە زىرەك و بناف و دەنگ د جىهانى دا كۆشىيى تاڭى خو وەك سىتىرەكە گەش ل ئەسمانى تەپاپى يە جىهانى بخەملىنىت.

ل چەرخى (١٩) ئى دا كەسەكى ب رەگەز سويسرى بناقى (خوان گامبر) و ھندەك ھەۋالىن وى، ل بازىرى (بارشەلۇنا)، ل ھەرىما (كەتەلۇنىا)، كۆ دەكەقىتە وولاتى (ئىسپانيا) يارىيەك دىكى، كۈل وى سەردەمى ئەف يارىيە تەبا بناف و دەنگ بۇ ئەو ژى يارىا تەپاپى بۇ و وەكى ھوين دىيىن ئەف يارىيە نەما يە گەشتىرە چ ئاست.

ل (١٨٩٩/١١) ئى (خوان گامبر) برياردا كۆ يانەيەكى دابىھەزىرىنىت بناقى يانا (بارشەلۇنا) و ژ خەمخورى و زەممەت و بىزاقىن وى يىن بەردەواام يانا (بارشەلۇنا) ژ دايىك بۇو، لى تا ئەف يانەيە شىايى خول سەر پىتىا بىگرىت و وەك يانەيەكە ئىسپانى ھاتىھ دامەزراىدىن (خوان گامبر) و ھەۋالىن وى قوربانى ب گەلەك تىستان دا، ژېھر وى يەكى (خوان گامبر) ب سەروكانيا يانا (بارشەلۇنا) دەھىتە نىاسىن.

ئىكەمین يارىكەرىن يارى بۇ يانا (بارشەلۇنا) كرى ئەف يارىكەرە بۇون: (جولترى وايد، لويس دى ئاوسو، باريمو تورادىس، ئاوتۇ گوتىرى، ئاوتۇ مويار، ھىزىك دوكان، بىرى كابوت، كارلوس، جوزيف ليوبىت، خوان بارسونز، ويليم بارسونز)، ھەرۋەسا گەلەك سىتىرىن دن يىن بناف و دەنگ د جىهانى دا يارى يە بۇ يانا (بارشەلۇنا) كرى، وەكى: (دېيكو مارادونا، روماريو، يوهائين كرويف، پاتريك كلايچەر، رىقالدو، رونالدو، لويس فيگو، رونالدىنھۇ، ئىتو، تىرى هىنرى، ئىبراھىمۇچىق و راهىنەرە نەما يېپ گوارديولا . . . هەت).

ناسنامە:

دەستكەفتىن يانى:

- قارەمانى خولا ئىسپانيا (٢٠) جارا.
- قارەمانى كاسا شاھن ئىسپانيا (٢٥) جارا.
- قارەمانى كاسا سوپەر يە ئىسپانيا (٩) جارا.
- قارەمانى كاسا يانىن ئەوروپى، يوروپا لىگ (٥) جارا.
- قارەمانى خولا يانىن ئەوروپى قارەمانىن خولا (٢) جارا.
- قارەمانى كاسا سوپەر يە ئەوروپى (٢) جارا.
- قارەمانى كاسا يانىن جىهانى (١) جارا.
- يانە: بارشەلۇنا.
- ولات: ئىسپانيا.
- ھەرىم: كەتەلۇنىا.
- بازىر: بارشەلۇنا.
- دامەزراىدىن: ١٨٩٩/١١.
- سەروك يانە: ساندرو روسىل
- راهىنەر: يېپ گوارديولا
- جاکىن يارىكەرا: سور و شىن سەرەكى، زەر و رەش يەدەك.

ذخیرین ب قہلمن حبری

$$(\xi - \bar{\xi})$$

و ههڙيڪهرين پياسين دريئر و عاشقين ههڀئي، دئي ههبوونا ته بلند نرخين.

سنیعہ تکاری

تاشنی هه ر ڙ بچوپیکاتین مروف دگهه دا مهزن
دبيت و دبیته کليلا سه رکه تنا مروفی هه ر که سه ک
خودانی ڙيانا خو يا تایيه ته، ڙيانا تایيه ت ڙی بر امانا
hee که سه ک خودانی هز روپیرین خوه بیت و مروف
ملکه چی که سئ نه بیت، هه ر که سه کی بازیره کی خهونان
(يوتوبیا) يه ک دگهه دا مهزن دبیت و هندہ ک ددریزیا
ڙيانا خوه دا دگهه نه ڦی یوتوبیا ی ڦی و دشین جهی
خوه دفی بازیری دا ئاکنجينا خوه په یداکه ن ج ئه و
جهه ته مامکرنا خاندنا وي بیت یان پله و پایه ک
بیت و بگه هیتی یان ڙی ټومیندہ ک ددلی دا هه بیت
و حه زدکه ت ئامانجا خوه بهنگی قیت ئه گه ر ئه م بو
په یدا کرنا پارچه یه کا جهی دوی بازیری خهونان دا
کاربکه یں دفیت مه جوره سنعه تکاری یه ک هه بیت تا
بگه هینه وئی ئامانجی ڙيان هه می پیدفی سنعه تکاری
یه و دفیت مروف ڦبو کاربکه تا دئاخفتني دا و
دگوتار خاندنه کندا و کومبوونه کی و سمناره کی دا
و دیداره کا تله فزیونی و یان ٺقیسینه کی و دفیت
مروف جوره سنعه تکاری یه ک بکار بینیت دا بشیت ڙی
ده رحه ق وئی بیروکه یئی ده رکه یه کیت یا وي بقیت کاری
تیدا ئه نجام بدھت. ڙيان هه می بقی رهنگی په یدا
بوویه و ئه گه ر ئه م ڙ دویر و نیزیک لجیهانا ئه فرو
و بووری بنیرین دی بینین هه می که سان سنعه تکاری
بکارئینا یه بو خوش گوزه رانیا خوه و سه رکه تن و
دا که تان سه رکه تن ڙی ڏچاوانيا بکارئینان و حه ڙیکرنا
مروفی یه بو وي جوره سنعه تکاری ڙبه ر هندی ڙی
باوه ریبوون و پاقڑی ڙ مه رجین گرنگه یین حه ڙیکرنا،
hee بقی رهنگی ڙی مروف دھینه پولینکرن بو هه ڙار و
زه نگینی و خاندھقای و نه خاندھقای و پلو پایه په یدا
دبین و ئه گه ر ئه م سنعه تکاری یه که یئه پیغه ر ڙی بو
پیشکه تنا مللہ تان و کومه لگه هن خوه بیخینه دلاین دی
ین هه ڦکیشہ یئن دا هینگی ئه م دی زانین ئه م چهند
کومه لگه هن لاسایمه رین و چاھلیکه رین هه ر گوھرین و
پیشھاتا مه بو خوه بغلی زانیه و ئه م نه شین بخو تام
و چیڑی ڙی و هربگرین و ئه م نه شین چ گوھرینان ل
سه ر بکه یئن و ئه م نه شین چ گوھرین و به هر مهندیا
ڙی تیدا بکه یئن بوجی ڙبه رکو نه به رهه من ده ستین وي
و هزر کرنا وئی یه ڙبه رکو سنعه تکاری نه یا مه بويه.

عبدالرحمن بامهرنى

ئى كابانىيەن ناڭ مالى نە؟ ئەگەر ئەقە ھەمى ژى
بەشدار بن دخواندى دا، رېزىا ھەر تەخەكى ژى چەندە
كۆ دشىن مفای يان تامى ژ نېسىنا وي وەربىگەن.
ئەھ ئالۇزىيە نە بتنى يان روزنامەنېسى
يابان ھونەرمەندى يە، بەلكو يان خودان ھەمى كار و
پېشەيانە، ئەگەر ژى بو ئىلە خال ۋەدگەرن، ئەو ژى
مە بىپورى و تايىەتمەندى پەيدا نەكەرىيە. كوردان ژى
ژ مىزە گوتىيە (نانى بىدەف نائېتى)، يان كۆ ئەڭلە
سەرى بتنى ژبو وي چەندى يە ئەگەر كەسانەك بىزىت،
تو دىج بوار دا دنېسى و تە تايىەتمەندى د چدا ھەيە،
دا بىزىم ژېرکو بابهەت و ۋەكولىنىيەن مە بىن جەڭلىكى،
نامىن كولىزىا و ماستەرى و خاندىنەن بلند كار پىتاھىتە
كىرن و مە كەسىن تايىەتمەند نەبووينە بىقاۋارتىا كاران
راپىن! ھىنگى دى روزنامەنېسى جەن ۋەكولەرى جەڭلىكى
گىرىت و نۇزىدار دى بىتە سىاسى و سىاسى دى بىتە
بەرپىرس و خودانى بىرىارى و ھەمى قشت دى ئالۇز بن،
ھىنگى نېسىر ژى نەچار دېيت ۋالاتىان تىرى بىكتە،
تىرىكىرنا ۋالاتىان ژى دى پەرتوكىن وي ل سەر رەفاتكىن
پەرتوكخانا مېنن تۈز گىرتى.

پو میں کن

ژبلی میله کن، نزانم بیژم خانم یان خاتین یان
ژن یان ئافرهت، ناھن ته ههر ج بیت و تو ب ج
بھئیه گازیکرن، من وینه بین ته بین دسەری خوه دا
ھەی و تو گەلەك یا نازکى و ژ وئى نازکىن شاعر
بته دېیژن و ھونەرمەند ته وینه دکەن، دکەنە تابلو
و شانو و ستران و شاعر ژى وینه یان ب پەسنا ته
دئافرینن. ل بەراھین تو ژ خەيالەکى پەيدا ببۇيى و
تو یا دىيە پەيىش و ئەز ھەمى تىشى خوه ژ پەيچان
دەست پىدىكەم، ژ پەيىش ژى تو دېيى و گەريانىن من
دېن، نېسىنېن من دېن، جوانى و گەشىنى و روناھى
و وینه و تابلو دېن. پەيىش ژى ھەمى تىشەكى دکەنە
راستى، بىگە ل دەستپېكىن پەقىنا ئىكىن پەيدابۇيە و ژ
ئەگەری وئى پەقىنى عەرد پەيدا ببۇيە و ژ عەردى ژى
ئادەم پەيدا ببۇيە و پىن ته ب پىن وئى فە عەرد ماچى
كىرىيە، ماچىكىدا ته و ژ مېياتىا ته، چىا و سىلاڭ و
كۈول و بالىنە پەيدا ببۇينە و ژ وئى جوانىنى ژى بىتى
ته ياخوا راگرتى و تو دكەقىيە سەر بەرپەران و دەھىيە
ئەرشىفىكىن. تو ژ پەيىش ياخوا ببۇيى و ب فرچەي ياخوا
ھاتىيە وینه كىن و ب ئاوازىن بالىنە یان ھاتىيە ستراندىن
و تو دىيە ھەبۇنا خوه دېرسقىنا سېرلان دا راگرى

عهقالیت

لپیرا منه، دنڅیسینه کا خو دا من ئاماژه بوي چهندی دا بورو، مه پشتی سه ره لدانی ب عه قلیه تا چیا یعنی ریبه ریبا خوه دکر و ژوی عه قلیه تی ژی، ئهم نه شیا ین خوه زوی دگه ل دوره هیلى ب ګونجینین. ئه گه ر نوکه ژی ئه م به راوردیه کی دگه ل عه قلیه تا به ری سه ره لدانی و پشتی سه ره لدانی دا بکه ین، ئه گه ر دروسته بیڑین به راوردیه کی دگه ل عه قلیه تا ئهوا ئه م ژ باب و با پیرین خوه و ژ که لتور و ره و شت و تیتالین خوه هنېر بوبوینی، دگه ل ئه ٹا نوکه ئه م دېشکه تا نوکه جیهان ګه هشتین دا بکه ین، کو که نالین عه سمانی جیهان بچویک کریه و ئینایه دهه می خانیبیان ٿه. ئنته رنیت، کو دئیک سات دا تو دشی روزه هلات و روزئافا یین جیهانی بگه هینیه ئیک. ئه م دی دوو دوره هیلىن ژ ئیک جودا هه مبیز که ین، ئه م دنافبه را هه ردوان ژی دا دهلا ویستی نه و ئه م نه شیا ینه ئهوا لدھف مه هه می خوه ژی رزگار بکه ین، نه ئه م دشیین ئهوا هه می خو دگه ل دا ب ګونجینین! ژ فی هه فکی شه یی ژی، ئه م بترس ل هه ردوو حاله تان دنیرین. ئه م هزر دکه ین، ئه گه ر مه خوه ژ رابردوین خوه ڦه هیلا، ئه ڦه مه که سایه تی و ره و شت و تیتال و باومريا خوه هه می ژ دهست دا، ئه گه ر مه خوه دگه ل دوره هیلى ژی گونجاند و ئه م تیدا سه رنه که ټین، ترسا مه ئه م بینه پیترانک و هینگی ترسا مه ژوی چهندی په یدا بیت، ئه م دوباره نه شیین خوه دگه ل رابردوین خوه ب ګونجینین ٿه.

ترس و باومرينه بونوون بخو و پهيدابوونا ههقدڙين
ددهرونئ ههـر کهـسى دـا يـه؟! جـئـهـوـهـوـهـ دـگـهـلـ
رابـرـدوـيـنـ خـوهـ وـ پـاشـماـوـيـ خـوهـ بـيـ هـزـرـىـ بـڙـيـتـ، جـ
ئـهـڻـ کـهـسـيـنـ حـهـزاـ خـوـ گـوـهـرـيـنـ هـهـيـنـ. هـهـرـدوـوـ دـ
باـزـنـهـ يـهـکـيـ دـاـخـسـتـيـ دـاـ دـئـلـاـوـزـنـ وـ دـئـيـكـ دـهـمـداـ دـبـنـهـ
چـاـقـدـيـرـيـنـ ئـيـكـ وـ دـئـهـنـجـامـداـ هـهـرـدوـوـ دـبـنـهـ مشـهـخـورـ
يانـ کـوـ هـهـقـدـڙـيـاـ دـدـهـرـونـيـ وـانـ دـاـ هيـشـتاـ زـالـ، نـاهـيـلـيـتـ
کـهـسـيـنـ بـهـهـرـهـمـهـنـدـ پـهـيدـاـ بـيـنـ.

نہیں

تاشی ژ هەمیا پىر نېپىسەرى ئالۇز دكەت،
دەما دەست دەدەتە ھەر نېپىسەنەكى پىيار دكەت كا
خاندەقانى وى كىيە؟ ئايا ئەوئى بۇ دنفېسىت رەوشەنېرەن،
سياسى نە، قوتابى نە، رېقەبەرەين دام و دەزگەها و
فەرمانبەرن يان ژى ھاولاتىنە و ئەگەر ھاولاتى ژى
بن ئەوچ تەخىن جەڭلىكى نە، مەزن، گەنج، سەنيلە يان

دەمما ۋىيان ڙيانى تارى و پروى ترس دكەت

زىزەرەاتىيەت چقاکى

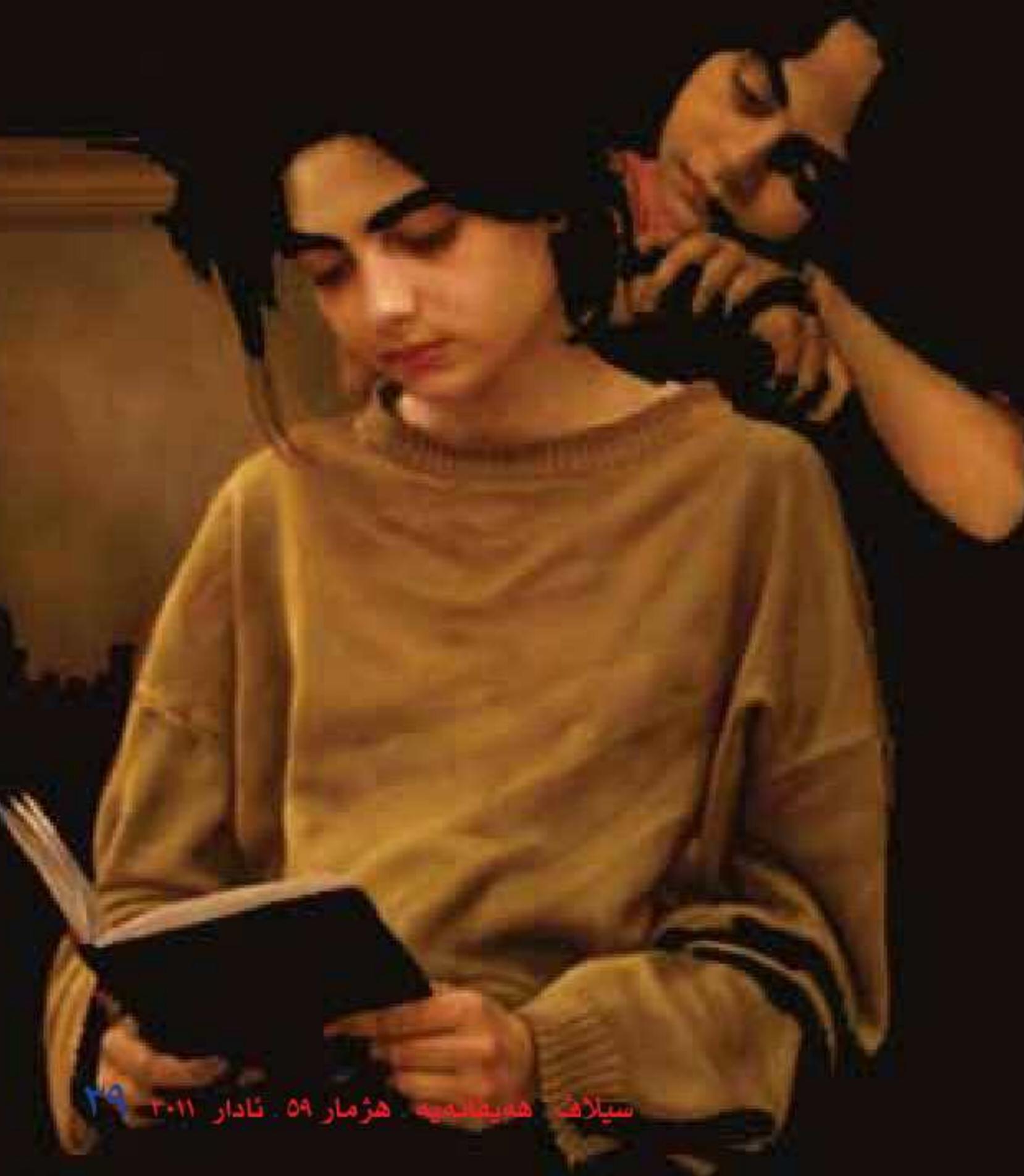
لەپلا لەزگىن

يى خراب با دا شىم ڙنها و پاشدا قەتىم
بەلى مالباتا وى هەممو دگەل مندا ياخربا
و روژ بۇ روژى خراباتر ڙى لىدھىن، بەس
نوكە هەممو هيقى و ئومىدىن من كورى من
و هيقىا منه كو روژەكى ئەق مالباتا ڙى من
بگەن و بۇ من باش باشىن و دا كو ڙى
ڙيانا تارى و ب ترس خلاس بىم.

هزر دكەر كو دى هەر باش بىت بەس هەر
وهى خويە و پشتى بورينا دەمەكى خودى
كۈرەك دامە و من وەسا هزر دكەر كو ئەقە
دەرگەھى روناهيا ڙيانا منه و دى ھەقزىنى
من بۇ من باشتى لى ھيت و ئىدى ڙيانا من
دى ھيتە گوھرىن لى پشتى كو بوبىه باب ڙى
ب مخابنېڭ دېئىم هەر وەكى خو بۇو و
خراباتر ڙى ليھات و هەكە ئەو ب تىن ڙى

دەمما ۋىيان پەيدا دىيىن كو چاق
تارى دىن، لەورا ب قى شىۋىي ڙنەكە كا ھىشت
د تەمەنەكى كىم دا دىيىتە قوربانى ئەقينەكى
و ب قى رەنگى بۇ مە باس ڙى سەرپەتەتىا
ڙيانا خو ياخربا دكەت.

ئەس ھىشت كچەكى كىم تەمەن بۇوم
ب نافن (ن،ر) گەلەك كار و كريار هەن
كۆ دلى مروقى ڙى هەر تىشەكى و ڙيانى تال
دكەن و هەر ئەو ئەگەرن كو دىنە بزاڭەك
بو خوكوشتا مروقى و رەقىن ڙى قى تارىياتىا
ڙيانى، دەمەك بۇو من گەلەك حەز ڙ
كۈرەكى د تەمەن خودا دكەر و ئامادەي هەر
جورە خو گورى كرنەكى بوم ڙى پىغەمەتى وى
لى ڙى بەر تارىشە كا ڙىشىكەكىشە و ڙى بەر
چەند ئەگەرەكان ئەم ڙىكەم بۇين بۇ ماوى
سالەكىن ج پەيوەندىيەك دناقبەرا مەدا نەما
و مە دگەل ئىل ڙى نەدائخت، بەلى ڙى بەر
حەزا وى كورى يا زىدە من دىت روژەكى
خويشكا وى هاتە مالا مە و ڙى من خاست
كۆ دەلېقەكى دىتى بەمە براين وى و گونە
من بەس تو جارەكى دىتى ڙى براين من بزقەرە
تە ج ڙى مە دېئىت ئامادەنە بۇ تە ئەنجام
بەمەن و ئەو بۇ جارەكى دىتى من دلى خو بۇ
قىانا وى كورى قەكر و بۇ دەمەكى كىم مالا
وان هاتە ئاف مالا باين من و ئەز بۇ كورى
خو خواستىم و مالباتا من ڙى رازى بۇون ل
سەر وى زەواجى و ئەز دامى، ل دەستپېكى
ھەقزىنى من گەلەكى باش بۇو هەتا چەند
ھەيقىن بەراھىكى و پاشان ڙى بەر چەند
ئەگەرىن ب وان قە گىرىدای گەلەك و
گەلەك دگەل من دا هاتە گوھرىن و خراب
بۇو و ڙيان ل بەر من تارى و تال كر
ھەر وەكى ئەز د جەھەنەمى دا بىم و ئەز
ڙى هەر خوشىيەكى ب كىلومەتران دوركەفتىم
و و زەلامى من نەدەپلا بچەمە مالا دايىكا
خو وان و ئىدى هەممو مروقىن من ل من
كىن، بەس هەر من ڙى ل دويىش درىز دكەر
و دشىام زال بىم ل سەر خو و من وەسا

كارتىيەرنا فلەمین سكى ل سەر دەرۋونى گەنچان

دھوك: شىلان عەبدۇلەنمەناف

چەندىن جاران مە وەكى ستافى كۈۋارا سىلافلە ئەف مۇزارە شروغە و گەنگەشە دىرى و گەلەك جاران زى ل رېكىن چارەكىنى دىكەرىيائىن، لىن ھەردەم ئەم دەدەست قىلا دەماین، لەم مە بىھەر دىت كۆ پەيامنۇرا ھېزىش شىلان خانى كۆ دويىچۇونەكا ژىوارى و زانستى لىسەر ھى مۇزارى بىھەت و ل دوماھىيى ئەف رېپورتاژا رېبىك و پىئىك لىن ھاتە بەرھەم سىلافلە.

٢٤ سالىھ دېبىزىت: ل دەدەست پىئىكىن وى ھەمى شەقان و پىشى دەمۇرمىرى ١٢ ئى شەقىن بى رېكاكى سەتەلايتىن تەماشەي فلەمین سكى دىرى، لىن نوکە تەماشە ناكەت، چونكى بى دىتتا وى تەماشە كىرنا وان جورە فلەمان خەموكى ل جەم وى پەيدا كرىيە.

فلەمین سكى گەلەك ب ساناهى كەفتىيە و ھەر ب ھى رېكىن ھەندەك گەنچىن مە تەماشەي فلەمین سكى دىكەن، لەمۇرا مە ودى كۈۋارا سىلافلە ب فەر دىت رابپورتەكىن ل دور ھى مۇزارى بەرھەف بىكەين و چەند دىتتن و بوجۇونىن جودا وەربىگىن.

ل دەستىپىكىن ھاۋىزىن كەچەكە تەمەن

ھەر چەندە تەماشە كىرنا دىيمەن و فلەمین سكى ژ لايى ئايىنى قە حەرامە، و ژ لايى جەقاڭى قە ژى تىشەكى خرابە و باش نىنە، لىن ب پىشىكەفتىن تەكنولوژىيائىن، ئەقىروچ ب رېكاكى ئامىرى موبايلى، يان ئىننەرنىتى، يان ب رېكەن ھەندەك كەنالىن تىقى يان، كۆ دەتايىبەتن ب پەخشىرنا وان فلەمان، ئانكۆ دىتتا

و دەرروونى ھەيە و مەرۋى توشى لاوازيا سکسى دكەت ل پاشەرۇزى و ل سەر ھەر دوو رەگەزان، و نەشىن ب رەنگەكى باش ب رولى خو يىن دروست رابىن.

ھەرەسە سكس وەك حەزەكا پىندقىا ژيانى يە، ئەف حەزا ھەنى ل دەف ھەمۇ خودان گىانان ھەيە، بەلنى پىندقىيە ب رەنگەكى دروست قى حەزا ھەنى تىر بکەن و جڭاڭى مە ژى يىن گىرىدایە ب ھەنەك تىتالان فە، پىندقىيە رىز ل وان تىتالان بھىتە گىرتىن.

دەمما كۆ زەلام ھىش د ژىيەكى گەنج دايىت و ۋان فلمان دىينىت و ھەقزىنا وي ژى نەشىت يَا پىندقى ل گور ۋان فلمان بو بکەت د ھەنەك دەمان دا بەردان و ژىك دويىركەفتەن دنابېھرا خىزانان دا پەيدا دبىت، ھەرەسە ب كارئىنانا ھەنەك كارىن سکسى ژ لايىن ئايىنى ئىسلامى فە ژى قەددەغەيە و ရىك پى نەھاتىيە دان و د وى دەمى دا ئەگەر ھەقزىنا وي بىزانتى كۆ زەلامنى وى تەماشەي وان فلمان ژى دكەت دى ھەست ب كىماسىن كەت و دى ۋيانا وان بەرەف لازىيى چىت.

شىرەتا من بۇو گەنجىن مە ئەوه كۆ تەماشەي ۋان جورە فلمان نەكەن، چۈنكى مەترى گەلەك ھەنە ژ لايىن دەرروونى ۋە دى توشى دوو دلىن و ترسى و ھەقزىكىا دەرروونى و خەموكىن بن، پاشى هوين نكارن د ژيانى دا بىرىارىن دروست بەن. و چارەيا ژ ھەمۇيان باشتىر ئەوه كۆ ئەم بەرئ گەنجان بەھىنە پروسېسا ھەقزىنەن و پىشەقانىنى لى بکەن و رىكان ل بەر ب ساناهى بىخىن و دايىك و باب نەبنە رىگر ل ھەمبەرى ذاروکىن خو، چۈنكى پىندقىيەن ژيانى روز بۇ روزى بەرەف زىدەبۇنى نە و كور و كچىن مە نەشىن زوى ب زوى پروسېسا ھەقزىنەن پىك بىن، كۆ ئەفە ئەگەرەكە گەنجىن مە تەماشەي وان جورە فلمان دكەن، ئەفجا خۇسارەتى ھەر بۇ وەلاتى مەيە و ئەم ھەمۇ وەك دايىك و باب و سازىنەن فەرمى و نەفەرمى پىندقىيە بىزاقىن بکەن قى دىياردى نەھىلىن داكول پاشەرۇزى مە جڭاڭەكى ساخلمەمە ب.

كاران رابىيتن، ژ بەر ھندى ژى ئارامى پەنا برىيە بەر رىكىن نەرمەوا و قەستا ئافرەتىن لەش فروش كرييە. و ئەو وەسا دىينىت تىن ئەو ئافرەتىن لەش فروش حەزا وي يَا سکسى تىر دكەن.

ژ بۇ پىر وەرگرتا زانىاريان ل سەر قى بابەتى مە خو گەھاندە پروفېسۈر (د. سابر زىيارى) و ب قى رەنگى ھاتە ئاخفتىن و گوت:

دىتنا فلمىن سکسى تايىھەت د قوناغا سنىلەيىن دا، كارتىكىرنە كا نىگەتىف دكەتە سەر ژيانا سنىلەيى و ب تايىھەتى ژ لايەن دەرروونى ۋە چۈنكى پىشى ژىن ۱۲ سالىن ب دىتنا زانىيەن دەرروونتاسى و ب تايىھەت دەف (فەرويدى) ھىزەكە هەى غەریزا سكسى ب ھىز دئىخىت و د زانستى دەرروونتاسى دا دېئىزنى (البىدو) ئانكۆ ھىزىدا دەرروونى يَا زايىندەيى، ئەفجا دەمما گەنج نەمازە ئەگەر سنىلە بىت و فلمىن سکسى بىبىنەت، كۆ ھەۋداندا ھەریزا سکسى دكەت و دى ئەف ھىزىدا ئەف ل دەف پەيدا بىت، د قى حالەتىدا ئەف گەنچە دى بىزاقىن كەت كۆ قى ھىزى ب مەزىخىت، ئەفجا بۇ وي يَا گىنگ نايىت كۆ ج ب رىكىن رەوا بىت وەك ھەقزىنەن يان ژى ب رىكىن نەرمەوا.

بەھرا پىر ژى گەنجىن تەماشەي وان فلمىن سکسى دكەن، ئەم دشىن بىزىن ئەو كور و كچن كۆ هيستا وان پروسېسا ھەقزىنەن پىك نەئىنائى، ئانكۆ دىگوردىن. ئەفجا دىتنا وان جورە فلمان و ديمەننەن سکسى بىن بالكىش، كۆ تىدا دەھىنە بكار ئىنان، دى ھىزى سكسى ل دەف گەنچى گەھىنەتى گۆپىتكى، و دى (ئىتحتقان) دەف گەنچى پەيدا بىت، ئەف ئەگەرەكە خو توشى ھەلوىستىن خەلەت بکەت، چۈنكى دى بىن ھىز بىت ل ھەمبەرى حەزا خو يَا سكسى، ئەفجا دى ل رىكەكى گەريت كۆ حەزا خو يَا سكسى تىر بکەت و ئەگەر چ رىك نەدىتىن دى پەناين بەته بەر (دەستپەرىن) ئەف ژى دى بىتە رەۋشتەك بۇ وي و نەشىت كۆنترولى ل سەر خوبىكتە، بەلنى پىندقىيە بىزانىن كارتىكىندا دەستپەرىن كارەكى گەلەك نىگەتىف ل سەر ساخلمىا سكسى

لى بوجۇوغا لەشكەرى تەمەن ۲۲ سالى يَا جودا بۇو و وەها ھاتە ئاخفتىن دىتنا فلمىن سکسى بۇ وي گەلەكا خوشە و خوشى و لەزەتلى ئەن وەردىگەيت و ئەو رۇزا تەماشەي وان جورە فلمان نەكەت يى تۈورە و بىن زەۋەقە و درېزىن دەھتە ئاخفتىن خو دېئىزىت: چەند تەماشەي فلمىن سکسى بکەت ژى بىزار نايىت، دەمنى كۆ ژى پرسىن چ كارتىكىن خراب ل سەر دەرروونى تە ناكەن؟ لەشكىرى گوت: ب دىتنا وي ئەو جورە فلمە چ كارتىكىن خراب دەن ب تىن تىشى نەخوش ئەوه كۆ ئەو ۋەشارتى و ب نەيىنى تەماشەي وان فلمان دكەت، ئەو ژى ژ بەر كەلتۈورى جڭاڭى. ژ لايىكى دېشە سىبەر كچەكە گەنچا تەمەن ۲۲ سالىه و فەرمانبەرە و وەها دېئىزىت: ب دىتنا وي كور ب تىن تەماشەي فلمىن سکسى ناكەن و كچ ژى گەلەك حەز ژ دىتنا وان فلمان دكەن، چۈنكى جڭاڭى و ئايىن ھەر دوو رىگرن لەورا ب رىكىن نەيىتى و دگەل ھەقلىن خو تەماشەي فلمىن سکسى دكەن، ھەر چەندە سىبەرە دەستپېكى و ب بەرداۋامى تەماشەي وان فلمان دكەن، بەلنى دەممە كە دەست ژى بەردايىه و گوت: دەست بەرداندا وي بۇ دىتنا فلمىن سکسى ئەگەر ئەو بويە وي ھەست ب گونەھە كا مەزىن دكەن و گەلەك كەرب ژ خو ۋەدبۇن و زەلام ھەمۇ ل بەر چاقىن، وي رەش بىون و پىشى دەست ژ دىتنا وان جورە فلمان بەردايى ھەست ب رەحەتىا دەرروونى و كەرامەتى خو دكەت. ئارام گەنچەكى تەمەن ۲۸ سالىه و خۇدان ھەقزىنە و كرىكارە و وەسە دەھىتە ئاخفتىن و دېئىزىت: تەماشە كرنا فلمىن سکسى بۇ مەرۋى ئىدمانى چىدەكەت و ئىكەم جار دەمما وي، ئەو فلمە دىتىن بەرداۋام وي حەز دكەر تەماشە بکەت و ل درەنگى شەف ھەتە سېيدى داما لېر وان فلمان و ژىير دكەر كۆ خۇدان ھەقزىنە. و دېئىزىت: پىريا ئارىشىن وي دگەل خىزانى وي دا لى سەر بابەتىن سکسىنە و ئەو ديمەننەن د فلمىن سکسى دا ھەى ھەقزىنەن وى نەشىت ب وان

ئەرىٰ تو دزانى

- ئىكەمین ھىلا سكەيى شەمەندەفرى ل سالا ۱۸۲۸ ل ئەمریكا ھاتە قەكرن.
- گرانيا ئەردى (۶) مiliار تەن.
- دوو رۇزنامىن روژانە ب نافىن (ئەقرو، وار) ب زاراقى بادىنى ل دھوكى دەردىكەقىن.

میر کامیران

شىرهەتىن زاروكان

- ھەر دەم رىزى ژ ماموستا و قوتايىن قوتابخانا خو بىرە و كار بکە بو پاقز راگرتا قوتابخانى.
- نەبە ئەگەرى تىكىدا ناخوشىا ھەفالان بەلكو بىه ئەگەرى خوشكىن يارىيىن ھەفالىن خو.
- كەسەكى ب مفابە و ججاران خو ژ خواندى دوир نەئىخە.

جەلادەت و میر کامیران بەدرخانى ھەر زوي دەست ب نشيسينى كرييە و وان ھەردووا پىكىھە كىتاب خو يائىكى ل سالا ۱۹۱۳ ئى ب نافى (راستى ياكەتتا ئەدرنه) ب توركى بەلاف كرييە. مير کامیران بەدرخان وەكى برايى خو يى مەزن جەلادەت بەدرخانى ھەمى ھىز و زەقەرىن خو كرنە د خزمەتا رەوشەنبىريا كوردى دا و جەلادەتى گۇۋارا ھاوار ل سالا ۱۹۳۲ ئى و پاشى گۇۋارا روناھى ل ديمەشقى

حڪمت، جەلادەت، كاميران، سەفدرە، و توفيق و كچەك ژى ب نافى مەزىت. ھەرۋەسا كورەك ژى ب نافى بەدرخان ھەبوو، بەرى بىيىتە سالەك مىر. دەيكە وي سەنيخە بۇو و يا چەركەسى بو و ب زمانى كوردى دزانى. ھەر چەندە ئەف مالباتە ھەر ژ سالا ۱۸۴۷ ژ وەلاتى خو دوир كەتىنە ول سەنەنبولى، ئەوروپا، مسرى، شامى و روسيا ژيائىنە ژى و د رەوشەكا خراب ژى دا دەرباس بۇوينە، لى وان كوردستاندا خو ژىير نەكرينە و د بزاڭا سىاسى و رەوشەنبىرى و نەتەوهىيەتىدا ئە دەست پىشخەربۇون.

میر کامیران بەدرخان ھەر ژ روزا ژدايىكبوونا خول ۱۸۹۷/۹/۲۱ ل ديمەشقى بو ميراتگرى نافەكى مەزن و بەرسىيارىه كا گران. ئەو نەقىن بەدرخان بەگى يە، يىن كوردان يىن ئىكەمین ميرىن كوردان بەولەتا كوردى ياكەتە وهىي قە ددىت و ژ بۇقى مەرەمى ژى بەرامبەر سىاسەتا ئىمپراتوريەتا عوسمانى راوهستا. مير کامیران بەدرخان كورى ئەمین عالى بەدرخانە، و ئەمین عالى بەدرخان كورى بەدرخان بەگى يە، ئەمین عالى بەدرخان شەش كور ھەبۇون: سورەيىا،

روهاندوز

کو نها د نیشا بازیری دا ههی کو ب ههموو دهقهرين کوردستانی و ئهوروپا تويا (وهستا رهجب روهدوزی) دهیته قهستا ژی بازیری دكهن. نوكه ئيک ژ خوشترین جهين گوزاري يىن ژي بازيرى شەنگل بانى ژمارەکا ئىكجار گەلهك يا خەلكى ل يه کو ب راستى دلى مروفى ۋەدكەت.

ئەف بازيرى پايتەختى ميرگەها سوران بwoo و يى ل جەھەكى بلندى هەریما کوردستانى كونوكه يا گرىدايىب ب پاريزگەها ھەولىرى ۋە، و د ناقا گەلن مە دا وەك بازيرى موزىكى دەھىتە ب ناق كرن و گەلهك كەسانىن خودان شيان و ب هيئىز ژ لايەنى رەوشەنبىرى و ھونھرى ۋە ل ۋى بازيرى ژيانە.

ل سەر دەمىن مير محەممەدى مەزن پاشاین روهدوزى ئەف بازيرى توشى گەلهك قەيران و ئالوزيا دېيت ل سەر دەستى ئىمپراتوريەتا عوسمانىا كو ئەف ئىمپراتوريەتە دۆزمنا تەقایا كوردان بwoo و ل سالا ١٥٥٩ عوسمانىا پاشايى مەزن كوشىيە و بازير ئىخستىيە ژىر كونترولا خودا. روهدوز يا بەرناسە ب وى تويا

ئازادىا يارى كرنى بو زاروکى

دانا ھەر كارەكى چونكى ئەو ژى خودان حەzin. و دخازن گەلهك تشتان فير بىن و بزفاهەكى گەلهكى ل نيك وان ھەي و مىشىكىن وان ژى يى ئامادەيە بو وەرگرتا ھەر گوتەكى.

داكۆ زاروک بشىن بو وەلاتى خو بىنە كەسىن ب مفا يا فەرە هيشت د ژىھەكى كىم دا ب باشى بھىنە پەروەرده كرن و رى ل وان نەھىتە گرتن ژ بوي ئەنجام وان بگەھن.

ئىك ژ وان لايەنин كو گەلهك كارتىكىرنا خو ھەي لسەر بەرهەپىش بىن و گەشه كرنا ھزرا زاروکى يارى كرنە، و د ھەمان دەمى دا ژى سەربەستىيا ھەلبىزارتىا يارىنى ل نيك زاروکى كەيفخوشىيەكا دېتە كو زاروک ھەست ب ئازادىيە دكەت.

ئەگەر مە بېتىت ھزر لسەر لايەن ساخلمىا زاروکى بکەين دېتىت باش بزانىن كو يارىكىن و فېرگەن ھەر دووك ھارىكىارن ژ بوي ژيانەكى ساخلمەم و تەندىرسەت. ھەر وەك ۋەكولەر دېئىن: يارى پىشكەكى گرنگ ژ ژيانا زاروکان پىك دئىن.

د دنیا يىپىشكەفتى دا گەلهك رىز ژ زاروکى دەھىتە گرتن و گرنگى پى دەھىتە دان و چ جاران ب چاۋەكى كىم و سەڭ زاروک ناھىتە دېتىن. لەورا يا فەرە كو ئىدى دايىك و بابىن مە ژى گرنگىنى ب مافىن زاروکىن خو بىدەن ژ كار و ھەستىن

البيان

پشکداری کرنا ئافره‌تی د هوشه‌ری دا جوانیا وئی دووبه‌رامبهر لئی دکه‌ت.

زههرا زکری: دهها کو من دهست ب ٿي کاري گري ب تٺي ل ٺيك هن همه زهه کا ٻئ پيڙانين بيو.

ژ بهر هندی لایه‌نین دیتر دی کیم
رهنگتر بن و من ژی گهلهک گرنگیا
دایه لایه‌نی خواندنی و دفیت بشیم
کار د هه ر دووکان دا بکه م.

لدور ههزا وئى كانى ڙبلى شانو
چ تشههکى ديتىر دخوازىت؟ ئەو
دېيڙىت: ڙ بلى رول گىرانه د شانوىنى
دا من حهزةكا تايىهت يال سەر
ڙەنینا ئاميرى كەمانى هەى و هيٺيا
منه بشىم قى ئىكىن بجه يىنم.

سیلاف: کچ ب چ تشهکی یا
جوانه د ناقا هونه ری دا؟

زههرا زکری دبیژیت: هونه
بعو یې جوانه و وەکی ھوین دزانن
رەگەزى مى ب رەگەزى نازك دھیتە
بنافکرن لهوما پشکدارى کرنا
ئافرهتى د ھونھرى دا جوانىا وى
دۇوبەرامبەر لى دكەت لى ئە و ڙى
ئەگەر ئافرهت پشىت گوتا خو ب
دروستى دەربىرىت و ھەر چ نەپىت
پشىت پشکە کا ئارىشىن ئافرهتان ديار
بکەت و دى پىر و باشتىر جوانىا وى
ديار بىت.

لدور هاریکاریا جٹاکی دگه ل
کچنی دا و ب تایبیت ل ده فهرا وان؟
زههرا زکری ب فی رهنگی به رسپا مه
ددھت و دبیزیت: ل جٹاکین روزهه لاتی
کیشہ ل بهر سینگن ئافرهتن گله کن
لن ئیل ڙ وان ئه گه ران ئافرهت ب
خویه ڙی و نه زانین و رهش بینیا
خه لکی ڙی ئه گه ره کن دیتره ئه چجا
نه گه ر ئافرهت شیا هیز و پاکیا خو
نه لیت جٹاک ڙی نه چاره وی
تمہاری مکدت.

ن دوماهیں ڈی ملی حہزادہ کا
مہزادنا دمولہات یونا گھل و بولات وی
دھندا حازرا سدر کھنڈتی یو همیوو
نه کھردین یباٹن شانسیں

شانو ڙ بوي گهله کان يا بويه دهرا زينکه ک
بو نافا جيھانا هونه رى لهورا پتريا وان
سنيلين ده ما دخازن بچنه دنافا راستيا ڦئي
جيھاني دا ڙ شانويي دهست پيدکهن و د
ڦئي هژمارا گوشما سنيله يا کوفارا سيلاف
شانوکارا خودان شييان (زهرا زکري اقبال)
دبيته ميقان و ب ڦئي شيوهی بو سيلاف
دهپته ئاخفتنه.

ئەس ل سالا ۱۹۹۴ ل روژھەلاتى
كوردستانى ژدایك بومە و دەمما كو من دەست
ب ۋى كارى كرى ب تىنى ل نىك من حەزەكا
بى يېزانىن بۇو چونكى هيىشت د ژيەكى
بچويك دا بۈوم لى پاشتى بورىنا دەمەكى
ئەس دېيىم كو دى شىم د يىافى ھونەرى دا
و ب تايىھەت شانويى دا پىتر ھەستا خو ئىنم
زمان ل ھەمبەرى ھەر تىشەكى و بەھرا پىترا
گرفتىن ڙيانى و لىدور ۋى ئىككى كانى شانويى
چ رامانەك ل نىك وى ھەيە دېيىزىت:شانول
نىك من رەنگىچەدان و چارەكىدا وان ئالوزيانە
يىن كو روژانە د ڙيانى دا رويدەن و دەھىتە
پىش و لەورا كو ئەو بەھرا پىترا حەزىن خود
ۋى كارى دا دېيىت و حەزەكا تايىھەت ل سەر
كارى ھونەرى ھەيە .

قىٽ ستيرا جىهانى بنياسە

پىرس ئامىدى

كارلا برونى ساركوزى

كارلا برونى ستيرا ب ناڭ و دەنگا جىهانى و خانما ئىكى ل فەرەنسا كۆ ب رەگەزى خوّقە يا ئىتالى يە و ناڭى وئى بىن سى قولى ((كارلا برونى چىدى گلىپيرتا)) يە ل ((1967/12/22)) ھاتىھ ل سەر دۇنياين ل بازىرى ((نورينو بىن ئىتالى)) كۆ ھەر ڙ زاروکىنبا خو ھەزا ناڭداربۇونى دەف ھەبۈيھ و گەھشتىھ ھېقىيا خو ب رىكا ھونھەرى خو ئە و ڙى پشتى شىايى د چەندىن تاقىكىرىن ھونھەرى دا سەركەفتەنە كا باش ب دەست خوّقە يىنتىھە خاسىمە د دروستكىن تىسكت و داناندا ئاوازىن سترانا دا و تا نوكە شىايىھ سى ئەلبومىن سترانا بەرھەم يىنتى پشتى كۆل سالا ((1990)) ئى ھاتىھ دناف جىهانى ھونھەرى دا ل سالىن ((2004 و 2007 و 2008)) ئى. ل دەستپىكا وئى ڏى نمايشكەرا جل بەرگا بۇ ھەۋزى رىكەفتەنەك دگەل ئازانسا ((ستى مولدز)) كۆل وئى دەھى ڙىن وئى (19) سال بۇون و د دويىدا بۇو دىزايىنەرا جل و بەرگا دگەل ھەزىمارەك دىزايىنەرین ناڭدار و سەرەرای وئى چەندى زوربەيى جارا ناسنافى باشتىرىن دىزايىنەر و نمايشكەر ب دەست خوّقە ئىنائىھ و سالانە داھاتىن وئى ((7 ملىون و 500 هزار \$)) بۇون ل سالا (1997) ئى دەست ڙى جىهانى نمايشكىنى كىشا و ڙيانا خو ھەمى بوكارىن ھونھەرى تەرخانكر و چەندىن سترانىن ب ناڭ و دەنگ بەرھەم ئىننان و پىتە ھاتە ئىناسىن و ئەقە بۇ ئەگەرەك كۆ چاڭ ب نيكولا ساركوزى بکەفتىت ل سالا (2007) ئى ل شەق ئاھەنگەكىن و پشتى دەھەكى كورت چىروكى ئەقىنلىن دنابەرا وان دا دروست بۇوي شوى ب سەرۆكى فەرەنسا كر ئە و بۇول (2008/2) ب قەرمى ئاھەنگا خو يا ھەققىنىي ئەنجام دا ل پارىسى لى نەھاتە دوير ئىخستن ڙ كارى خو بەلكو پىتە رىك بۇ ھاتە خوشكىن ڙ لايى ساركوزى قە و ڙىنى دەست ب ھونھەرى حەفتى ((سینەماين)) كىر و ھامى (Some body Told About Me . . .) دروستكىر دەرىپ سەرەكى وەرگەرت و تا نوكە بەرداۋامە دناف كارىن خو يىن سینەماين دا .

گرتنا خیزانه کا مری خور ل پاکستانی

کو لهشی وی هاتبوو پارچه پارچه ته رمین گورستانی و خوارنا وان کریه، و گوتیه کو ئەقە نیزیکی ۱۰ سالانه ئەو ۋى کارى دكەن، دیسان ژبلى خوارنا گوشتى مروقىن مری وان گوشتى گيانه وەران وەكى سا گرتىنه.

هەروەسا بەحس ل وی يەكى ژى خوارينه.
ژى دكەن کو خیزانى دان ب دزينا

پولیسین پاکستانی ئاشکراکرنا خیزانه کا مری خور ل پاکستانی رادگەھینیت.

پولیسین وی وەلاتى پشتى ئاشکراکرنا وی خیزانى ئافرىي ب وی چەندى دكەن کو ئەندامىن وی خیزانى پشتى دزينا تەرمان ل گورستانا، دھىنە توھىمەتباركرن ب خوارنا گوشتى وان مريان.

هەروەسا بەحس ل وی چەندى ژى دكەت کو پشتى دەنگ و باسى ديار نەمانا تەرمى كچەكى پشتى روزەكى ژ فەشارتا وی گەھشىتىه وان ل ئىك ژ گوندىن دەقەرا بەكى بنجاب، چوينە جەن رويدانى و دىتىه کو گور يى هاتىه كولان، هەروەسان ئافرىي ب وی ژى دكەن کو پشتى قەكولىنى پوليس شىايىنە شونەوارىن وی بىبىن و بگەھنە مائەكى و تەرمى كچى ل وېرى دېين.

بو مەبەستا ئامادەكىرنا گوشتى مريى بو خوارنى، پوليسان ئاشکراکر

بۈرچ

كەفر: ۲۳/۲۲ - ۴/۲۰

نارىشەكا ئىشكەكى قە دى يو تە دروست بىت، لى ئابىتە نەگەر بۇ تىكداقا زىيانا تە، يشتى غەربىيۇنەكا مەزن دى ھەست ب شادىيە كەمى.

ئەم: ۴/۲۱ - ۰/۲۱

دئ كەسەك يشىدارىن دېرۈزەكى تە داكەت دى بىتە جەن خوشى بىتە، نەھىلە هندهك كەس ماقى تە يېشىل بىكەن تە دراھى سەركەفتىن ھەيمە.

جىمك: ۰/۲۲ - ۶/۲۱

خو ڙ دوودلىن دويير بىخە دا بگەھىيە هندهك دەستكەفتىن خو يېين باش، كەسايەتىا تە رەنگ قەدانەكە بى سىمايىت تە.

شىر: ۷/۲۴ - ۸/۲۳

دەمىن قالا زور كارتىكىنى نىمر تە دكەت و تە ب ڙفانا قە ناكىرىدەت لەوما هندهك نارىشەيىن بچوپىك بىتە يېيدابۇينە، خوشى يال دورماندورىن تە ھەمى دويير لى نەگەرە.

كەج : ۹/۲۳ - ۸/۲۴

دئ دەسكەفتەكى باش تە ھەبىت بى ياشەرۇزى بەلى دەقىت هەمى بىستا ژ ھەزى كەسايەتىا خو نەبىنى چونكى دەراھى نەخوش دى دژواڭلۇن ھېيت بىتە.

بچوکترین مهی فه خور

سهرزمیریین گشتی دیارکریه کو بچوکترین مهی فه خور ل جیهانی ل بریتانیا، کو زاروکه که ژین وی بتئ سی سالن، و ئاشکرا بوبه ل دویف وان دهنگوباسان ئه وین دگەل ياسایا ئازادیا پیزانینا، کو ئە و زاروکن ل بازىری برمىگهام ل نیشا ئینگلتەرا هاتىه فەگوهاستن بو نەخوشخانى، و د وان ژماران دا دیاربوبه ئه وین کو دەسته لاتىن پېشىكا بریتانى بەلاقىرىن کو ۱۲ زاروک کو ژین وان د نافبەرا ۲ سالى و ۱۲ سالىن دانه هاتىنه هنارتىن بو نەخوشخانا، ژبەر فەخوارنا مەيى دنافبەرا سالىن ۲۰۰۸ و ۲۰۱۰، ھەر دنافبەرا وان سالان دا ۱۰۶ سىيلىن ژين وان دنافبەرا ۱۲ سالى و ۱۶ سالىن دانه هاتىنه فەگوهاستن بو نەخوشخانا ژبەر فەخوارنا زىدە يامە.

سی ساله و کىشا وي ۶۰ كيلو گرامە

ل چىنى زاروکەكىن □ ۲ سالى دېيت کىشا وي نىزىكى ۶۰ كيلوغرامانه.

دناف خىزانەكى دا کو يادو دله ل، سەر تەندروستىا زاروکن خو، و نزانىن دى چ جورى رىزيمى بكارئىن بوزاروکى خو يى بچوك، ل دەمى ئەف زاروکه ژ دايىك بوي ب كىشەكا سروشتى کو دوو كيلو و نىش بوبۇ ژ دايىك بوبۇ، بەلى كىشا وي بەرب زىدەيى چویە ب شىوه يەكى نەيى بەرئاقل.

پىرس ئامىدى

گىشك: ۱۳/۲۳ - ۱/۲۰

نىڭ ژەقلىن تە بىن پىتر خزمەت ھەي دى ھارىكاريا تە كەت بو سەركەفتىن و دگەل ھندى ماقاجىتەكا باش بولە ياهەمى. دوپرۈونا ژەندەك كەسان كارتىكىرنى ل ھەلۋىستىن تە كەت.

تەرازى: ۹/۲۴ - ۱/۲۳

د دىداردەكى نە چاھەرى كى دى زور گوھرىن ب سەرتەدا هىن دېيتە جەن بالكىشىي بولە، دەدرەشى تابورى دا دەست بەردايى نەبە.

سەتل: ۱/۲۳ - ۱/۲۲

دەنەمەت ب ئازامىنى كەي دناف كارى دا پىشتى بولە تە ھندەك يىشىھان دروست بوبۇين، يىشكەدارىن دچارەكىندا ھندەك ژەنارىشىن خىزانى دا بىكە.

دوپىشك: ۱۰/۲۴ - ۱۰/۲۳

كارىن تە بىن زىدە دېن ئەوما تو ھەست بىن خىرەتىن دىكەي، دەزۈتىرىن دەم دا دېيت داخازا ھارىكارىن بىكەي. بلا ھەلۋىستىن تە بىن نەقىنى يىنى باش بىت.

نۇھەنگ: ۱۳/۲۳ - ۱۳/۲۲

كاربىكە بولۇشىمەبرىن دا کو ناقدار بىي، ھندەك تىشتىن دەدرۇنىن تە دا ھەمەن دېيت دەزۈتىرىن دەم دا بەھىنە پاڭىزىندا رىكەكە باش تە ھەبىت.

كەنان: ۱۰/۲۴ - ۱۰/۲۲

بلا تە دېزايىنەكا جوان ھەبىت بە سەروبىلىرى خوقە لەپان ھەيامان دا گوھرىنин تە بىنە جەن بالكىشىي. دە خوشتىشى داخازەكى ژەندەك دېيت ب باورى بەرسق بىدەي.

چەوانىا ئاشكەرا كرنا كەسايەتىا ئافرهتى

پەروين قەھار

تاقىكىن و فەكولىن گەلەك ھاتىنە كرن ژ بۇ ئاشكەرا كرنا كەسايەتىا ئافرهتى، و حەز كرنا زەلاما ب شىوه يەكى گشتى بۇ ۋىنى زانىن يَا مەزنە ب تايىەتى ئەگەر يَا گىرىدىايى بىت ب ئافرهتى ۋە.

وەكى مە گوتى ئەف فەكولىن گەلەكىن ڙوان ژى دېئىن.

أ- ئاشكەرا كرنا كەسايەتىا ئافرهتى ژ جاقيت وان .

١- خودانا جاقيت رەش ئافرهتەكا هەستىارە.

٢- خودانا جاقيت زەر يَا تورەيە.

٣- خودانا جاقيت شىن يَا (مغۇر) و دفن بلندە .

٤- خودانا جاقيت (رمادى) يَا رومانسييە.

ب- ئاشكەرا كرنا كەسايەتىا ئافرهتى ژ رەنگى جلكا .

١- خودان جلکىت (سور) حەز ژ زالبۇنى و دەسھەلاتى و سەكەفتى دىكەت.

٢- ئەو ئافرهتا حەز ژ جلکىت (شىن) دىكەت ئەو ئافرهتەكا خودان كەسايەتىه كا ئارام و پارىزەرە.

٣- ئەوا حەز ژ جلکىت (رساسى) دىكەت ئەو حەز ۋە بونى دىكەت .

٤- ئەوا حەز جلکىت (زەر) دىكەت ئەو ئافرهتەكا كەيف خوشە و يَا پېشىپەنە .

٥- ئەو ئافرهتا خودانا جلکىت (رەش) حەز ژ بەرسىنگ گىرتا نەخوشىيە دىكەت.

دیسان فەكولىنە كا دى ژى هەيە دېئىزىت.

١- ئەو ئافرهتا گەلەك تبلا خو يَا بەرانى ب لەڭلىنىت ل دەملى د ئاخقىت ئەو حەز دىكەت خو زالكەت ل سەر كەسىت دى.

٢- ئەو ئافرهتا هەول بىدەت تبلا خو يَا بەرانى دنالى تېلىن دى دا قەشيرىت ئەو ئافرهتەكا شەرمىنە .

٣- ئەو ئافرهتا دەستى خو ب لەشى خو قەنىت ل دەملى د ئاخقىت ئەو ئافرهتەكا هەشىارە و ترسنوكە .

٤- ئەو ئافرهتەكا حەز ژ ھەلگىتنا گۆستىرە كا بىكەت ئەو حەز دىكەت كو ھەمى كەس پىته پىن بىكەن. و ب شىوه كى گشتى ھندى ئافرهت زىرا يان رىستكا و گۆستىرە كا پىتر بىكەتە بەر خو ئەو نىشانىا وى چەندى دەدەت كو ئەو پىتر يَا پېتىپى ب پىته كرنى يە و دلوغانىيىن يە .

alireklam@yahoo.com

SILAV

Hijmar (59) Adar 2011

Kovareka heyvane ya rewşenbirî giştîye li Amêdiyê derdikevît

گازیه کا خورستى

ھەيغا دوسکى

ووجە نەمە دل
ووجە و پىلا نوبىيەل
ل يارىرىقى ھەبۈونا من
سازىھە کا نوبىيەن،
ووجە و شەنگ ئاقېغاپىن وەلاتى من
يىن ئافزى دېن و يىز دايىك دېن،
يىنانوگىن سىۋى ل وارى من
رۇز ياخىن وان ماچى دىھت،
ووجە و ئاخىنگان بىكە خەۋىتنى يەيدە و
دا زەنبا سازا زېنى
زەنلىقىن ئارى ب زەنلىقىن
ووجە و سلافى كۈتۈنى بىكەن.